

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης
MasterThesis

**ΠΟΛΥΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ
ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

**MULTIPLE FACTOR ANALYSIS OF THE ROLE OF GREEK POLICE IN INTERNAL SECURITY
ISSUES AND THE ROLE OF POLICE IN ANTICORRUPTION**

Αλέξανδρος- Παναγιώτης Τουμανίδης» / Alexandros-Panagiwtis Toymanidis

A.M. / R.N. :18218

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. «18218»

Αχαρνάι, Ιανουάριος 2020
Acharnes, January 2020

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης
MasterThesis

ΠΟΛΥΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

MULTIPLE FACTOR ANALYSIS OF THE ROLE OF GREEK POLICE IN INTERNAL SECURITY
ISSUES AND THE ROLE OF POLICE IN ANTICORRUPTION

Αλέξανδρος- Παναγιώτης Τουμανίδης / Alexandros-Panagiwtis Toymanidis

A.M. / R.N. :18218

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. Λέκκας,
Επιβλέπων

Δρ. Κράνης,
2^ο Μέλος

Δρ. Λόζιος,
3^ο Μέλος

«Ειδική_Επ_Καθοδήγηση»

Μαρτζάκης Βασίλειος
«Αξ. Πυροσβεστικού Σώματος»

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. «18218 »

Αχαρνάι, 2020
Acharnes, January 2020

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	i
Περίληψη	ii
Abstract	iii
Ευχαριστίες.....	iv
Κατάλογος Εικόνων	v
Κεφάλαιο 1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	6
1.1. ΠΟΤΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ.....	6
1.2. ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	8
1.3. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ.....	12
1.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ	13
Κεφάλαιο 2. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ..	16
2.1. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	16
2.2. ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ.....	17
2.3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	18
Κεφάλαιο 3. ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ.....	23
3.1. Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ Η ΤΗΡΗΣΗ ΤΑΞΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	27
3.2. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.....	32
3.3. ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	44
Κεφάλαιο 4. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ	48
4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	49
4.2. Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ	50
4.3. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	51
4.4. ΝΟΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	53
Κεφάλαιο 5. Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	60
5.1. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΩΝΑΣ ΚΕΠΠΑ- ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.....	62
5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	64
5.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ EUROPOL, EUROJUST- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, FRONTEX.....	65
5.4. ΣΥΣΤΗΜΑ SCHENKEN	69
5.5. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ	71
Βιβλιογραφία	73

Περίληψη

Η συγκεκριμένη εργασία αναφέρεται στον ρόλο της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας καθώς και στην αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναδρομή στην ίδρυση της Αστυνομίας καθώς και γεγονότα που έπαιξαν ρόλο στην σύσταση της υπό νέα μορφή. Επίσης παρουσιάζεται η δομή της μέσου οργανογράμματος και ο διαχωρισμός- ρόλος του προσωπικού. Τέλος γίνεται εκτενή αναφορά στις υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ , στην δομή τους , στον τρόπο λειτουργίας , στον σκοπό τους και την δράση τους . Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στην πολιτική που χρησιμοποιεί η ΕΛ.ΑΣ για την εισαγωγή των αστυνομικών , τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούν εντός και εκτός υπηρεσίας τόσο ατομικούς όσο και προς την πολιτεία. Τέλος αναδεικνύονται και επεξηγούνται η βασικές αρχές που καθορίζουν την συμπεριφορά . Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται θέματα σε σχέση με την κοινωνία και την ομαλή λειτουργία της σε σχέση με την πρόληψη και την καταστολή. Επίσης παρουσιάζεται νέο σχέδιο για την ασφάλεια και την τήρηση τάξης σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους. Τέλος βλέπουμε τα μέτρα αντιμετώπισης στο οργανωμένο έγκλημα και στην μετανάστευση , τις υπηρεσίες που συμβάλουν στην κρατική ασφάλεια. Στο τέταρτο κεφάλαιο διαδραματίζεται εκτενώς η έννοια και η ιστορική αναδρομή της τρομοκρατίας. Ακόμη παρουσιάζεται ο τρόπος δράσης και οργάνωσης τρομοκρατικών οργανώσεων στην Ελλάδα. Γίνεται εκτενή αναφορά στα σημαντικότερα τρομοκρατικά γεγονότα στην Ε.Ε. με τις περιπτώσεις Παρισιού και Βρυξελλών. Τέλος αναλύονται οι νόμοι για την τρομοκρατία, από τον αρχικό μέχρι και τον ισχύοντα. Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο ερμηνεύεται η έννοια της τρομοκρατία από την Ε.Ε. , παράλληλα με της ενέργειες της Ε.Ε. στην αντιμετώπιση της παγκόσμιας τρομοκρατίας. Εν συνεχεία επεξηγείται η συνθήκη της Λισαβόνας, ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Ευρωπαϊκού συμβουλίου και του συμβουλίου της Ευρώπης. Επίσης αναφέρονται οι αρμοδιότητες και ο τρόπος δράσης της Europol, Eurojust και Frontex. Τέλος παρουσιάζεται η λειτουργία του συστήματος Schengen καθώς και τα θέματα ενασχόλησης του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου.

Abstract

This paper deals with the role of the Greek Police in internal security matters as well as the response to terrorist attacks in Greece and the European Union. The first chapter looks at the establishment of the Police as well as events that played a role in its formation in a new form. The structure of the average organization chart and the separation-role of staff are also presented. Finally, there is extensive reference to ELAS services, their structure, mode of operation, purpose and action. In the second chapter, ELAS refers to the policy used by ELAS to introduce police officers, the rules that must be followed both inside and outside the service both individually and to the state. Finally, the basic principles that determine behavior are highlighted and explained. The third chapter discusses issues related to society and its proper functioning in relation to prevention and repression. There is also a new plan for safety and order in public and private spaces. Finally, we look at measures to tackle organized crime and immigration, services that contribute to state security. The fourth chapter deals extensively with the concept and historical background of terrorism. The way in which terrorist organizations operate and organize in Greece is also presented. There is extensive reference to the major terrorist events in the EU. with the cases of Paris and Brussels. Finally, we analyze the laws on terrorism, from the original to the current. The fifth and final chapter explains the concept of terrorism by the EU. in parallel with the EU's actions. in tackling global terrorism. The Lisbon Treaty, the role and responsibilities of the European Parliament, the European Council and the Council of Europe, are then explained. Also mentioned are the responsibilities and the way Europol, Eurojust and Frontex operate. Finally, the functioning of the Schengen system as well as the issues of concern to the European court are presented.

Ευχαριστίες

Θέλω να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για τους κόπους που κατέβαλλαν και για τις αξίες της ζωής που μου δίδαξαν. Η ζωή είναι ένας άθλος και για να φτάσεις στον προορισμό σου πρέπει να απολαύσεις την διαδρομή. Μόνο τότε έχει πραγματική αξία η επίτευξη του στόχου. Τέλος θέλω να ευχαριστήσω ένα ξεχωριστό άτομο που υπάρχει στην ζωή μου, για τον ρόλο και την συμβολή του στην αναθεώρηση των πραγμάτων της ζωής μου και θα κλείσω με τα λόγια: **τα μάτια ποτέ δεν βλέπουν, την ουσία την βλέπει μόνο η καρδιά!!!**

Κατάλογος Εικόνων

Figure 1-1 Οργανόγραμμα Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (astynomia.gr)	8
Figure 1-2 Διακριτικά βαθμών στην Ελληνική Αστυνομία	11
Figure 3-1 Επιχειρησιακό κέντρο φύλαξης συνόρων.....	44

Κεφάλαιο 1.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

1.1. ΠΟΤΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΙ Ο ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ

Μετά τη σύσταση του νέου Ελληνικού Κράτους, το 1833 ιδρύεται η Χωροφυλακή, ως κρατικό σώμα ασφάλειας και τάξης, σύμφωνα με το γαλλικό στρατιωτικό μοντέλο της εποχής. Το κύριο χαρακτηριστικό της Ελληνικής Χωροφυλακής ήταν ο στρατιωτικός χαρακτήρας του Σώματος και η σχετική ασάφεια για τη θέση του στην πολιτειακή οργάνωση. Κατά συνέπεια δημιουργήθηκαν σημεία τριβής και αμφισβητήσεων κατά πόσον η Χωροφυλακή υπήρξε, τουλάχιστον ως το 1906, και αστυνομικό σώμα, καθώς και αν αποτελούσε ίδια αρχή. Το 1920 ιδρύεται η Αστυνομία Πόλεων, με βάση το ημιστρατιωτικό-επαγγελματικό πρότυπο της Μητροπολιτικής Αστυνομίας του Λονδίνου, για την αστυνόμευση των μεγάλων αστικών κέντρων, ενώ η Χωροφυλακή αστυνομεύει την υπόλοιπη χώρα. Το κύριο χαρακτηριστικό της Αστυνομίας Πόλεων ήταν ότι αποτελούσε πολιτικό Σώμα και οι υπάλληλοι της διέπονταν από τους νόμους περί δημοσίων υπαλλήλων και τους ειδικούς περί αστυνομίας πόλεων. Οι αστυνομικοί υπάλληλοι είχαν ιδιαίτερη πειθαρχία και ιεραρχία, η οποία δεν έμοιαζε με την στρατιωτική. Μπορούσαν να παραιτηθούν και να αποχωρήσουν από το Σώμα οποιαδήποτε στιγμή, με εξαίρεση τις περιπτώσεις των αστυνομικών, που δεν είχαν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και οι οποίοι αναλάμβαναν δετή υποχρέωση παραμονής τους. Είχαν τη δυνατότητα να φέρουν απεριόριστα πολιτική περιβολή, όταν βρίσκονταν εκτός υπηρεσίας. (ΤΣΑΠΑΡΗΣ Παράσχος , 2010)

Τη δεκαετία του 1950, το Σώμα της Αστυνομίας Πόλεων και το Σώμα της Χωροφυλακής εκσυγχρονίζονται ως επαγγελματικά-ημιστρατιωτικά αστυνομικά Σώματα.

Το 1984 τα δύο Σώματα ενοποιούνται και ιδρύεται η Ελληνική Αστυνομία, στην οποία ανατίθεται η αστυνόμευση όλης της χώρας. Η Ελληνική Αστυνομία οργανώθηκε με τη μορφή Υπηρεσιών υπαγόμενων απευθείας στο τότε Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, προκειμένου να υπόκειται σε αμεσότερο πολιτικό έλεγχο και αναπροσανατολιστεί η δράση της σε κοινωνικότερο έργο. Βάση της οργάνωσης ήταν το επαγγελματικό μοντέλο, διατηρήθηκαν όμως και πολλά χαρακτηριστικά του στρατιωτικού μοντέλου.

Το έτος 2000 έλαβε χώρα μια νέα διαδικασία οργανωτικού και λειτουργικού εκσυγχρονισμού της Ελληνικής Αστυνομίας, με στόχο την επιχειρησιακή αυτοτέλεια του Σώματος και την ενίσχυση της αποκεντρωτικής του λειτουργίας. Για την υλοποίηση των στόχων αυτών ιδρύθηκε Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας ως η κεντρική υπηρεσία, η «κεφαλή» από την οποία εκπορεύονται οι διαταγές που έχουν σχέση με την οργανωτική λειτουργία του Σώματος και γίνεται ο κεντρικός σχεδιασμός αλλά και ο συντονισμός των Υπηρεσιών του μέσω των μεγάλων σχηματισμών αλλά και των κλάδων που υπάγονται απευθείας στο Αρχηγείο. Στο νέο πρότυπο οργάνωσης, χωρίς να αποβάλλονται όλα τα χαρακτηριστικά του ημιστρατιωτικού επιχειρείται να συνδυαστεί το επαγγελματικό μοντέλο με στοιχεία κοινοτικής αστυνόμευσης(Γεώργιος, π. ΔΟΥΡΟΣ , 2014)

Άρθρο 10

- 1) Η Ελληνική Αστυνομία συγκροτείται από κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες.
- 2) Κεντρικές υπηρεσίες είναι αυτές των οποίων η τοπική αρμοδιότητα εκτείνεται σε ολόκληρη την επικράτεια . Οι κεντρικές υπηρεσίες είναι οι εξής:
  - a. Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας.
  - b. Αστυνομική Ακαδημία, λειτουργεί σε επίπεδο Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης.
  - c. Οι διευθύνσεις των Εσωτερικών Υποθέσεων και Οικονομικής Επιθεώρησης υπάγονται απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και η Διεύθυνση Ελεγκτηρίου Δαπανών που υπάγεται απευθείας στον Υπαρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας.
  - d. Οι υπηρεσίες ασφαλείας προέδρου της Δημοκρατίας , Βουλής των Ελλήνων , Προέδρου της Κυβέρνησης , Εναέριων μέσων Ελληνικής Αστυνομίας , οι οποίες λειτουργούν σε επίπεδο διεύθυνσης και οι Διευθύνσεις Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας , Εγκληματολογικών Ερευνών, Υγειονομικού , Πληροφορικής, Διαχείρισης Χρηματικού, Διαχείρισης Υλικού και Τεχνικών Εφαρμογών.
- 3) Οι περιφερειακές υπηρεσίες είναι οι Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις και οι υπηρεσίες που υπάγονται σε αυτές. Οι Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις υπάγονται απευθείας στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας (Αναδιάρθρωση Ελληνικής Αστυνομίας ,ΦΕΚ ,Νόμος 2008/2000).

Το αστυνομικό προσωπικό διακρίνεται σε κατηγορίες:

1. Αστυνομικό Προσωπικό.
2. Ειδικοί Φρουροί.
3. Πολιτικό Προσωπικό.

4. Συνοριακοί Φύλακες.

Το αστυνομικό προσωπικό διαχωρίζεται σε προσωπικό γενικών και ειδικών καθηκόντων. Το προσωπικό ειδικών καθηκόντων συνήθως αφορά αστυνομικό προσωπικό, το οποίο κατέχει κάποια ιδιαίτερη ειδικότητα μέσω πτυχίου πανεπιστημίου όπως γιατροί και ψυχολόγοι της αστυνομίας. Το πολιτικό προσωπικό είναι είτε μόνιμο είτε με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου. Οι Ειδικοί Φρουροί είναι ξεχωριστή κατηγορία οι οποίοι όμως δεν είναι ανακριτικοί υπάλληλοι, καθώς δεν έχουν δικαίωμα να εκτελέσουν καθήκοντα αξιωματικού υπηρεσίας και να υπογράφουν σε διάφορες ανακριτικές πράξεις όπως η σύνταξη μια δικογραφίας. Παρόλα αυτά εκτελούν τα ίδια καθήκοντα με τα υπόλοιπα αστυνομικό προσωπικό.

Διακριτικά Βαθμών των Αξιωματικών στην Ελληνική Αστυνομία								
Αντιστράτηγος	Υποστράτηγος	Ταξίαρχος	Αστυνομικός Διευθυντής	Αστυνομικός Υποδιευθυντής	Αστυνόμος Α΄	Αστυνόμος Β΄	Υπαστυνόμος Α΄	Υπαστυνόμος Β΄

Διακριτικά Βαθμών των Υπαξιωματικών στην Ελληνική Αστυνομία					
Ανθυπαστυνόμος	Αρχιφύλακας Ανακριτικός Υπάλληλος (Με εξετάσεις)	Αρχιφύλακας Ανακριτικός Υπάλληλος (Με 14 έτη υπηρεσίας)	Αρχιφύλακας Μη Ανακριτικός Υπάλληλος (Με 16 έτη υπηρεσίας)	Υπαρχιφύλακας Ανακριτικός Υπάλληλος (Με 10 έτη υπηρεσίας)	Υπαρχιφύλακας Μη Ανακριτικός Υπάλληλος (Με 12 έτη υπηρεσίας)

Figure1-2 Διακριτικά βαθμών στην Ελληνική Αστυνομία

1.3. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας αποτελεί την προϊστάμενη αρχή των Υπηρεσιών αυτών. Το έργο του συνίσταται στη μέριμνα για την εκπλήρωση της αποστολής του Σώματος, στα πλαίσια της πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Για το σκοπό αυτό προγραμματίζει, κατευθύνει, παρακολουθεί και ελέγχει τη δράση των Υπηρεσιών του και εξασφαλίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας φέρει τον βαθμό του Αντιστράτηγου και ασκεί τη Διοίκηση του Σώματος, ως υπεύθυνος έναντι του Αναπληρωτή Υπουργού Προστασίας του Πολίτη για την άσκηση των καθηκόντων του. Στην ιεραρχία του Σώματος ακολουθούν ο Υπαρχηγός, ο Προϊστάμενος του Επιτελείου του Αρχηγείου, ο Γενικός Επιθεωρητής Αστυνομίας Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων, οι Γενικοί Επιθεωρητές Βορείου και Νοτίου Ελλάδος και οι Προϊστάμενοι των πέντε αυτοτελών Κλάδων του Αρχηγείου, ήτοι:

1. Τάξης
2. Ασφάλειας
3. Αλλοδαπών
4. & Προστασίας Συνόρων
5. Διοικητικής
6. Υποστήριξης & Ανθρώπινου Δυναμικού
7. Οικονομοτεχνικής
8. Υποστήριξης & Πληροφορικής

Η Ελληνική Αστυνομία λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους και το προσωπικό της αποτελείται από αστυνομικό και πολιτικό προσωπικό, τους Συνοριακούς Φύλακες και τους Ειδικούς Φρουρούς. Το αστυνομικό προσωπικό διακρίνεται σε προσωπικό γενικών καθηκόντων, το οποίο υπηρετεί σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και σε ειδικών καθηκόντων, το οποίο υπηρετεί σε Υπηρεσίες όπου απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις. Το πολιτικό προσωπικό διακρίνεται σε μόνιμο και σε επί

συβάσει και ασχολείται με διοικητικής φύσεως ζητήματα. Οι Ειδικοί Φρουροί και οι Συνοριακοί Φύλακες αποτελούν ειδικές κατηγορίες προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και ασχολούνται αντίστοιχα κυρίως, με τη φύλαξη ευπαθών στόχων, τη διενέργεια περιπολιών και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Την 31-12-2016 το σύνολο του προσωπικού ανήλθε στα -52.662- άτομα και του πολιτικού προσωπικού σε -1.608- άτομα (μόνιμοι, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, ιδιαίτερης κατηγορίας ένστολο πολιτικό προσωπικό του άρθρου 19 του.4325/2015).

Το αστυνομικό προσωπικό έχει ιδιαίτερη ιεραρχία, αντίστοιχη της στρατιωτικής, και δικούς του κανόνες πειθαρχίας και δεν εφαρμόζονται στο προσωπικό αυτό οι διατάξεις που αφορούν τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους. Όλες οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και το προσωπικό της τελούν σε διαρκή ετοιμότητα για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος και της έννομης τάξης και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

(ΤΣΕΛΕΠΗΣ Φ., ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗΣ Ε., ΚΟΥΤΣΟΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. Γεώργιος , 2018)

1.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ

Ο Κλάδος Τάξης χειρίζεται τα θέματα γενικής αστυνόμευσης και τροχαίας και προγραμματίζει, κατευθύνει, ελέγχει και εποπτεύει το έργο των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας στην επικράτεια στα θέματα αυτά. Ο Κλάδος αυτός διαρθρώνεται στις εξής Διευθύνσεις:

1. Διεύθυνση Γενικής Αστυνόμευσης,
2. Διεύθυνση Τροχαίας Αστυνόμευσης και
3. Διεύθυνση Εξυπηρέτησης Πολιτών και Δημοτικής Αστυνόμευσης.

Ο Κλάδος Ασφάλειας χειρίζεται τα θέματα δημόσιας και κρατικής ασφάλειας και προγραμματίζει, κατευθύνει, ελέγχει και εποπτεύει το έργο των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας στα θέματα αυτά σε όλη την επικράτεια. Ο Κλάδος αυτός διαρθρώνεται στις εξής Διευθύνσεις:

1. Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας,
2. Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας,
3. Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας και
4. Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας.

Ο Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων χειρίζεται τα θέματα της αστυνομίας αλλοδαπών και προστασίας συνόρων και ιδίως τα θέματα εφαρμογής της νομοθεσίας περί αλλοδαπών, αντιμετώπισης της παράνομης εισόδου, εξόδου και παραμονής αλλοδαπών στη Χώρα, καταπολέμησης της διακίνησης μη νομίμων μεταναστών, ασφαλούς και υπό συνθήκες σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κράτησης και επιστροφής τους και προγραμματίζει, συντονίζει. Ελέγχει και εποπτεύει το έργο των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας στα θέματα αυτά. Ο Κλάδος αυτός διαρθρώνεται στις εξής Διευθύνσεις:

1. Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων,
2. Διεύθυνση Δίωξης Παράνομης Μετανάστευσης
3. Διεύθυνση Αλλοδαπών

Ο Κλάδος Διοικητικής Υποστήριξης και Ανθρώπινου Δυναμικού χειρίζεται τα θέματα πρόσληψης, προσδιορισμού των αναγκών εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, πειθαρχίας και εν γένει υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού, ανάπτυξης ανθρώπινων πόρων, οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών του Σώματος, κατάρτισης νομικών κειμένων, ερμηνείας και παρακολούθησης της νομοθεσίας και άσκησης των δημοσίων σχέσεων και προγραμματίζει, κατευθύνει και ελέγχει το έργο των Υπηρεσιών στα θέματα αυτά. Ο Κλάδος αυτός διαρθρώνεται στις εξής Διευθύνσεις:

1. Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού,
2. Διεύθυνση Πολιτικού Προσωπικού,
3. Διεύθυνση Οργάνωσης και Νομικής Υποστήριξης,

4. Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρώπινων Πόρων,
5. Διεύθυνση Επικοινωνίας και
6. Διεύθυνση Εσωτερικών Λειτουργιών.

Ο Κλάδος Οικονομικοτεχνικής Υποστήριξης και Πληροφορικής χειρίζεται τα θέματα προϋπολογισμού, υλικοτεχνικού εξοπλισμού, στέγασης των Υπηρεσιών, τα οικονομικά και ασφαλιστικά θέματα του προσωπικού, καθώς και τα θέματα πληροφορικής και προγραμματίζει, κατευθύνει και ελέγχει το έργο των Υπηρεσιών στα θέματα αυτά. Ο Κλάδος αυτός διαρθρώνεται στις εξής Διευθύνσεις:

1. Διεύθυνση Οικονομικών,
2. Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματικού,
3. Διεύθυνση Τεχνικής Υποστήριξης,
4. Διεύθυνση Πληροφορικής και
5. Διεύθυνση Τεχνικών Εφαρμογών

Στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας λειτουργούν το Επιτελικό Γραφείο Αρχηγού (Ε.Γ.Α.), το οποίο λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης, υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό του Σώματος και έχει ως αποστολή την υποστήριξη και την εκπλήρωση των καθηκόντων του και το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.ΔΙ.Κ.)

Κεφάλαιο 2.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

2.1. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Από τα πρώτα, κιόλας, στάδια οργάνωσης των αστυνομιών, περίπου στις αρχές του περασμένου αιώνα, εφαρμόστηκε το στρατιωτικό μοντέλο εκπαίδευσης (εφαρμογή εσωτερικών κανονισμών, πειθαρχία, στενή καθοδήγηση και επιτήρηση), το οποίο εξυπηρετούσε τις ανάγκες των πολιτών της εποχής. Στην Ελλάδα, από το 1861, η ανάγκη εκπαίδευσης των μελών των σωμάτων ασφαλείας οδήγησε στην ίδρυση της αντίστοιχης Σχολής της Χωροφυλακής. Η εκπαίδευση λάμβανε χώρα σε στρατόπεδα της εποχής εκείνης και είχε στρατιωτική δομή. Σήμερα, έχει αποδειχθεί ότι το συγκεκριμένο μοντέλο εκπαίδευσης δεν είναι κατάλληλο να αξιοποιήσει τις ικανότητες ενός σύγχρονου αστυνομικού (LaGrange, 1998). Φαίνεται πως ο ενήλικας μαθαίνει καλύτερα σε ένα περιβάλλον που του προσφέρει ελευθερία σκέψης και έκφρασης, όπου μπορεί να δράσει με αυτοέλεγχο, να αναλάβει πρωτοβουλία και να λύσει προβλήματα εφαρμόζοντας τη γνώση που έχει αποκτήσει (Ford, 1994). Άλλωστε, σε μία δημοκρατική κοινωνία, όπως η σημερινή, η αστυνομία επιτελεί έναν πολυδιάστατο κοινωνικό και ανθρώπινο ρόλο. Για το λόγο αυτό, ένα υψηλό επίπεδο παιδείας και μόρφωσης των αστυνομικών αποτελεί τον παράγοντα που βοηθά στο να κατανοήσουν τα μηνύματα των καιρών. Πλέον, η εισαγωγή σπουδαστών στις Σχολές της Ελληνικής Αστυνομίας (Αστυφυλάκων και Αξιωματικών), πραγματοποιείται, πλέον με το σύστημα πρόσβασης των υποψηφίων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή μετά την επιτυχία τους στις Πανελλήνιες Εξετάσεις, με ευθύνη του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Οργανικοί Νόμοι και Κανονισμοί Ελληνικής Αστυνομίας).

Σκοπός της βασικής εκπαίδευσης είναι ο αστυνομικός να γίνει ικανός να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά οτιδήποτε προκύψει στον εργασιακό του χώρο. Είναι ένα μείγμα θεωρίας και εφαρμογής των γνώσεων που έχει αποκτήσει. Η πρόληψη παίζει σημαντικό ρόλο στην αποφυγή και αντιμετώπιση περιστατικών και για το λόγο αυτό δίνεται έμφαση στην εκπαίδευση των αστυνομικών, ώστε να διαχειρίζονται τα περιστατικά με τη μεγαλύτερη δυνατή σύνεση και την αποφυγή χρήσης βίας (Χρήστος Γ. ΓΕΩΡΓΟΓΙΑΝΝΗΣ, 2012)

2.2. ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ

Η συμπεριφορά του εκάστοτε αστυνομικού, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των υπηρεσιακών του καθηκόντων, αλλά και όταν βρίσκεται εκτός διατεταγμένης υπηρεσίας, διέπεται από κάποιες γενικές υποχρεώσεις και αρχές. Έτσι λοιπόν, ο αστυνομικός υποχρεούται να σέβεται την αξία της ανθρώπινης ύπαρξης και να φροντίζει για την εξασφάλιση και την προστασία των δικαιωμάτων του ατόμου ως οντότητα αλλά και ως μέρος ενός κοινωνικού συνόλου. Οι ενέργειές του αυτές στοχεύουν πρωτίστως στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος αλλά και στη διαφύλαξη των νόμιμων συμφερόντων των πολιτών (Αρ.1 Π.Δ.254/2004 Α'-238). Κατά την εκτέλεση, δε, των καθηκόντων του, πρέπει να χαρακτηρίζεται από αμεροληψία, αντικειμενικότητα, διαφάνεια, σύνεση, αυτοκυριαρχία και αξιοπρέπεια, χωρίς διάκριση και προς όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες. (Αρ.2 Π.Δ.254/2004 Α'-238). Ακόμα και σε περίπτωση διάπραξης κάποιας έκνομης ενέργειας από πολίτη και κατά τη διάρκεια της κράτησής του αλλά και της προανάκρισης, ο αστυνομικός οφείλει να σέβεται την τιμή και την υπόληψη του πολίτη, να τον μεταχειρίζεται με τον ηπιότερο κατά δύναμη τρόπο, να επιδεικνύει ευπρέπεια και κοσμιότητα και να αποφεύγεται κάθε περιττή δημοσιότητα (Αρ.2 Π.Δ.254/2004 Α'-238).

Σε περίπτωση εξυπηρέτησης ενός πολίτη από την ΕΛ.ΑΣ, οφείλεται ιδιαίτερη φροντίδα για την προστασία ιδίως παιδιών, γυναικών, υπερήλικων ατόμων, ατόμων με ιδιαιτερότητες και γενικότερα ατόμων από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Η συμπεριφορά του αστυνομικού επιβάλλεται να χαρακτηρίζεται από κατανόηση, ανθρωπιά και ιδιαίτερη ευαισθησία (Αρ.5 Π.Δ.254/2004 Α'-238). Ως δημόσιος λειτουργός, ο αστυνομικός επιβάλλεται να τηρεί και εφαρμόζει τους κανόνες που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις, τόσο με τους υπόλοιπους συναδέλφους του όσο και κατά τη συνεργασία με άλλους δημόσιους υπαλλήλους και φορείς. Οι ενέργειές του πρέπει να συνάδουν με την αρχή της εξυπηρέτησης του δημόσιου αλλά και του κοινωνικού συμφέροντος. Οφείλει να απορρίπτει σθεναρά κάθε είδους προσπάθειας δωροδοκίας και να επιδιώκει με τη συμπεριφορά του να αποτελεί πρότυπο πολίτη. Απαγορεύεται να χρησιμοποιεί την αστυνομική του ιδιότητα για να αποκομίσει προσωπικά οφέλη ή να ευνοήσει το ιδιωτικό συμφέρον τρίτων, καθώς και να επιτρέπει σε συγγενείς ή φίλους να τον επικαλούνται άμεσα ή έμμεσα για την προώθηση ατομικών τους συμφερόντων. Δεν μπορεί να αποδέχεται κατά την τέλεση των καθηκόντων του δώρα ή δωρεάν παροχή υπηρεσιών και ακόμα και όταν βρίσκεται εκτός διατεταγμένης υπηρεσίας δεν μπορεί να αναλαμβάνει εργασίες που μπορεί να προσβάλλουν και να αμαυρώσουν το κύρος του ως αστυνομικός. Τέλος, πρέπει να καταβάλει διαρκείς προσπάθειες όχι μόνο για τη βελτίωση της υπηρεσιακής του απόδοσης, αλλά και τη διεύρυνση των γνώσεων και των πνευματικών οριζόντων του. Εδώ οφείλουμε να σημειώσουμε την εξής διαβεβαίωση που δίνει ο αστυνομικός από την ανάληψη των καθηκόντων του: "Διαβεβαιώ ότι γνώμονα της συμπεριφοράς μου αποτελεί ο σεβασμός της αξίας κάθε ανθρώπου και η προάσπιση των δικαιωμάτων του. Έχω την ύψιστη τιμή να υπηρετώ τον Ελληνικό Λαό, ασκώντας την αστυνομική εξουσία που μου εμπιστεύεται, σύμφωνα με το Σύνταγμά και τους Νόμους. Αναλαμβάνω τις υποχρεώσεις και αποδέχομαι τους κινδύνους του λειτουργήματός μου και δηλώνω ότι εργάζομαι με αμεροληψία και δικαιοσύνη για το καλό της

κοινωνίας. Προσπαθώ διαρκώς να βελτιώνω τη συμπεριφορά μου ως υπεύθυνος δημόσιος λειτουργός, αποδέχομαι τον κοινωνικό έλεγχο της δράσης μου και προσδοκώ την υποστήριξη των πολιτών". (Αρ.7 Π.Δ.254/2004 Α'-238).

Ένα ακόμα σημαντικό χαρακτηριστικό της αστυνομικής συμπεριφοράς αποτελεί ο όρος «πειθαρχία», για τον οποίο έχει εκπονηθεί Προεδρικό Διάταγμα που καθορίζει τα πλαίσια ισχύος και εφαρμογής της. Με τον όρο λοιπόν πειθαρχία νοείται η συμμόρφωση του αστυνομικού με το Σύνταγμα, τους νόμους, τις ισχύουσες νομοθεσίες και διατάξεις κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ο σεβασμός και η κόσμια συμπεριφορά προς τους υπόλοιπους αστυνομικούς, αλλά και η ευγενής συμπεριφορά προς τους πολίτες και ο σεβασμός και η προστασία των δικαιωμάτων τους, όπως προβλέπονται από το Σύνταγμα. (Αρ.1 Π.Δ.120/2008 Α'-182). Οποιαδήποτε συμπεριφορά ή ενέργεια αστυνομικού έχει απόκλιση από τα παραπάνω, αποτελεί παράπτωμα και επισύρει, κατά περίπτωση, ποινή επίπληξης, προστίμου, αργίας με πρόσκαιρη παύση, αργίας με απόλυση, ακόμα και την ποινή της απόταξης από το Σώμα, σε εξαιρετικά σοβαρά παραπτώματα. Τέλος, σε περίπτωση οποιασδήποτε υπόνοιας τέλεσης πειθαρχικού παραπτώματος από αστυνομικό σε βάρος πολίτη, η εξέταση για την εξακρίβωση ή μη προηγείται της εξέτασης άλλων πειθαρχικών παραπτωμάτων (Αρ.23 Π.Δ.120/2008 Α'-182)

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, φαίνεται πως η αποστολή, η εκτέλεση των καθηκόντων, το προφίλ, η ψυχοσύνθεση και η στάση του αστυνομικού καθορίζεται αυστηρά από προεδρικά Διατάγματα, με προσανατολισμό τόσο στη διασφάλιση της ειρήνης και της εύρυθμης λειτουργίας της κοινωνίας, όσο και στην εξασφάλιση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του πολίτη. Ο πολίτης αποτελεί το γνώμονα της αστυνομικής δράσης και αντιμετωπίζεται με δέουσα προσοχή και φροντίδα. (ΣΕΛΕΜΙΔΟΥ ΑΛΕΞΙΑ, 2019)

2.3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Η αρχή της νομιμότητας:

Η αρχή την νομιμότητας είναι θεμελιώδης αρχή του διοικητικού δικαίου συνυφασμένη με την έννοια του κράτους δικαίου και ασυμβίβαστη με αυτή του αστυνομικού κράτους, στα διοικητικά όργανα του οποίου επιτρέπονται τα πάντα. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η δράση της δημόσιας διοίκησης πρέπει να είναι σύμφωνη με το σύνολο των κανόνων της έννομης τάξης. Τα όργανα της δημόσιας διοίκησης και εν προκειμένω τα αστυνομικά όργανα υποχρεούνται να μην δρουν αντίθετα με τις επιταγές των παραπάνω κανόνων δικαίου, παρά μόνο να πράττουν ότι επιτρέπεται από τους κανόνες αυτούς. Καθώς η αποστολή των αστυνομικών οργάνων (και τα μέσα για την εκπλήρωσή της) παραπέμπουν σε συχνές κυριαρχικές επεμβάσεις στα δικαιώματα και στις ελευθερίες των πολιτών καθώς και στην άσκηση κρατικής βίας, η αποστολή και τα μέσα αυτά πρέπει να είναι νομοθετικώς προκαθορισμένα.

Η εν λόγω αρχή συνιστά εγγύηση αφενός για την προστασία των ενδιαφερομένων από ενδεχόμενες αυθαιρεσίες, στις οποίες θα μπορούσαν να προβούν τα διοικητικά όργανα αν δεν δεσμεύονταν από τους κανόνες της έννομης τάξης και αφετέρου για την εύρυθμη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, η δράση της οποίας καθορίζεται από συγκεκριμένο νομοθετικό καθεστώς.

Η αρχή της νομιμότητας είναι συνταγματικά θεμελιωμένη ενώ για το ένστολο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας η αρχή αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 1 παρ. 2 του Π.Δ. 538/1989 όπου ως βασική υποχρέωση του αστυνομικού αναφέρεται η πιστή εφαρμογή του Συντάγματος και των νόμων. Η πιστή συμμόρφωση των αστυνομικών στο Σύνταγμα και τους νόμους αποτελεί και εννοιολογικό στοιχείο της πειθαρχίας. Πάντως, η προσκόλληση στο γράμμα του νόμου δεν είναι το ζητούμενο και η αρχή της νομιμότητας πρέπει να τηρείται σε συνδυασμό με τις αρχές της αναλογικότητας, της χρηστής και καλόπιστης διοίκησης και της επιείκειας.

Επιπλέον προσοχή απαιτείται όταν η αστυνομική αρμοδιότητα ασκείται κατά διακριτική ευχέρεια, κάτι το οποίο αποτελεί και τον κανόνα, οπότε και η δράση των αστυνομικών οργάνων αρκεί να είναι σε αρμονία με τους κανόνες δικαίου. Στο πλαίσιο της παρεχόμενης αυτής διακριτικής ευχέρειας τα αστυνομικά όργανα οφείλουν, εκτιμώντας κάθε φορά τις συγκεκριμένες περιστάσεις, να επιλέγουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Έτσι π.χ. ο αξιωματικός υπηρεσίας σε περίπτωση διαπράξεως αδικήματος στην περιοχή δικαιοδοσίας του Τμήματος, υποχρεούται να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την σύλληψη των δραστών, την ανακάλυψη και κατάσχεση των προϊόντων και των πειστηρίων και την πρόληψη εξαφανίσεως των ιχνών της εγκληματικής πράξεως, μεταβαίνοντας επί τόπου αυτοπροσώπως, αν δεν υπάρχει άλλος ανακριτικός υπάλληλος, ειδοποιώντας ταυτόχρονα το διοικητή του. Επίσης, στις δημόσιες συναθροίσεις σε ανοικτό χώρο η Ελληνική Αστυνομία παρίσταται και λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα τάξης, ασφάλειας και τροχαίας για την προστασία της συνάθροισης και των συναθροιζομένων από οποιαδήποτε προσβολή, την ανεμπόδιστη άσκηση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος να συνέρχονται ήσυχα και χωρίς όπλα, την πρόληψη εκτροπής των συναθροιζομένων σε παράνομες πράξεις και την αποτροπή διατάραξης της κοινωνικοοικονομικής ζωής στο βαθμό που αυτή δεν είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση της συνάθροισης.

Εν κατακλείδι, οι αστυνομικοί, για να κριθεί ότι συμπεριφέρονται προσηκόντως, θα πρέπει να παρέχουν τον εαυτό τους ως πρότυπο, σεβόμενοι σε κάθε περίπτωση το γράμμα και το πνεύμα του νόμου. Σε διαφορετική περίπτωση, όταν περιφρονούν, δεν εφαρμόζουν ή και παραβιάζουν τον νόμο, υπονομεύουν την τάξη και το δημοκρατικό πολίτευμα αρνούμενοι την εκτέλεση της πεμπτουσίας της αποστολής τους. Αναφορικά με την άσκηση της αρμοδιότητάς τους κατά διακριτική ευχέρεια, τα αστυνομικά όργανα πρέπει να προβαίνουν σε καλή χρήση αυτής, τηρώντας τον νόμο και τις αρχές του δικαίου που προσδιορίζουν και περιορίζουν την αρμοδιότητα αυτή.

(Τάχος, Α. (1990). Δίκαιο της Δημόσιας Τάξης. Αθήνα - Θεσσαλονίκ, Σπηλιωτόπουλος, Ε. (2017). Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1. Αθήνα, Χρυσανθάκης, Χ. (2006). Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου. Αθήνα, Η αρχή της νομιμότητας συνάγεται ερμηνευτικά από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3, 5 παρ. 3, 43 παρ. 1, 50, 78 παρ. 1, 82 παρ. 2, 83, 94 και 95 του Συντάγματος. 26 Άρθρο 2 παρ. 1 εδ. α΄ Π.Δ. 120/2008.)

Η αρχή της αναλογικότητας:

Η αρχή της αναλογικότητας κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συγκαταλέγεται σήμερα μεταξύ των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου το δε ΕΔΔΑ την θεωρεί ως εγγενή στο συνολικό σύστημα της ΕΣΔΑ. Η αρχή αυτή πρωτοεμφανίστηκε στο γερμανικό και γαλλικό αστυνομικό δίκαιο. Στην ιστορία έχει καταγραφεί σχετικά η φράση του WalterJellinek ότι «η αστυνομία δεν πρέπει να βάλλει κατά των σπουργιτών με κανόνια». Στη σημερινή εποχή η αρχή της αναλογικότητας έχει υιοθετηθεί από το συνταγματικό και διοικητικό δίκαιο όλων των ευρωπαϊκών κρατών. Στην Ελλάδα αναγνωρίσθηκε για πρώτη φορά με την ΣτΕ 2112/1984 ωστόσο υπάρχουν και αρκετές πρόδρομες αποφάσεις που την εφαρμόζουν χωρίς να την επικαλούνται ρητώς. Συνταγματική θεμελίωση της αρχής αυτής έχουμε με την αναθεώρηση του 2001, οπότε και κατοχυρώνεται στο άρθρο 25 παρ. 1 εδ. δ΄ του Συντάγματος όπου ορίζεται ότι οι κάθε είδους περιορισμοί των συνταγματικών δικαιωμάτων πρέπει να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. Πέρα από το συνταγματικό κείμενο, η αρχή της αναλογικότητας θεμελιώνεται και σε ειδικές διατάξεις της αστυνομικής νομοθεσίας. Χαρακτηριστικά, το άρθρο 2 του Π.Δ. 538/1989 ορίζει ότι κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους οι αστυνομικοί χρησιμοποιούν τα κατά το δυνατόν ηπιότερα μέσα, αποφεύγοντας κάθε περιττή τραχύτητα, ενόχληση ή αδικαιολόγητη φθορά ιδιοκτησίας και επιδεικνύουν πνεύμα μετριοπάθειας και επιείκειας.

Η προέλευση της αρχής αυτής από το αστυνομικό δίκαιο δεν είναι τυχαία. Η άσκηση αστυνομικής εξουσίας αποτελεί παράγοντα διακινδύνευσης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του πολίτη, συνδέεται με την άσκηση διοικητικού καταναγκασμού και μάλιστα με τη χρήση βίας που εξικνείται μέχρι και την οπλοχρησία. Με την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας τίθενται ποιοτικοί και ποσοτικοί περιορισμοί τόσο στην επιλογή όσο και στην χρήση των λαμβανόμενων κάθε φορά αστυνομικών μέτρων και ιδίως των υλικών αυτών.

Τα αστυνομικά υλικά μέτρα είναι νόμιμα - συνιστούν δηλαδή άσκηση νόμιμης κρατικής υλικής βίας - λαμβανόμενα μόνο όταν, όπως και όσα ορίζει ο νόμος. Ωστόσο, για την σύννομη χρήση υλικής βίας δεν αρκεί απλά αυτή να προβλέπεται νομοθετικά αλλά απαιτείται επιπλέον ο τρόπος άσκησής της, η ένταση και η χρονική της διάρκεια να προσαρμόζονται στις ειδικές κάθε φορά περιστάσεις και συνθήκες και να διέπεται από την αρχή της αναλογικότητας.

Η αρχή της αναλογικότητας είναι αυτή που θα ορίσει τα απώτατα όρια του συνταγματικά επιτρεπτού των αστυνομικών επεμβάσεων στα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών και η απαρέγκλιτη εφαρμογή της αρχής αυτής κρίνεται ως επιτακτικά αναγκαία διότι η άσκηση αστυνομικής εξουσίας, είτε είναι προληπτική είτε είναι κατασταλτική, συνιστά τον πλέον επαχθή και επώδυνο τρόπο κρατικής επέμβασης. Επιπλέον και όπως προαναφέρθηκε, η αστυνομική αρμοδιότητα ασκείται κατά κανόνα κατά διακριτική ευχέρεια οπότε και τα αστυνομικά όργανα οφείλουν, εκτιμώντας κάθε φορά τις συγκεκριμένες περιστάσεις, να επιλέγουν τα πλέον αναγκαία και κατάλληλα μέτρα για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Η διακριτική ευχέρεια δεν σημαίνει νομική αποδέσμευση της διοικήσεως ούτε αποτελεί εξουσία προς αυθαιρεσία. Η αποτροπή του κινδύνου της υπέρβασης των άκρων ορίων της από τον νόμο παρεχόμενης διακριτικής ευχέρειας ή της κακής χρήσης αυτής από τα αστυνομικά όργανα είναι δυνατή μόνο με την απαρέγκλιτη τήρηση την αρχής της αναλογικότητας. Τέλος, η σχολαστική τήρηση της αρχής της αναλογικότητας κρίνεται αναγκαία για το λόγο ότι η αρχή της νομιμότητας παρουσιάζεται απέναντι στα αστυνομικά όργανα ιδιαίτερα σχετική αφού αυτά για την αντιμετώπιση του κινδύνου, της ανάγκης και του επείγοντος έχουν το δικαίωμα ή τη δυνατότητα να αποκλίνουν άλλοτε *de facto*³⁷ και άλλοτε *de jure*³⁸ από τη νομιμότητα. Σ' αυτές τις απρόβλεπτες και αιφνίδιες καταστάσεις που επιτρέπεται η κάμψη της αρχής της νομιμότητας υπέρ της αρχής της σκοπιμότητας, η αρχή της αναλογικότητας είναι αυτή που θα υποδείξει τα αρμόζοντα κάθε φορά μέτρα για να αποκατασταθεί η ορισμένη δημόσια τάξη κατά τρόπο έγκαιρο και αποτελεσματικό.

Η αρχή της αναλογικότητας αναλύεται σε τρεις επιμέρους αρχές: α) την αρχή της αναγκαιότητας, β) την αρχή της καταλληλότητας και γ) την αρχή της αναλογικότητας υπό στενή έννοια. Οι επιμέρους αυτές αρχές έχουν ποικίλους όρους ως συνώνυμους. Ειδικότερα για την μεν «αναγκαιότητα» ανταποκρίνονται και οι όροι «ηπιότερο μέτρο», «λιγότερο επαχθές μέτρο» ή «μικρότερη δυνατή επέμβαση» για την δε «καταλληλότητα» οι όροι «αποτελεσματικότητα» και «προσφορότητα» ενώ για την «αναλογικότητα υπό στενή έννοια», οι όροι «ορθολογικότητα» και «θετική» ή «αυστηρή αναλογικότητα» καθώς και οι όροι «αναλογία» και «συμμετρικότητα».

(Χρυσόγονος, Κ. (2006). Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα. Αθήνα, Τάχος, Α. (1990), σελ. 54. Περίπτωση *de facto* κάμψης της αρχής της νομιμότητας αποτελεί το φαινόμενο της «θεμιτής παρανομίας» που συνιστά παραλλαγή της αρχής της νομιμότητας και όχι αποδοχή της αρχής της σκοπιμότητας καθώς η παραβιαζόμενη νομιμότητα αντικαθίσταται, πρόσκαιρα, από μια νέα νομιμότητα που ελέγχεται δικαστικά. Έτσι, Τάχος, Α. (1990), σελ. 51. Περίπτωση *de jure* κάμψης της αρχής της νομιμότητας αποτελεί η εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 566/1977 «Περί καταστάσεως πολιορκίας» κατ' άρθρο 48 παρ. 1 του Συντάγματος)

Η αρχή της προστασίας του διοικουμένου:

Από τις αρχές του κράτους δικαίου, της προστασίας της αξίας του ανθρώπου και της νομιμότητας συνάγεται η αρχή της προστασίας του διοικουμένου. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα διοικητικά όργανα απαγορεύεται να βλάπτουν τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα των διοικουμένων, ενώ αντίστροφα υποχρεούνται να προβαίνουν στην έκδοση των κατάλληλων διοικητικών πράξεων και στην πραγματοποίηση των αναγκαίων υλικών ενεργειών για την εξυπηρέτησή τους.

Στο πλαίσιο της αρχής αυτής εντάσσεται ένα πλήθος επιμέρους αρχών εκ των οποίων, στην παρούσα εργασία, ως καθορίζουσες την συμπεριφορά των αστυνομικών οργάνων, εξετάζονται: α) η αρχή της χρηστής και καλόπιστης διοίκησης, β) η αρχή της ισότητας, γ) η αρχή της αμεροληψίας και δ) η αρχή της συνέχειας και της ενότητας των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Χαρακτηριστική είναι η ΣτΕ 247/1980, με την οποία η αρχή της προστασίας του διοικουμένου συνδέεται με αυτή του κράτους δικαίου «του οποίου θεμελιώδης επιδίωξη είναι η πραγμάτωση του δικαίου εις την πολιτεία, επιτυγχανομένης πρωτίστως δια της διαφυλάξεως του κύρους του νόμου». Και η αρχή της αναλογικότητας κατά την συνηθέστερη συστηματική κατάταξη αποτελεί επιμέρους αρχή που εντάσσεται στο πλαίσιο της αρχής της προστασίας του διοικουμένου πλην όμως η σημαντικότητα της αρχής αυτής για την αστυνομικά δράση επέβαλλε την ανάπτυξή της σε ξεχωριστή παράγραφο (Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2019).

Κεφάλαιο 3.

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Οι σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της αστυνόμευσης από την Ελληνική Αστυνομία αποτελούν το σπουδαιότερο παράγοντα της πρόληψης αλλά και της καταστολής για την εσωτερική και δημόσια Ασφάλεια. Η ανάγκη της ασφάλειας δεν περιορίζεται μόνο στους ανθρώπους αλλά και στα υλικά αγαθά που έχουν. Συνεπώς οι πολίτες νοιώθουν ασφαλείς όταν δεν κινδυνεύουν οι ίδιοι και οι περιουσίες τους. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με την πρόληψη και επισφραγίζεται με την καταστολή όταν η πρόληψη δεν είναι επαρκής.

Το έργο της Ελληνικής Αστυνομίας, είναι η αποτροπή διάπραξης εγκλημάτων και ασκείται κυρίως με περιπολίες στους δρόμους, και επιτήρηση χώρων. Η αστυνόμευση αυτού του είδους λειτουργεί προληπτικά, με την δημόσια παρουσία της αστυνομικής δύναμης (αστυνόμευση με πεζούς αστυνομικούς που περιπολούν). Αυτό που δυσχεραίνει το έργο των αστυνομικών πολλές φορές, είναι ότι υπάρχει δυσπιστία και φόβος από την πλευρά των πολιτών, ενώ γίνονται αξιόλογες προσπάθειες από την πλευρά της αστυνομίας να επιτύχει ένα κλίμα συνεργασίας μαζί τους. Τα πιο πάνω είναι άμεση βοήθεια από την πλευρά της αστυνομίας όσον αφορά την πρόληψη, ενώ πολλές φορές η βοήθεια προσφέρεται έμμεσα με την παροχή συμβουλών προς τους πολίτες χρησιμοποιώντας τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (μέτρα προστασίας όταν φεύγουν για διακοπές κλπ.). Όσον αφορά την Ελλάδα, η οργάνωση του προληπτικού ρόλου της αστυνομίας προβλέπεται στο ν. 1481 της 1/8.10.1984 «οργανισμός Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη», όπως τροποποιήθηκε από το ν. 1590/21.4.1986. στόχος του παραπάνω νόμου ήταν : να διαμορφωθεί η αστυνομία ώστε να μην την ιδιοποιείται καμιά κοινωνική τάξη ούτε κανένα κόμμα, θα παρέχει σύγχρονες υπηρεσίες προς το κοινωνικό σύνολο και από μέσο κατασταλτικής κρατικής εξουσίας θα μετατρέπεται σε υπηρεσία κοινωνικής προσφοράς και στήριξης της λαϊκής κυριαρχίας. Από τον εν λόγω νόμο προβλέπεται επίσης η ίδρυση «κλάδου αστυνομίας ασφάλειας» με αποστολή την πρόληψη του εγκλήματος. Το πώς και αν εφαρμόστηκε ο παραπάνω νόμος, όπως και άλλοι που θεσπίστηκαν αναφερόμενοι στην Ελληνική πραγματικότητα.

Ο ρόλος του κοινού στην πρόληψη της εγκληματικότητας είναι πολύ σημαντικός και αναμφίβολα μπορεί να βοηθήσει και το έργο της αστυνομίας προς αυτήν την κατεύθυνση. Από το κοινό προέρχονται τα θύματα σε κάθε περίπτωση, και είναι αυτό που διαμορφώνει τη μορφή και τον ρυθμό της κοινωνικής συμβίωσης μέσα στην οποία εκδηλώνεται η εγκληματική δραστηριότητα. Θα μπορούσε λοιπόν να συμμετέχει στην κατάσταση και υλοποίηση της αντεγκληματικής πολιτικής. Η ενημέρωση και η πληροφόρηση του κοινού για την αντεγκληματική πολιτική, ώστε να γίνουν γνωστά τα μέτρα, οι επιδιωκόμενοι στόχοι αλλά και οι τρόποι συμμετοχής και συνεργασίας με την αστυνομία, τονίζοντας τα θετικά σημεία της συνεργασίας αυτής αποτελεί την αρχή.(Αλεξιάδη, 1989,)

Είναι σημαντικό να αναφερθούμε και σε ένα σχέδιο το οποίο είχε δημιουργήσει το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, τότε ονομαζόμενο Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως. Το σχέδιο είχε την ονομασία «Ασφαλείς Πόλεις». Το εν λόγω μέτρο, εκπονήθηκε και εφαρμόστηκε από το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης σε μια προσπάθεια αποτελεσματικότερης πρόληψης και καταστολής. Τα στοιχεία του σχεδίου ήταν η οργάνωση και ο συντονισμός των αστυνομικών υπηρεσιών, η ακριβής γνώση των απεικονίσεων της εγκληματικότητας (γεωγραφικών, ποσοτικών και ποιοτικών), η αύξηση του αριθμού των πεζών περιπολιών, η διαρκής επιτήρηση των ευπαθών στόχων καθώς και η μεγιστοποίηση ελέγχου προσώπων και πραγμάτων που παρουσιάζουν αυξημένο επιχειρησιακό ενδιαφέρον. Η εφαρμογή του παραπάνω σχεδίου περιλάμβανε διάφορα στάδια υλοποίησης.

Αρχικά έγινε μια προσπάθεια χαρτογράφησης της εγκληματικότητας σε περιοχές της Αττικής αλλά και της υπόλοιπης Ελλάδας. Στη χαρτογράφηση αυτή αποτυπώνονταν οι ποσοτικές και ποιοτικές παράμετροι της εγκληματικότητας ενώ επέτρεψε στις αρμόδιες αρχές να γνωρίζουν το σύνολο της καταγεγραμμένης εγκληματικότητας, και τις περιοχές που χρειάζονται ενίσχυση ελέγχου και αστυνόμευσης. Η παρουσία του εν λόγω μέτρου συνέβαλλε στην ορθή αποτίμηση των αλλαγών της εγκληματικότητας, διευκόλυνε τον επαναπροσδιορισμό της δράσης των διωκτικών αρχών και στην ανακατανομή των αστυνομικών δυνάμεων. Έτσι αφού αποδείχτηκε τόσο χρήσιμο, άρχισε να λειτουργεί από τον Ιούλιο του 2000 ηλεκτρονική βάση δεδομένων που καταγράφει και αναλύει την εγκληματικότητα με ακρίβεια οικοδομικού τετραγώνου, επιτρέποντας τον ασφαλέστερο σχεδιασμό των μέτρων αντεγκληματικής πολιτικής και της επιχειρησιακής δράσης της ΕΛΑΣ.

Από το 1999, με βάση την χαρτογράφηση καθιερώθηκαν οι «πεζές περιπολίες» αρχικά στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη και αργότερα το πρόγραμμα επεκτάθηκε σε όλες τις αστυνομικές διευθύνσεις της χώρας. Οι πεζές περιπολίες είχαν προληπτική αποστολή και αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση της σταθερής παρουσίας ένστολων αστυνομικών σ ένα δεδομένο εδαφικό ή χωροταξικό άξονα, για να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη πρόληψη εγκληματικών συμπεριφορών. Λειτουργούσαν επίσης αποτρεπτικά ως προς τη σταδιακή διαμόρφωση συνθηκών προεγκληματικής κατάστασης. Αυτό δε σημαίνει ότι μόνη η παρουσία ένστολων αστυνομικών αρκούσε για να ακυρωθούν οι προεγκληματικές καταστάσεις, αλλά ότι ανακόπτονταν ως ένα βαθμό η ανάπτυξη τους. Ένας άλλος σκοπός ήταν ο περιορισμός της διαθεσιμότητας των ευκαιριών από τις οποίες πιθανόν να επωφελούνταν οι επίδοξοι δράστες για να υλοποιήσουν τους σκοπούς τους (σταθερή παρουσία αστυνομικής δύναμης λειτουργούσε αποτρεπτικά για τους δράστες). Επίσης, οι πεζές περιπολίες επενεργούσαν ανασταλτικά στην ψυχολογία των δραστών ενώ επέτρεπαν στους αστυνομικούς περιπολίας να γνωρίζουν καλά τα προβλήματα της εγκληματικότητας που παρουσίαζε ο υπό αστυνόμευση χώρος. Τέλος είναι πολύ σημαντικό το αίσθημα της ασφάλειας που θα ένιωθαν οι ίδιοι οι πολίτες και η εδραίωση μιας σχέσης εμπιστοσύνης κι επικοινωνίας των αστυνομικών με την ευρύτερη κοινότητα.

Στην Ελλάδα το παραπάνω μέτρο σηματοδότησε την αλλαγή στην φιλοσοφία της αστυνόμευσης. Για την υλοποίηση των πεζών περιπολιών διατέθηκε το 20% της συνολικής δύναμης κάθε αστυνομικού τμήματος ενώ εντάχθηκαν στο πρόγραμμα και δυνάμεις όπως ΥΜΕΤ- ΜΑΤ. Επόμενο στάδιο υλοποίησης του σχεδίου «ασφαλείς πόλεις», αποτέλεσε η σύσταση νέας κατηγορίας προσωπικού, οι «ειδικοί φρουροί» (Ν2734/1999) με αποστολή τη φύλαξη ευπαθών στόχων αστυνομικού ενδιαφέροντος (κτίρια δημόσιων υπηρεσιών, δικαστικών αρχών, Μετρό κτλ.). Το μέτρο αυτό συνδυάστηκε με την ανάγκη αντιμετώπισης ειδικών μορφών

εγκληματικότητας αλλά και με την αποδέσμευση των υπηρετούντων σ αυτές τις θέσεις αστυνομικών και τη διάθεση τους σε μάχιμες υπηρεσίες. Παράλληλα, τον Ιούλιο του 2000 ιδρύθηκαν στην Αττική πέντε περιφερειακές Υποδιευθύνσεις Ασφάλειας (Αθήνα, Πειραιά, Γλυφάδα, Αγ. Παρασκευή και Περιστέρη) με στόχο τη δίωξη του εγκλήματος αποσυμφορίζοντας την Κεντρική Διεύθυνση.

Ακόμη, παγιώθηκε η λειτουργία των πέντε Υποδιευθύνσεων Αλλοδαπών (σε Αθήνα, Πειραιά, Περιστέρη, Γλυφάδα, Παλλήνη) οι οποίες θα χειρίζονταν πλέον αποκλειστικά τα θέματα των αλλοδαπών της περιοχής της Αττικής. Τέλος, ήταν πολύ σημαντική η αποδέσμευση των αστυνομικών από τη διατήρηση της τάξης σε αθλητικές εκδηλώσεις (πλην των Ολυμπιακών Αγώνων 2004) και στις συνεδριάσεις των δικαστηρίων, ώστε ο κύριος όγκος των δυνάμεων της ΕΛ.ΑΣ να επικεντρωθεί στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Οι παραπάνω αλλαγές πέραν του ότι ήταν χρήσιμες και απαραίτητες να γίνουν, οδήγησαν την οργάνωση και την διοίκηση της αστυνομίας προς μια νέα φιλοσοφία που φαίνονταν ουσιαστικότερη, αφού με τα νέα μέσα και τις νέες μεθόδους, ενισχύθηκε η αποδοτικότητα και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Με βάση τις παραπάνω αλλαγές, η αστυνομία καλούνταν πλέον να παρέμβει σε τομείς όπως στον τομέα της εγκληματικότητας, των τροχαίων ατυχημάτων που όλο και αυξάνονταν, αποτελώντας σύγχρονη μάστιγα και στον τομέα της κοινοτικής πρόληψης και ανάπτυξης της συμμετοχής στην αντεγκληματική πολιτική.

Επομένως η οργάνωση και λειτουργία της αστυνομίας, εγγυόταν στους πολίτες την ασφάλεια και ο στόχος της κατευθύνονταν στην πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας. Ένα σημαντικό στοιχείο που έδειχνε ότι η παροχή της δημόσιας ασφάλειας μπορούσε να στηρίζεται σε αποκεντρωμένες πλέον δομές οργάνωσης και λειτουργίας, ήταν η δημιουργία Περιφερειακών Υποδιευθύνσεων Ασφαλείας στην Αττική και αστυνομικών τμημάτων σε κάθε δήμο της χώρας. Από τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι η Ελληνική Αστυνομία έχει αντιληφθεί τον προληπτικό, κατασταλακτικό και κοινωνικό της ρόλο, και φαίνονταν να εξελίσσεται ανάλογα με τις ανάγκες του περιβάλλοντος στο οποίο καλούνταν να δράσει και αυτή η αναδιάρθρωση θα μπορούσε να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην καταπολέμηση του εγκλήματος.

Για την εφαρμογή και υλοποίηση του σχεδίου «ασφαλείς πόλεις», ένα ακόμα στάδιο ήταν ο έλεγχος νομιμότητας των αλλοδαπών μιας και την τελευταία δεκαετία παρατηρήθηκε αύξηση του αριθμού των λαθρομεταναστών στην Ελλάδα. Οι επιχειρήσεις «μαζικών ελέγχων και νομιμότητας των αλλοδαπών» άρχισαν κατά τους θερινούς μήνες του 1999 και από τότε συνεχίστηκαν με περιοδική συχνότητα. Στόχος των εν λόγω επιχειρήσεων ήταν ο εντοπισμός των παράνομων αλλοδαπών με σκοπό την σύλληψη τους ή την επαναπροώθηση τους στις χώρες προέλευσης τους. Το παραπάνω μέτρο αποδέχτηκε σημαντική μερίδα της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα αυτής που φαινόταν στις μετρήσεις ανήσυχη και φοβισμένη από την έξαρση της εγκληματικότητας αλλοδαπών. Το τελευταίο στάδιο υλοποίησης του μέτρου «ασφαλείς πόλεις» ήταν η προώθηση την πρόσληψης σχολικών φυλάκων με σκοπό να αντιμετωπιστούν κρούσματα βίας στους σχολικούς χώρους όπως και να φρουρήσουν σχολικά κτίρια. Το πρόγραμμα εγκαινιάστηκε το Σεπτέμβριο του 2000 αρχικά στην Αττική και Θεσσαλονίκη και ήταν μια πρωτοβουλία του ΟΑΕΔ και των Υπουργείων Εσωτερικών, Παιδείας, Δημόσιας Τάξης και Εργασίας. Για να εφαρμοστεί το πρόγραμμα συνέβαλαν οι ΟΤΑ ώστε να προσδιοριστούν οι ανάγκες, τα προβλήματα, τα ποσοστά εγκληματικότητας και οι προτεραιότητες της εκάστοτε σχολικής μονάδας αλλά και της ευρύτερης κοινότητας. Το μέτρο ήταν σαφώς προληπτικό και το σχολικό έτος 2000-2001 τοποθετήθηκαν οι πρώτοι 3.300 σχολικοί φύλακες σε σχολεία δήμων της χώρας.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής, με το Ν 2713/1999 θεσπίστηκαν τα τοπικά συμβούλια πρόληψης της εγκληματικότητας (ΣΠΕ).Λαμβάνοντας υπ' όψη πάντα τις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών, τα ΣΠΕ είχαν σαν κύριο στόχο την καταγραφή και μελέτη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο αλλά και την σχεδίαση, την οργάνωση και τον συντονισμό κατάλληλων μέτρων ώστε να προλάβουν ή να περιορίσουν ορισμένες μορφές εγκληματικότητας. Είναι πολύ σημαντικό ότι για την επίτευξη των στόχων συνεργάστηκαν το κράτος, οι ΟΤΑ, οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές, οι κοινωνικοί φορείς αλλά και οι ίδιοι οι πολίτες.

Η φιλοσοφία του θεσμού έγκειται στην προώθηση της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής και στη μείωση του αισθήματος της ανασφάλειας μέσα από την δραστηριοποίηση των ίδιων των πολιτών. Η συμμετοχική αντεγκληματική πολιτική προϋποθέτει την εμπλοκή και την συνεργασία του πολίτη με τα προγράμματα δράσης που έχουν σχεδιαστεί από το κράτος, επιζητώντας την ενεργητική συμμετοχή αυτών που είναι στην ουσία οι αποδέκτες του προβλήματος της εγκληματικότητας. Η θέσπιση των ΣΠΕ επιβεβαίωσε την αλλαγή που επιτελούνταν σταδιακά στην Ελλάδα με στόχο την αύξηση της δημόσιας ασφάλειας και τον σχεδιασμό και εφαρμογή μιας ουσιαστικότερης και αποδοτικότερης αντεγκληματικής πολιτικής. Το κράτος στην συμμετοχική αντεγκληματική πολιτική, είναι υπεύθυνο για την χάραξη και εφαρμογή των γενικότερων κατευθύνσεων της αντεγκληματικής πολιτικής, ενώ η τοπική αυτοδιοίκηση, οι κοινωνικοί φορείς, η τοπική αστυνομία και οι πολίτες καλούνται να συνεργαστούν και να συμμετάσχουν στην σχεδίαση και εφαρμογή πολιτικών πρόληψης σε κοινοτικό επίπεδο.

Τα ΣΠΕ αποτελούσαν αποκεντρωμένα συμβουλευτικά/ γνωμοδοτικά όργανα τα οποία μπορούσαν να συσταθούν σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα της χώρας με πληθυσμό πάνω από τρεις χιλιάδες κατοίκους. Απαρτίζονταν από επιστήμονες και λειτουργούς που διέμεναν μόνιμα στην περιφέρεια του δήμου ή της κοινότητας και διέθεταν ειδικές γνώσεις στον τομέα της εγκληματικότητας (εγκληματολόγους, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους, δικαστικοί λειτουργοί, κοινωνικοί λειτουργοί, γιατροί, αστυνομικοί κλπ.). Τα μέλη των ΣΠΕ δεν επιτρέπονταν να είναι λιγότερα από πέντε ή περισσότερα από 11 και ορίζονται για τρία χρόνια. Κάθε ΣΠΕ συγκαλείται και προεδρεύεται από τον Δήμαρχο του οικείου Δήμου. Ανάμεσα στις δράσεις που αναλάμβαναν τα τοπικά συμβούλια πρόληψης της εγκληματικότητας συγκαταλέγονται η καταγραφή και μελέτη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο, ο συντονισμός του έργου στον τομέα της πρόληψης, η ευαισθητοποίηση για την ενεργή συμμετοχή των πολιτών σε προγράμματα πρόληψης, η συνεργασία με άλλους κοινωνικούς φορείς (θεραπευτικών κοινοτήτων, εκκλησίες κλπ.), η πληροφόρηση του ευρύτερου κοινού, η υποβολή προτάσεων σε αρμόδιους φορείς. Οι παραπάνω δράσεις και λειτουργίες των ΣΠΕ, μπορούσαν να κατευθύνουν τις τοπικές κοινωνίες ώστε να μπορέσουν να διαχειριστούν την μικρομεσαία εγκληματικότητα. Η αστυνομία ανήκει στους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, γιατί σε αυτήν είναι ανατεθειμένη η προστασία του κοινωνικού συνόλου από εγκληματικές πράξεις και η διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης.

Η αστυνομία δραστηριοποιείται με δύο τρόπους. Πρώτον κατασταλτικά, στις περιοχές που αντιλαμβάνεται την παραβίαση του νόμου και δεύτερον προληπτικά, αποτρέποντας τις παραβιάσεις του νόμου. Οι περιπτώσεις, ο χρόνος και η μορφή επέμβασης της είναι νομικά καθορισμένα, και υπ' αυτό το πρίσμα, θεωρείται φορέας κοινωνικού ελέγχου. Αυτό δεν σημαίνει ότι το αστυνομικό όργανο δεν μπορεί να ασκήσει ή δεν ασκεί, στο πλαίσιο των καθηκόντων του,

και άτυπο κοινωνικό έλεγχο. Αντίθετα ο τελευταίος αποδεικνύεται συχνά αποτελεσματικότερος από τον νομικά προσδιορισμένο τρόπο ελέγχου.

Η καταστολή των κοινωνικών κινημάτων από την αστυνομία προκάλεσε μεγάλη δυσπιστία στους πολίτες. Τα τελευταία όμως χρόνια η κατάσταση αυτή άρχισε να διαφοροποιείται. Παρατηρείται μια θετική μεταστροφή της κοινής γνώμης απέναντι της. Ωστόσο εξακολουθεί να επικρατεί η κριτική για την αποτελεσματικότητα της στο περιορισμό της εγκληματικότητας, για τις καταχρήσεις της εξουσίας των αστυνομικών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και για την διαφθορά στους κόλπους της, η οποία έρχεται στην δημοσιότητα είτε ως χρησιμοποίηση παράνομων και αντιδεοντολογικών μεθόδων για την άντληση πληροφοριών είτε ως δωροδοκία και παράβαση καθηκόντων.

Οι δυνατότητες που έχει η αστυνομία να επηρεάσει τα ποσοστά εγκληματικότητας είναι περιορισμένες. Για τον λόγο λοιπόν αυτό, η αστυνομία άρχισε να επικεντρώνει τις προσπάθειες της περισσότερο στην διατήρηση της ειρήνης και στην εξασφάλιση της καθημερινής τάξης και λιγότερο στον περιορισμό της εγκληματικότητας.

Όπως προαναφέρθηκε, δύο από τις βασικές λειτουργίες της αστυνομίας που αφορούν την πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος, είναι η περιπολία και η εξιχνίαση του εγκλήματος.)

(Ιερωνυμακη Αναστασία , Καλτσα Σωτηρία 2007)

3.1. Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ Η ΤΗΡΗΣΗ ΤΑΞΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

Η δημόσια ασφάλεια είναι μια έννοια σύνθετη, σχετική και μεταβαλλόμενη. Σύνθετη γιατί εμπεριέχει το στοιχείο του κινδύνου, σχετική γιατί αναφέρεται σε συγκεκριμένο κράτος και μεταβαλλόμενη γιατί μεταλλάσσεται σε συνάρτηση με τις πολιτικές συγκυρίες. Η τριπλή αυτή φύση της δημόσιας ασφάλειας μας βοηθά να, κατανοήσουμε την αδυναμία διατύπωσης ενός γενικού νομοθετικού ορισμού της παρά τη διευρυμένη χρήση αυτής ως συνταγματικού περιορισμού ενός δικαιώματος.

Η δημόσια ασφάλεια, ως μια έννοια σύνθετη, εμπεριέχει το στοιχείο του κινδύνου. Ειδικότερα, ο όρος ασφάλεια υποδηλώνει την κατάσταση στην οποία δεν υπάρχουν κίνδυνοι, την απουσία απειλής, την ύπαρξη σταθερότητας και σιγουριάς. Βέβαια, η κατάσταση ανυπαρξίας κινδύνων μπορεί να είναι τόσο αντικειμενική όσο και υποκειμενική (αίσθημα ασφάλειας ή ανασφάλειας) δίνοντας έτσι μεγαλύτερη ελαστικότητα στο μέγεθος της έννοιας. Στα πλαίσια ενός κράτους, ο όρος «ασφάλεια» υποδηλώνει την προστασία του πολίτη από τους κινδύνους. Συνεπώς, ο όρος «δημόσια ασφάλεια», εκφράζει τόσο μια κατάσταση απουσίας κινδύνων για τους πολίτες, αντικειμενική ή υποκειμενική, σχετική ή βασική παρά απόλυτη, όσο και μια βάσιμη προσδοκία διατήρησης αυτής της κατάστασης εκ μέρους του κράτους.

Η δημόσια ασφάλεια αποτελεί συνάρτηση των κινδύνων που την περιβάλλουν. Ενδελεχείς εδώ είναι οι αναλύσεις της Σχολής της Κοπεγχάγης. Οι κίνδυνοι είναι υπαρκτοί εφόσον προσδιορίζονται και αναγνωρίζονται ομοίως και η κατάσταση ασφάλειας. Μάλιστα, η

αναγωγή ενός κινδύνου σε θέμα ασφάλειας ('securitization') αποτελεί μια «ακραία μορφή πολιτικοποίησης που επιτρέπει την λήψη εκτάκτων μέτρων στο όνομα της ασφάλειας». Η αναγνώριση υπαρκτού κινδύνου για τους πολίτες ενός κράτους και η λήψη των κατάλληλων μέτρων καταπολέμησής του εκ μέρους του κράτους συνθέτουν τη λεγόμενη πολιτική ή το σύστημα ασφάλειας. Καθώς οι κίνδυνοι αυξομειώνονται ή διαφοροποιούνται, οι πολιτικές της δημόσιας ασφάλειας θα διαμορφώνονται αναλόγως: η πληθώρα κινδύνων θα ωθεί συνεχώς σε ανασχεδιασμό των αντιστοίχων μέτρων προστασίας. Ο κίνδυνος ουσιαστικά καθορίζει και την πολιτική ασφάλειας: η διαχείριση των σύγχρονων διακινδυνεύσεων κινεί και νομιμοποιεί τους μηχανισμούς προστασίας της δημόσιας ασφάλειας.

Κατά συνέπεια, η δημόσια ασφάλεια ετεροπροσδιορίζεται από την έννομη τάξη στην οποία αναφέρεται και ιδίως από τους μηχανισμούς επιβολής του νόμου του κράτους. Η έννοια διαφοροποιείται άλλωστε και ανάλογα με τη φύση του πολιτεύματος. Σύμφωνα με τον καθηγητή Μανωλεδάκη, «η ασφάλεια παραμένει σχετικό μέγεθος, όπως και η ελευθερία» ενώ «η διαπίστωση της ύπαρξής της γίνεται πάντοτε συγκριτικά, και με αφετηρία κρίσης μια προηγούμενη κατάσταση του ίδιου κοινωνικού χώρου ή παράλληλων καταστάσεων κοινωνιών με ένα παρόμοιο δικαϊκό σύστημα».

Η δημόσια ασφάλεια αποτελεί μια δυναμική και μεταβαλλόμενη έννοια. Τόσο η έννοια της δημόσιας ασφάλειας όσο και οι εφαρμογές της διαμορφώνονται ανάλογα με την εκάστοτε πολιτική πραγματικότητα. Η δεκαετία μετά την 11/9 ανέδειξε ένα νέο μετα-νεωτερικού τύπου «κράτος πρόληψης» (preventionstate). Χαρακτηριστικό αυτού του «νέου» τύπου κράτους είναι η έμφαση στην πρόληψη λόγω της πληθώρας και ποικιλότητας κινδύνων. Η πρόληψη, σε αντίθεση με την καταστολή, παραμένει σε μεγάλο βαθμό αφηρημένη, βασίζεται σε ευρεία συλλογή πληροφοριών, και ενέχει περιθώρια αυθαιρεσίας. Παραδείγματα αυτής της λογικής είναι πολλά από τη διαδεδομένη -αμφισβητούμενης αποτελεσματικότητας- βιντεοεπιτήρηση των δημόσιων χώρων, τη δημιουργία μεγάλων αστυνομικών βάσεων γενετικών αποτυπωμάτων μέχρι την εκτεταμένη παρακολούθηση και διατήρηση τηλεπικοινωνιακών δεδομένων αναδεικνύεται μια «προληπτική λογική» πίσω από τη νέα αντεγκληματική πολιτική. Μάλιστα, στο κράτος πρόληψης διευρύνεται η έννοια και ο κύκλος των υπόπτων. Σύμφωνα με τον καθηγητή Κασιμάτη, «υπόπτοι είναι όλοι όσοι εμπίπτουν στο οπτικό πεδίο της «πρόληψης» (...) ένα τεράστιο πλήθος ανθρώπων που παρακολουθούνται με τα μέσα παρακολούθησης που διαθέτει η σύγχρονη τεχνολογία και ο διεθνής μηχανισμός ασφάλειας, χωρίς καμία απολύτως ένδειξη που μπορεί να δημιουργήσει πραγματική υποψία και έξω από κάθε νομοθετικό πλαίσιο έρευνας για την εξιχνίαση εγκλημάτων». Στη νέα πραγματικότητα των μαζικών -οιονεί απολυταρχικού τύπου ή μνήμης – πολιτικών ασφαλείας, η πρόληψη έχει ίσως απώτερο στόχο τον κοινωνικό έλεγχο: μιλούμε για «κουλούρα του ελέγχου» σαν τη δυστοπία που οραματίστηκε ο George Orwell στο κλασικό έργο του 1984⁵¹ ή σαν αυτήν που περιέγραψε ο Michel Foucault στο κλασικό έργο *Surveiller et Punir*, αναλύοντας το περίφημο μοντέλο του Panopticon του φιλοσόφου Jeremy Bentham.

Η δημόσια ασφάλεια (public safety) χρησιμοποιείται τόσο στο ελληνικό σύνταγμα (άρθρο 11§2 – απαγόρευση δημόσιων υπαίθριων συναθροίσεων), όσο και στην ΕΣΔΑ, και συγκεκριμένα στα άρθρα 8§2 (δικαίωμα στον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο), 9§2 (θρησκευτική ελευθερία), 10§2 (ελευθερία της έκφρασης) και 11§2 (ελευθερία του συνέρχεσθε και συνεταιρίζεσθε), ως λόγος περιορισμού των αντίστοιχων δικαιωμάτων. Η εθνική ασφάλεια (national security), από την άλλη, χρησιμοποιείται εξίσου ως λόγος περιορισμού θεμελιωδών δικαιωμάτων τόσο στο ελληνικό σύνταγμα (άρθρο 19§1 – προστασία του απορρήτου και 48§1 –

κατάσταση εξαίρεσης), όσο και στην ΕΣΔΑ, στα ίδια άρθρα με τη δημόσια ασφάλεια (8§2, 10§2 και 11§3).

Με κριτήριο το αντικείμενο προστασίας, διακρίνουμε τη δημόσια ασφάλεια από την προσωπική ασφάλεια. Η ασφάλεια του προσώπου (humansecurity) αφορά στην προστασία της strictosensu προσωπικής ελευθερίας (σωματική ελευθερία) αποτελώντας τη διαδικαστική της όψη. Αναφέρεται στην προστασία του ατόμου από την αυθαίρετη σύλληψη και κράτησή του, που υλοποιείται μέσω της τήρησης αυστηρών δικαιοκρατικών εγγυήσεων. Άρα η προσωπική ασφάλεια υπάγεται στα κλασικά αμυντικά δικαιώματα, και έχει περισσότερο διαδικαστικό παρά αυτοτελές ουσιαστικό περιεχόμενο⁶⁷, τόσο κατά το ελληνικό σύνταγμα (άρθρο 5§3- «Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος»), όσο και κατά το 5§1 ΕΣΔΑ και 6 Χάρτη ('Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be deprived of his liberty save in the following cases and in accordance with a procedure prescribed by law')

(ΤΣΙΦΤΣΟΓΛΟΥ Άννα, 2013)

Η Ελληνική Αστυνομία έχει ως καθήκον την τήρηση της τάξης και της ασφάλειας σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους. Οι αρμοδιότητες για την προστασία του πολίτη είναι πολλές και δύσκολες και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση. Η Ελληνική Αστυνομία συμβάλλει καθημερινά στην διατήρηση της δημόσια τάξης και ασφάλειας προκειμένου να μην διασαλεύεται η δημόσια τάξη και ειρήνη. Η αναφορά στις αρμοδιότητες παρουσιάζονται με βάση το άρθρο 100 του συντάγματος το οποίο αναλύει όλες τις Αρμοδιότητες και τα μέσα που χρησιμοποιεί η Ελληνική Αστυνομία.

Άρθρο 100.

Επιτήρηση δημοσίων κέντρων.

1. Η Είσοδος του αστυνομικού προσωπικού στους δημοσίους χώρους για εκτέλεση υπηρεσίας, είναι ελεύθερη οποιαδήποτε ώρα του 24ώρου. Η επιτήρηση των δημοσίων χώρων ανατίθεται στους σκοπούς, τις περιπόλους ή άλλους αστυνομικούς που διατάσσονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό.
2. Δημόσιος χώρος είναι κάθε ανοικτός χώρος (δρόμος, πλατεία και γενικά η ύπαιθρος) και από τους κλειστούς χώρους αυτοί που δεν εμπίπτουν στην έννοια της κατοικίας.
3. Ως κατοικία θεωρείται κάθε χώρος, στεγασμένες ή όχι, που δεν είναι ελεύθερα προσιτός σε οποιονδήποτε, στον οποίο διαμένει κάποιος, έστω και προσωρινά, ακόμη και αν δεν είναι νόμιμος κάτοχος. Έτσι, ως κατοικίες θεωρούνται ιδίως:
  - i. Η οικία στην οποία κατοικεί κάποιος, νόμιμα ή προσωρινά, με οποιαδήποτε ιδιότητα, είτε ως ιδιοκτήτης είτε ως ενοικιαστής είτε ως νομέας, αδιάφορα αν είναι ημεδαπός ή αλλοδαπός.

- ii. Ο συνεχόμενος προς την οικεία περικλεισμένος χώρος (κήπος ή αυλή) εφόσον είναι επαρκώς περιτοιχισμένος ή περιφραγμένος.
  - iii. Το δωμάτιο ξενοδοχείο, στο οποίο ενοικεί κάποιος προσωρινά ή μόνιμα, ως ιδιοκτήτης, διευθυντής ή ένοικος.
  - iv. Το μισθωμένο δωμάτιο οικίας στο οποίο ενοικεί κάποιος, προσωρινά ή μόνιμα.
  - v. Το πλοίο, η βάρκα, η σκηνή, η καλύβα, το παράπηγμα ή άλλο παρόμοιο κατασκεύασμα, εφόσον κατοικούνται και δεν είναι προσιτά στον καθένα.
  - vi. Οποιοδήποτε όχημα, το οποίο χρησιμοποιείται ως κατοικία, είτε αυτό είναι ακίνητο, είτε βρίσκεται σε κίνηση.
4. Κλειστοί χώροι που δεν εμπίπτουν στην έννοια της κατοικίας και θεωρούνται δημόσιοι χώροι, είναι ιδίως;
- i. Τα δημόσια κέντρα. Ως δημόσια κέντρα θεωρούνται εκείνα στα οποία η είσοδος, κατά το χρόνο λειτουργίας τους, δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό, όπως καφενεία, ξενοδοχεία, εστιατόρια, οινοπωλεία, οικοτροφεία (πανσιόν), εργοτάξια, εργοστάσια κ.λ.π.
  - ii. Τα δημόσια θεάματα. Ως δημόσια θεάματα νοούνται, τα θεάματα όλων των ειδών, οι παραστάσεις, τα ακροάματα, οι χοροί, οι καλλιτεχνικές εκθέσεις, τα μουσικά κέντρα, οι κάθε είδους αγώνες, τα παιχνίδια και άλλες ψυχαγωγίες που εκτελούνται σε δημόσια μέρη, στα οποία η είσοδος είναι ελεύθερη η επιτρέπεται σε οποιονδήποτε με πληρωμή εισιτηρίου.
  - iii. Οι αίθουσες των λεσχών και των εντευκτηρίων συλλόγων και σωματείων ιδίως σε ότι αφορά τον έλεγχο διενέργειας απαγορευμένων παιχνίτων εφόσον η είσοδος σ'αυτές είναι γενικά ελεύθερη ή τόσο εύκολη, ώστε στην πράξη να είναι προσιτές σε οποιονδήποτε.
  - iv. Οι αίθουσες στις οποίες διοργανώνονται χοροεσπερίδες ή άλλες συγκεντρώσεις στις οποίες η είσοδος είναι ελεύθερη η επιτρέπεται σε οποιονδήποτε με πληρωμή εισιτηρίου.
  - v. Τα καταστήματα εξυπηρέτησης του κοινού, κατά το χρόνο λειτουργίας τους, έστω και αν χρησιμοποιούνται από τους διευθυντές τους ως κατοικίες.
5. Στους κατά την προηγούμενη παράγραφο κλειστούς χώρους, στους οποίους ή είσοδος επιτρέπεται με πληρωμή εισιτηρίου, οι αστυνομικοί απαλλάσσονται από την υποχρέωση πληρωμής εισιτηρίου κατά την είσοδό τους για εκτέλεση υπηρεσίας, εφόσον αυτό προβλέπεται από τις ισχύουσες για κάθε περίπτωση σχετικές διατάξεις. Επίσης επιτρέπεται η είσοδος των αστυνομικών χωρίς την πληρωμή εισιτηρίου σε περίπτωση διατάραξης της τάξης ή δυστυχήματος (πυρκαγιάς, κατάρρευσης κ.λ.π.) η πρόσκλησης για παροχή βοήθειας ή όταν

εισέρχεται στους χώρους αυτούς νόμιμα καταδιωκόμενο άτομο, με τη σύλληψη του οποίου είναι επιφορτισμένοι.

6. Για το σκοπό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του προηγούμενου άρθρου και κατά όμοιο τρόπο, η Ελληνική Αστυνομία επιτηρεί τα ύποπτα δημόσια κέντρα. Ένα δημόσιο κέντρο θεωρείται ύποπτο όταν:
  - i. Έχουν, κατά τα παρελθόν, διαπραχθεί σ' αυτό ή υπάρχουν υπόνοιες ότι προπαρασκευάζονται εγκληματικές πράξεις ή γίνεται διακίνηση η χρήση ναρκωτικών ουσιών.
  - ii. Συχνάζουν κατά σύστημα σ' αυτό άτομα που έχουν καταδικαστεί ή θεωρούνται ύποπτα διάπραξης εγκληματικών πράξεων ή διακίνησης η χρήσης ναρκωτικών ουσιών.
7. Στα ύποπτα δημόσια κέντρα της προηγούμενης παραγράφου ασκείται συνεχής και στενή επιτήρηση και περιοδικά μπορεί να γίνονται αιφνιδιαστικοί έλεγχοι και σωματικές έρευνες στους θαμώνες τους.
8. Η Ελληνική Αστυνομία επιτηρεί επίσης τα ξενοδοχεία και άλλα καταλύματα για τον εντοπισμό καταδιωκόμενων ή προσώπων ύποπτων διάπραξης αξιόποινων πράξεων. Για το σκοπό αυτό ελέγχεται το βιβλίο στο οποίο καταχωρίζονται τα στοιχεία των πελατών και παραβάλλονται τα δελτία άφιξης πελατών, που τα ξενοδοχεία και λοιπά καταλύματα υποβάλλουν στις αστυνομικές αρχές, με τα ονομαστικά ευρετήρια καταδιωκόμενων που τηρούν οι Υπηρεσίες.

Για το σκοπό αυτό το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας:

1. Τηρώντας τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, ενεργεί έρευνες σε οικίες και οικοδομήματα κάθε μορφής, καθώς και σωματικές έρευνες προσώπων υπόπτων διάπραξης εγκληματικών πράξεων, για ανεύρεση και κατάσχεση όπλων γενικά, εκρηκτικών υλών και εκρηκτικών μηχανημάτων πουφ αίρονται η κατέχονται παράνομα.
2. Ανάλογα με τις συνθήκες ασφαλείας που επικρατούν κάθε φορά αυτοβούλως ή σε εκτέλεση διαταγών των προϊσταμένων του, ενεργεί συχνά και σωματικές έρευνες προσώπων που συχνάζουν σε ύποπτα δημόσια κέντρα ή άλλους προσιτούς στο κοινό χώρους, στους οποίους κατά σύστημα συχνάζουν πρόσωπα ύποπτα διάπραξης εγκλημάτων. Στις περιπτώσεις αυτές, επικεφαλής της δύναμης πρέπει να είναι ο διοικητής ή άλλος αξιωματικός της αρμόδιας Υπηρεσίας ή μεταβατικού αποσπάσματος.
3. Ενεργεί έρευνες σε σπήλαια, σε εγκαταλειμμένα μεταλλεία ή άλλα ύποπτα μέρη της υπαίθρου, για ανεύρεση και περισυλλογή κρυμμένων όπλων ή άλλων ειδών από τα αναφερόμενα παραπάνω.
4. Παρακολουθεί και εξακριβώνει μήπως από διάφορα πρόσωπα, τα οποία ενεργούν με υπόδειξη οργανώσεων ή με δική τους πρωτοβουλία, γίνεται προμήθεια από τα ανωτέρω είδη και απόκρυψη αυτών, με σκοπό να τα χρησιμοποιήσουν για τρομοκρατικές ή άλλες παράνομες πράξεις.

5. Ελέγχει τα πρόσωπα, στα οποία έχουν χορηγηθεί άδειες οπλοφορίας, για να διαπιστωθεί αν κάνουν χρήση των αδειών σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις με τις οποίες χορηγήθηκαν. στ. Ελέγχει τις επιχειρήσεις κατασκευής και εμπορίας όπλων γενικά και εκρηκτικών υλών, καθώς και τις επιχειρήσεις και τα πρόσωπα που καταναλώνουν νόμιμα εκρηκτικές ύλες (λατομεία, εργολάβοι, δημόσιων έργων κ.λ.π.), για να προληφθεί η διοχέτευσή τους σε πρόσωπα ή οργανώσεις που αναπτύσσουν παράνομες δραστηριότητες.
6. Βεβαιώνεται τις παραβάσεις της σχετικής νομοθεσίας, κατάσχει τα όπλα, εκρηκτικά κ.λ.π. που ανακαλύπτει και ενεργεί περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Για τον ίδιο σκοπό το προσωπικό των ενεδρών και περιπόλων ενεργεί συστηματικό έλεγχο σε διερχόμενα ύποπτα πρόσωπα, μεταφορικά μέσα και μεταφερόμενα εμπορεύματα ή άλλα αντικείμενα, για την ανεύρεση και κατάσχεση όπλων κάθε μορφής, πολεμικού υλικού, εκρηκτικών υλών και εκρηκτικών μηχανημάτων που μεταφέρονται παράνομα.

Οι έρευνες και οι έλεγχοι των προηγούμενων παραγράφων πρέπει να γίνονται με την απαραίτητη λεπτότητα και προσοχή και να αποφεύγεται η έρευνα σε γνωστά φιλήσυχα και μη ύποπτα πρόσωπα.

(ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ , Άρθρο 100ΥΠ'ΑΡΙΘ. 141 ΦΕΚ Α 58/1991)

3.2. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος, δηλαδή η ένωση περισσότερων ατόμων για τη διάπραξη αδικημάτων, παρότι είναι από τα σπουδαιότερα ζητήματα που απασχολούν το σύγχρονο ποινικό δίκαιο παγκοσμίως, δεν αποτελεί φαινόμενο καινοφανές. Αντιθέτως, ο φαινότυπος του οργανωμένου εγκλήματος αναπτύχθηκε αιώνες πριν και μάλιστα σε όλον τον κόσμο, ενώ εξελίχθηκε με διαφορετικό ρυθμό και τρόπο σε κάθε περιοχή και εποχή, προσαρμόζοντας τα μέσα και τη δράση του με τον αντίστοιχο χώρο και χρόνο.

Η Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ. (Ελληνικής Αστυνομίας) απασχολείται στις σύγχρονες μορφές εγκληματικών δράσεων και του οργανωμένου εγκλήματος. Διάφορες υπηρεσίες του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας και κυρίως υπηρεσίες κρατικής και δημόσιας ασφάλειας απασχολούνται στην πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος και των σύγχρονων μορφών του. Η ελληνική αστυνομία αναφέρεται ότι τα έσοδα από την εγκληματική δραστηριότητα στην Ελλάδα , υπολογίζονται σε ετήσια βάση περί τα 500 - 600 εκατομμύρια ευρώ. Εξ' αυτών νομιμοποιούνται τα μισά σχεδόν , με αποτέλεσμα ολόκληροι οικονομικοί κλάδοι να ευρίσκονται υπό τον έλεγχο τους. Καθημερινά λαμβάνονται μέτρα αντιμετώπισης κυρίως των σύγχρονων μορφών εγκληματικής δράσης και του οργανωμένου εγκλήματος. Βασικές κατηγορίες αποτελούν το **οικονομικό έγκλημα**, το **ηλεκτρονικό έγκλημα** και η **παράνομη μετανάστευση**, εγκλήματα όπου τα τελευταία χρόνια του σύγχρονου δυτικού κόσμου έχουν αποκτήσει μεγάλη έξαρση.

Οικονομικό έγκλημα:

Το Οικονομικό Έγκλημα ορίζεται ως εκείνη η μορφή εγκλήματος που αναφέρεται στην ιδιοκτησία και εμπεριέχει την παράνομη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας της περιουσίας , από τη σφαίρα κατοχής ενός προσώπου σε άλλο, για προσωπική χρήση και ίδιον όφελος. Τα οικονομικά εγκλήματα έχουν να κάνουν με την απάτη (π.χ. απάτες τραπεζικών επιταγών, πιστωτικών καρτών, δανείων, συμβάσεων, ιατρικές απάτες, εταιρικές, ασφαλιστικές, τραπεζικές, απάτες πληρωμών, αγορών, περίθαλψης), την κλοπή, τη φοροδιαφυγή, τη φοροκλοπή, τη φοροαποφυγή, την εισφοροδιαφυγή, την εξαπάτηση, τη δωροδοκία, τη δωροληψία, την υπεξαίρεση, την κατάχρηση, την κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών (Insidertrading), την κλοπή ταυτότητας και γενικά προσωπικών στοιχείων, το ξέπλυμα χρήματος, την πλαστογραφία, την εικονικότητα και πλαστότητα, τη λαθρεμπορία, την παραποίηση, την παραχάραξη και την απομίμηση χρημάτων και καταναλωτικών αγαθών.

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οι οικονομίες των Κρατών Μελών, Ευρωπαϊκές Προβλέψεις 2016.)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.) αναφέρει ότι με τον όρο «οργανωμένο οικονομικό έγκλημα» νοούνται όλες οι δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων οι οποίες κάνουν κατάχρηση χρηματοοικονομικών συστημάτων ή συστημάτων πληρωμών με σκοπό την αποκόμιση οικονομικού οφέλους.

Αναφορικά με την έννοια της οικονομικής εγκληματικότητας, ο Έλληνας πανεπιστημιακός και συγγραφέας Νέστωρ Κουράκης , διατύπωσε ένα γενικό ορισμό σύμφωνα με τον οποίο το οικονομικό έγκλημα είναι το σύνολο της αθέμιτης εκείνης δραστηριότητας, η οποία τελείται μέσω των επιχειρήσεων ή/και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή (απειλή ή βλάβη) της καλής λειτουργίας της οικονομίας ή λειτουργικά σημαντικών κλάδων και θεσμών της.

Στο βιβλίο του Sutherland που εκδόθηκε το 1949, ο ίδιος όρισε το οικονομικό έγκλημα ή έγκλημα του λευκού κολάρου ή επαγγελματικό έγκλημα ως «έγκλημα που διαπράττεται από ευυπόληπτο άτομο υψηλής κοινωνικής θέσης μέσα στο πλαίσιο εργασίας του».

Η έννοια του οικονομικού εγκλήματος έχει αρκετά μεγάλο εύρος. Άλλοτε σχετίζεται με την κρατική διαφθορά, άλλοτε με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες του κοινού ποινικού δικαίου και άλλοτε από με τις παράτυπες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Κοινό στοιχείο ωστόσο κατά τον Sutherland, αποτελεί η μη ένταξη των οικονομικών εγκλημάτων στον κύκλο των παραδοσιακών εγκλημάτων, δεδομένου ότι αποφεύγεται η δίωξη των δραστών, λόγω της οικονομικής και κοινωνικής τους ισχύος και των πιέσεων που έχουν την ικανότητα να ασκούν τόσο στην κατεύθυνση των κατασταλτικών και ελεγκτικών μηχανισμών, όσο και σε αυτή των Δικαστικών Αρχών.

(Γιάννης Μάρκοβιτς, 2013, ΚουράκηςΝ, 2007,)

Σήμερα η οικονομική κρίση που βιώνουν οι κοινωνίες και οι συνέπειες που αυτή επιφέρει, όπως οι συνεχείς απολύσεις εργαζομένων/υπαλλήλων, οι ευέλικτες μορφές μερικής απασχόλησης, η αύξηση της ανεργίας, οι μειώσεις μισθών και οικονομικών ενισχύσεων οποιασδήποτε μορφής, η οικονομική ανέχεια και εξάντληση που βιώνουν καθημερινά οι πολίτες των κοινωνιών που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση, αναγκάζουν ή σε καλύτερη

περίπτωση τους παροτρύνουν προκειμένου να τελέσουν ένα οικονομικό έγκλημα. Κατά την τελευταία διετία 2014-2016, η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, η διαφθορά και δωροδοκία και οι λογιστικές απάτες, τα πιο δημοφιλή οικονομικά εγκλήματα, παρουσίασαν μια ανεπαίσθητη μείωση, σε αντίθεση με μία μορφή οικονομικού εγκλήματος που από την πρώτη του εμφάνιση γνωρίζει συνεχώς ταχεία αύξηση. Το ηλεκτρονικό έγκλημα αποτελεί πλέον παγκοσμίως, τη δεύτερη πιο διαδεδομένη μορφή οικονομικού εγκλήματος.

Η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται ότι στα τέλη του έτους 2016 μειώθηκε κατά 20 δις ευρώ στα χρόνια της κρίσης. Υπολογίζεται δε πως κάθε Έλληνας πολίτης δαπανά πάνω από 750 ευρώ τον χρόνο για αγορά αδήλωτων προϊόντων και υπηρεσιών. Περισσότερα από αυτά ξοδεύουν οι αυτοαπασχολούμενοι και οι ελεύθεροι επαγγελματίες. Παρόλα αυτά η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται πως ανέρχεται στα 40 δις. ευρώ τον χρόνο και το Δημόσιο χάνει περί τα 16 δις. ευρώ ετησίως από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές. Οι έρευνες μέτρησης της παραοικονομίας στην Ελλάδα, δείχνουν ότι η αναλογία από το 25,4% του ΑΕΠ που ήταν το 2010, υποχώρησε στο 23,6% μέσα σε μια τετραετία. Σε απόλυτους αριθμούς αυτό σημαίνει ότι η μαύρη οικονομία έχει συρρικνωθεί κατά τουλάχιστον 20 δις. ευρώ κατά τη διάρκεια της μνημονιακής περιόδου: αντιστοιχούσε σε περίπου 59-60 δις. ευρώ το 2010, ενώ την περίοδο εγγραφής της παρούσας εργασίας, εκτιμάται ότι έχει υποχωρήσει κοντά στα 40 δις. ευρώ. Ως κυριότερη αιτία της υποχώρησης θεωρείται η έλλειψη ρευστότητας, η οποία αποτελεί και «πηγή ζωής» για την παραοικονομία. Το ποσοστό 23%-25% στο οποίο υπολογίζεται η παραοικονομία στην Ελλάδα περιλαμβάνει παράνομες δραστηριότητες που συνεπάγονται την παροχή νόμιμων αγαθών και υπηρεσιών και όχι τις παράνομες δραστηριότητες που συνεπάγονται την παροχή παράνομων αγαθών και υπηρεσιών.

(Πρόγραμμα «Θαλής», Πα. Μακ. – «Η σκιώδης οικονομία (παραοικονομία) στην Ελλάδα: Μέγεθος αίτια και επιπτώσεις)

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν. 4249/2014, έχει ως αποστολή την πρόληψη, έρευνα και καταστολή οικονομικών εγκλημάτων που τελήστηκαν σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων του Δημοσίου και της εθνικής οικονομίας γενικότερα και εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την έρευνα, πρόληψη και καταστολή της αδήλωτης και της ανασφάλιστης εργασίας και της εισφοροδιαφυγής, ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν συνιστούν αξιόποινες πράξεις, με τοπική αρμοδιότητα που εκτείνεται σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, εκτός από τους χώρους αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής της, παρακολουθεί, μελετά, αναλύει, αξιολογεί και αξιοποιεί, αναλόγως, σημαντικά, ειδικά ή ιδιαίτερου ενδιαφέροντος οικονομικά γεγονότα και κινήσεις, τόσο στο εσωτερικό όσο και σε διεθνές περιβάλλον και επιλαμβάνεται σε υποθέσεις αρμοδιότητάς της, συνεργαζόμενη προς τούτο, τόσο σε πληροφοριακό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, με συναρμόδιες Υπηρεσίες, Αρχές και Φορείς, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις. Αναλυτικότερα η Διεύθυνση της Οικονομικής Αστυνομίας έχει ως αντικείμενο έρευνας:

Την καθ' οιονδήποτε τρόπο κατάχρηση, φθορά ή μη νόμιμη χρήση της δημόσιας περιουσίας ή της περιουσίας της Ε.Ε.

- Την αδιαφανής, παράνομη ή εκτός των προβλεπόμενων διαδικασιών διαχείριση κοινοτικών πόρων και κρατικών χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων.
- Τα εγκλήματα όπως απάτη, απιστία και διαφθορά που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα του δημοσίου ή της Ε.Ε. και σχετίζονται άμεσα με προμήθειες του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και Ν.Π.Ι.Δ., τα οποία επιχορηγούνται από τον κρατικό ή κοινοτικό προϋπολογισμό.
- Κάθε άλλη παράνομη πράξη εθνικού ή διασυνοριακού χαρακτήρα, από την οποία απειλείται ή βλάπτεται σοβαρά η δημόσια περιουσία ή περιουσία της Ε.Ε.
- Την παράνομη διακίνηση και νόθευση αγαθών και άλλων προϊόντων.
- Τις παραβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας, άδειας, σήματος και λοιπών συναφών εμπορικών δικαιωμάτων.
- Τις παράνομες συναλλαγές ή δραστηριότητες που τελούνται στο πλαίσιο λειτουργίας των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων του άρθρου 3 του Ν. 4261/2014 (Α' 107), καθώς και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και ομίλων, όπως οι έννοιες αυτές ορίζονται στο άρθρο 4 του Ν. 3691/2008 (Α' 166) , όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει και του χρηματοπιστωτικού τομέα γενικότερα.
- Τις παραβάσεις που τελούνται στο πλαίσιο λειτουργίας επιχειρήσεων, οργανισμών, πρακτορείων ή άλλων φορέων διεξαγωγής τυχερών παιγνίων και καζίνο.
- Κάθε άλλη οικονομική παράβαση, που προβλέπεται σε ποινικό νόμο, από την τέλεση της οποίας βλάπτονται τα δημόσια έσοδα και προκαλούνται σημαντικές δυσλειτουργίες στην αγορά
- Την φορολογική νομοθεσία ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν συνιστούν αξιόποινες πράξεις.
- Την τελωνειακή νομοθεσία και ειδικότερα σε λαθρεμπορικές δραστηριότητες ιδιαίτερως μεγάλης αξίας.
- Τη μη καταβολή των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εταιρείες, οργανισμούς και γενικά από κάθε υπόχρεο προς τούτο.
- Τις παράνομες συνταγογραφήσεις.
- Τις ψευδείς ιατρικές γνωματεύσεις και πιστοποιήσεις από τις οποίες επέρχεται οικονομική επιβάρυνση σε βάρος των ασφαλιστικών φορέων και του δημοσίου γενικότερα.
- Τις υπερτιμολογήσεις φαρμάκων, ιατρικού εξοπλισμού, βοηθημάτων και υλικών.

- Την χρήση εικονικών, πλαστών ή ψευδών στοιχείων, δικαιολογητικών και γνωματεύσεων για παροχή υπηρεσιών υγείας σε μη δικαιούχους
- Την χρήση παραποιημένων ή αναληθών δικαιολογητικών ή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου, προς το σκοπό χορήγησης ή λήψης παράνομων συντάξεων και λοιπών παροχών, από οποιονδήποτε φορέα ή οργανισμό ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας.
- Τις παραβάσεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας σχετικά με την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων, την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση.
- Οποιαδήποτε άλλη παράβαση από την οποία προκαλείται οικονομική βλάβη σε βάρος των οργανισμών, φορέων, ταμείων και υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας, καθώς και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, υπηρεσιών και φορέων παροχής ιατρικής φροντίδας

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας διαρθρώνεται στα εξής τμήματα με διαφορετικές αρμοδιότητες:

- Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης, με αρμοδιότητα την επιτελική Υποστήριξη του Διευθυντή και Υποδιευθυντή Δ.Ο.Α. στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους, το χειρισμό θεμάτων εσωτερικών λειτουργιών, προσωπικού, διαχείρισης χρηματικού και υλικού και γενικά την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών της Υπηρεσίας.
- Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριών και Στρατηγικής, με αρμοδιότητα, την συλλογή, μελέτη, ανάλυση και επεξεργασία των πληροφοριακών δεδομένων και στοιχείων, για την επιχειρησιακή τους αξιοποίηση, κατά λόγο αρμοδιότητας, καθώς και για την εξαγωγή εγκληματολογικών και στρατηγικού χαρακτήρα συμπερασμάτων και στοιχείων, ως και την εκπόνηση της ετήσιας έκθεσης της Υπηρεσίας.
- Τμήμα Προστασίας Δημόσιας Περιουσίας, με αρμοδιότητα την έρευνα και δίωξη οικονομικών εγκλημάτων τα οποία διαπράττονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα και βλάπτουν ή απειλούν τα οικονομικά συμφέροντα του ελληνικού δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Τμήμα Προστασίας Οικονομίας, με αρμοδιότητα την έρευνα και τη δίωξη εγκλημάτων τα οποία έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στα έσοδα του Δημοσίου και επηρεάζουν σημαντικά την ομαλή λειτουργία της αγοράς.

Τμήμα Φορολογικής Αστυνόμευσης & Ασφαλιστικής Προστασίας, με αρμοδιότητα την έρευνα και τη δίωξη των εγκλημάτων που αφορούν ιδίως φορολογική, τελωνειακή, ασφαλιστική νομοθεσία, καθώς και οποιαδήποτε άλλη παράβαση από την οποία προκαλείται οικονομική βλάβη σε βάρος των οργανισμών, φορέων, ταμείων και υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας, νοσηλευτικών ιδρυμάτων, υπηρεσιών και φορέων παροχής ιατρικής φροντίδας.

(Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας)

Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων είναι ειδική αυτοτελής Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας, εδρεύει στο Νομό Αττικής, υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό του Σώματος και έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη εγκλημάτων που μαρτυρούν διαφθορά χαρακτήρα, στο χώρο της Ελληνικής Αστυνομίας και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Στη Θεσσαλονίκη, λειτουργεί Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Βορείου Ελλάδος, με διοικητική υπαγωγή στη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων. Το έργο και οι δραστηριότητες της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων εποπτεύονται από την Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ύστερα από ετήσια Έκθεση Απολογισμού που υποβάλλει ο αρμόδιος Υπουργός. Επιπλέον, το ανακριτικό έργο της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας αλλά και η εν γένει δραστηριότητα της Υπηρεσίας, τελούν υπό την άμεση εποπτεία του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών ή Θεσσαλονίκης, ο οποίος ενημερώνεται για όλες τις υποθέσεις που χειρίζεται.

Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας ιδρύθηκε το 1999, η λειτουργία της διέπεται από ειδικό θεσμικό πλαίσιο και στο πεδίο δράσης της περιλαμβάνονται:

- Συγκεκριμένα εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί, καθώς και όσα εγκλήματα περιλαμβάνονται στη νομοθεσία για τα ναρκωτικά, τα παίγνια, τα όπλα, τις αρχαιότητες, τη λαθρεμπορία (ν. 2960/2001 άρθρο 155), τους αλλοδαπούς καθώς και το άρθρο δεύτερο «Δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού» και το άρθρο τρίτο «Δωροδοκία» του ν. 2656/1998.
- Συγκεκριμένα εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα καθώς και τα εγκλήματα που προβλέπονται στο άρθρο δεύτερο του ν.3666/2008, όπως ισχύει, «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς και αντικατάσταση συναφών διατάξεων του Ποινικού Κώδικα», που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και υπάλληλοι ή αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνών Οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια.

Όλες οι καταγγελίες ή πληροφορίες, ανώνυμες ή επώνυμες, μετά την επεξεργασία και αξιολόγησή τους υποβάλλονται ενώπιον του αρμόδιου Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος παρακολουθεί τη γενικότερη ερευνητική τους πορεία. Κατά τη διάρκεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο. Εφόσον επιβάλλεται, είναι δυνατή η άρση απορρήτου της επικοινωνίας, του τραπεζικού ή χρηματιστηριακού απορρήτου, σύμφωνα με συγκεκριμένες δικονομικές διαδικασίες. Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων έχει κατά την εκπλήρωση της αποστολής της, απρόσκοπτη πρόσβαση στα αρχεία όλων των αστυνομικών Υπηρεσιών και των άλλων αρχών ή Υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Τα μέτρα που έχει θεσμοθετήσει η Πολιτεία για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Υπηρεσίας είναι:

1. Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Η πρόβλεψη αυτή επιβάλλεται για λόγους που αφορούν την ιδιαιτερότητα και τη σημασία του έργου της για την αξιοπιστία του Σώματος, αλλά και την αποφυγή παρεμβάσεων για συγκάλυψη περιπτώσεων που ενδεχομένως να αφορούν και ανώτερα στελέχη.

2. Η εποπτεία του όλου έργου της Υπηρεσίας από Εισαγγελικούς λειτουργούς, εγγυάται τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της, μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας. Ειδικότερα, όχι μόνο η προανάκριση και η προκαταρκτική εξέταση που διενεργούνται από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και η εν γένει δραστηριότητα της Υπηρεσίας αυτής, τελούν υπό την άμεση εποπτεία του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών ή Θεσσαλονίκης.
3. Ο ετήσιος απολογισμός του έργου και των δραστηριοτήτων της Υπηρεσίας υπόκειται σε κοινοβουλευτική εποπτεία, έλεγχο και διαφάνεια από τη Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, με την υποβολή κατ' έτος, από τον αρμόδιο Υπουργό, σχετικής έκθεσης.
4. Για τον ορισμό του Διοικητή, απαιτείται η διατύπωση γνώμης της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής και απόφαση του αρμόδιου Υπουργού που υπάγεται η Υπηρεσία.
5. Η επιλογή του προσωπικού γίνεται με αυστηρώς αξιοκρατικά κριτήρια και απόλυτη διαφάνεια από το ανώτατο Συμβούλιο Κρίσεων Αξιωματικών, που αποτελεί υψηλού κύρους και εγνωσμένης αντικειμενικότητας συλλογικό όργανο. Με τον τρόπο αυτόν εκτιμάται ότι δημιουργείται η αναγκαία υποδομή για τον αντικειμενικό, αδιάβλητο και ανεπηρέαστο χειρισμό των υποθέσεων και την αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων.
6. Η θητεία που προβλέπεται για το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων (4 έως 7 έτη) δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης και αίσθημα ασφάλειας, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται η αναγκαία προστασία για την ανεπηρέαστη άσκηση των καθηκόντων του, χωρίς τον κίνδυνο της μετακίνησής του.

(Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας)

Ηλεκτρονικό έγκλημα:

Η πληροφορική τεχνολογία κατέστησε δυνατή τη διάπραξη ενός ευρέως φάσματος εγκληματικών πράξεων, οι οποίες απαιτούν εξειδίκευση και αυξημένη κατάρτιση. Ως ηλεκτρονικό έγκλημα, λοιπόν, θεωρούνται οι αξιόποινες εγκληματικές πράξεις που τελούνται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων και τιμωρούνται με συγκεκριμένες ποινές. Ανάλογα με τον τρόπο τέλεσης διαχωρίζονται σε εγκλήματα τελούμενα με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (computercrime) και σε κυβερνοεγκλήματα (cybercrime), εάν διαπράχθηκαν μέσω του Διαδικτύου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήγαγε η McConnell International σε 52 χώρες, με τίτλο «cybercrime and.... punishment?» κατατάσσει τα αδικήματα που διαπράττονται στον κυβερνοχώρο στις παρακάτω κατηγορίες³⁴:

- παρεμπόδιση ψηφιακών δεδομένων,
- τροποποίηση και κλοπή δεδομένων,

- εισβολή και σαμποτάζ σε δίκτυο,
- μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση,
- διασπορά ιών,
- υπόθαλψη αδικημάτων,
- πλαστογραφία και
- απάτη.

Ειδικότερα, η ψηφιακή τεχνολογία εξελίσσεται και μεταβάλλεται συνεχώς, επηρεάζοντας άμεσα τον οικονομικό κόσμο, καθιστώντας τους οικονομικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις έκθετους σε νέες ευκαιρίες αλλά και απειλές. Η εξέλιξη αυτή της τεχνολογίας συνεπικουρούμενη από τις ανάγκες που δημιουργεί η οικονομική κρίση, έχουν οδηγήσει το ηλεκτρονικό έγκλημα στη δεύτερη θέση των περισσότερο διαδεδομένων οικονομικών εγκλημάτων της εποχής μας.

(Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας, 2016, Ηλεκτρονικό Έγκλημα)

Η εποχή όπου ανήλικοι “hackers”, υπέκλεπταν μόνο στοιχεία πιστωτικών καρτών έχει περάσει ανεπιστρεπτή. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν γίνει σημαντικά βήματα στον τρόπο εντοπισμού της ταυτότητας ή της τοποθεσίας του ηλεκτρονικού εγκληματία από τις αρμόδιες αρχές ή τις ίδιες τις εταιρίες. Παρόλα αυτά η διαμάχη μεταξύ των δύο αντίπαλων πλευρών είναι περισσότερο έντονη από ποτέ. Όπως φαίνεται για τους οικονομικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις είναι μία μάχη που δεν πρόκειται να κερδίσουν ποτέ. Κατά την τελευταία δεκαετία, το ηλεκτρονικό οικονομικό έγκλημα έχει εξελιχθεί σε τέτοιο επίπεδο όπου μπορεί να χωριστεί σε δύο διακριτές κατηγορίες: σε αυτή της ηλεκτρονικής κλοπής-απάτης και σε αυτή της ηλεκτρονικής κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας και βιομηχανικής κατασκοπίας μέσω διαδικτύου.

Ηλεκτρονική Απάτη: Οι μορφές της ηλεκτρονικής απάτης όπως η κλοπή προσωπικών οικονομικών δεδομένων από ατομικούς ή εταιρικούς λογαριασμούς τραπεζών ή των στοιχείων των πιστωτικών-χρεωστικών καρτών, παρότι είναι ευρέως πιο γνωστά στο κοινό και συνολικά έχουν ως «λειά» τεράστια χρηματικά ποσά, δεν αποτελούν την πραγματική απειλή για τα σύγχρονα οικονομικά συστήματα.

Ηλεκτρονική κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας και βιομηχανική κατασκοπία: Το πλέον ζημιογόνο οικονομικό έγκλημα που αντιμετωπίζουν οι οικονομικοί οργανισμοί και επιχειρήσεις, είναι αυτό της ηλεκτρονικής βιομηχανικής κατασκοπίας, όπως η κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπορικών μυστικών, επιχειρησιακών στρατηγικών και άλλων παρόμοιων δεδομένων. Είναι γεγονός ότι τέτοιας μορφής οικονομικά εγκλήματα μπορούν να κάνουν ζημιά πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ και να καταστρέψουν εξ ολοκλήρου μια γραμμή παραγωγής, μία ολόκληρη εταιρία ή ένα μεγαλύτερο οικονομικό σύστημα. Αυτή η μορφή του οικονομικού εγκλήματος πέραν από πλέον ζημιογόνα θεωρείται και η δυσκολότερη στον εντοπισμό της.

Δράστες των οικονομικών ηλεκτρονικών εγκλημάτων, πέρα από φυσικά πρόσωπα με σκοπό το ατομικό οικονομικό όφελος αποτελούν και οικονομικοί οργανισμοί, οι επιχειρήσεις, οι

εταιρίες αλλά και τα κράτη-έθνη. Πολλά εξελεγμένα έθνη εικάζεται ότι είναι πίσω από αρκετές περιπτώσεις βιομηχανικής κατασκοπείας ευρείας κλίμακας. Παρά το γεγονός ότι αυτοί των τελευταίων περιπτώσεων είναι εξελεγμένα κράτη-έθνη, αυτές δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως τρομοκρατικές ενέργειες με σκοπό την καταστροφή ζωτικών οικονομικών υποδομών αλλά ως οικονομικά εγκλήματα. Υπάρχει μία οικονομική λογική πίσω από την κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας ενός άλλου οικονομικού οργανισμού ή εταιρίας και αυτή είναι ότι αποτελεί φτηνότερη και πιο γρήγορη αντιμετώπιση του ανταγωνισμού.

Στο σημείο αυτό μπορεί να παρατηρηθεί όμως και το σύγχρονο «ηλεκτρονικό» παράδοξο: Οι οικονομικοί οργανισμοί τις μέρες μας έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν περισσότερο έδαφος και ταχύτερα σε οποιαδήποτε τομέα ανάπτυξης σε σχέση με το παρελθόν. Με τη βοήθεια των σημερινών ηλεκτρονικών συνδέσεων υψηλών ταχυτήτων, τα σύγχρονα ηλεκτρονικά εργαλεία και οι πλατφόρμες, οι οικονομικοί οργανισμοί οποιουδήποτε μεγέθους, μπορούν να συνδεθούν σε πραγματικό χρόνο (realtime) με τους πελάτες, τους προμηθευτές ή τους συνεργάτες τους. Κι όμως, το ηλεκτρονικό έγκλημα εξελίσσεται κι αυτό με τη σειρά του, αποτελώντας ένα παντοδύναμο παράγοντα που μπορεί να αντισταθμίσει αυτή την εξελικτική δυνατότητα των οργανισμών και επιχειρήσεων.

(Global Economic Crime Survey 2016, “Adjusting the Lens of Economic Crime”, PwC 2016, σελ. 19, ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Βασίλειος 2017)

Με το Π.Δ. 178/2014 προβλέφθηκε η ίδρυση και η διάρθρωση της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος με έδρα την Αθήνα και η ίδρυση και διάρθρωση Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Η αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος συμπεριλαμβάνει την πρόληψη, την έρευνα και την καταστολή εγκλημάτων ή αντικοινωνικών συμπεριφορών, που διαπράττονται μέσω του διαδικτύου ή άλλων μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος είναι αυτοτελής κεντρική Υπηρεσία και υπάγεται απευθείας στον κ. Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στην εσωτερική της δομή, αποτελείται από πέντε τμήματα που συμπληρώνουν όλο το φάσμα προστασίας του χρήστη και ασφάλειας του Κυβερνοχώρου. Έτσι, στη νέα αναβαθμισμένη δομή της αποτελείται από:

1. Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης και Διαχείρισης Πληροφοριών,
2. Τμήμα Καινοτόμων Δράσεων και Στρατηγικής,
3. Τμήμα Ασφάλειας Ηλεκτρονικών και Τηλεφωνικών Επικοινωνιών και Προστασίας Λογισμικού και Πνευματικών Δικαιωμάτων,
4. Τμήμα Διαδικτυακής Προστασίας Ανηλίκων και Ψηφιακής Διερεύνησης και
5. Τμήμα Ειδικών Υποθέσεων και Δίωξης Διαδικτυακών Οικονομικών Εγκλημάτων

Η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, όπως αυτό καθορίζεται και προδιαγράφεται από τις διατάξεις των ανωτέρω (α), (β) και (γ) σχετικών Νομοθετημάτων είναι καθ' ύλην αρμόδια για την διερεύνηση, αμιγώς υποθέσεων γνήσιων κυβερνοεγκλημάτων *stricto-sensu* (ήτοι αυτών που στρέφονται εναντίον ηλεκτρονικών

δικτύοι επικοινωνιών και συστημάτων πληροφοριών ή και με χρήση αυτών (π.χ. **άρθρο 370Γ ΠΚ** «Παράνομη πρόσβαση σε πληροφοριακό σύστημα», **άρθρο 386Α Π.Κ.** «Απάτη με Υπολογιστή», **άρθρο 292ΑΠ.Κ.** «Παρακώλυση λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων», όπως ισχύουν κ.λπ.), καθώς και για την ανακάλυψη, εξιχνίαση και δίωξη των εγκλημάτων που διαπράττονται αποκλειστικά και μόνο μέσω του Διαδικτύου και εφόσον για την διερεύνηση τους απαιτείται εξειδικευμένη τεχνική ή ψηφιακή έρευνα, με σκοπό να καλύψει την αδυναμία των λοιπών αστυνομικών Υπηρεσιών να αντλήσουν και να αναλύσουν στοιχεία από τον Κυβερνοχώρο, καλύπτοντας έτσι το κενό στη διερεύνηση των υποθέσεων αυτών και συγκλίνοντας ή και ταυτοποιώντας τους αρχικά άγνωστους δράστες των εγκληματικών ενεργειών(εγκύκλιος υπ' αριθμ. 3023/1/12 από 2/2/2019).

Παράνομη Μετανάστευση:

Ο όρος μετανάστευση τόσο στις κοινωνικές επιστήμες όσο και κατά το Διεθνές Δίκαιο αναφέρεται στην για διάφορους λόγους γεωγραφική μετακίνηση ανθρώπων είτε μεμονωμένα είτε κατά ομάδες. Οι λόγοι που γεννούν το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι ποικίλοι και εξαρτώνται από τη γενικότερη οικονομική, πολιτική, κοινωνική και δημογραφική κατάσταση των κρατών προελεύσεως (ασταθής οικονομία, πολιτική αστάθεια εσωτερικές διενέξεις ή συγκρούσεις, υψηλοί ρυθμοί δημογραφικής ανάπτυξης κ.λ.π.) αλλά και την πολιτική των κρατών αυτών για εξαγωγή του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού, περιορισμό της ανεργίας, εισαγωγή συναλλάγματος κ.α.Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια σημαντική αύξηση των μεταναστευτικών ροών σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι οικονομικές διαφορές μεταξύ αναπτυσσόμενων και υπό ανάπτυξη χωρών, οι δημογραφικές αλλαγές σε αυτές, μέσα σε ένα πλαίσιο οικονομικών και πολιτικών προβλημάτων καθώς και η αστάθεια στις χώρες καταγωγής, έχουν συμβάλει στη σταθερή αύξηση της κινητικότητας του εργατικού και όχι μόνον δυναμικού. Κύριο χαρακτηριστικό των μεταναστών είναι η εκούσια, αναγκαστική ή βίαιη εγκατάλειψη της χώρας της οποίας έχουν την ιθαγένεια ή έχουν ως μόνιμο τόπο διαμονής τους. Στην πρώτη περίπτωση (εκούσια εγκατάλειψη) υπάρχει η δυνατότητα και συχνά η επιθυμία επιστροφής τους σε αυτή, ενώ στις άλλες δύο η επιστροφή θεωρείται δύσκολη και εξαρτάται από τις πολιτικές ή γεωπολιτικές εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στον τόπο προέλευσης.

Με βάση τα όσα προβλέπονται από διεθνείς κανόνες και συμβάσεις, οι μετακινούμενοι πολίτες που διέρχονται διεθνή σύνορα με τελικό σκοπό, την μετεγκατάστασή τους σε τρίτη χώρα ως προς την προέλευσή τους, διακρίνονται σε πρόσφυγες, νόμιμους και παράτυπους ή παράνομους(οι όροι χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι.) Οποιοσδήποτε μετανάστης που εισέρχεται σε μια χώρα χωρίς έγκριση από το τοπικό κράτος και δεν εμπίπτει στις παραπάνω διατάξεις, θεωρείται ως παράνομα ευρισκόμενος στην χώρα αυτή και η πράξη του διώκεται ποινικά.

Τα τελευταία χρόνια, η χώρα αντιμετωπίζει οξύτατο πρόβλημα παράνομης εισόδου μεταναστών, γεγονός που οφείλεται στις μεγάλες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές μεταβολές, που διαδραματίζονται σε παγκόσμια κλίμακα. Οι δραματικές εξελίξεις στην Συρία, με συνέπεια την έξοδο εκατομμυρίων προσφύγων, από την περιοχή της Μέσης Ανατολής, αλλά και οι πρόσφατες εξελίξεις στο Ιράκ, σε συνδυασμό με τη γενικότερη κινητικότητα προσώπων, που χρήζουν διεθνούς προστασίας από τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής, δημιουργούν μια εκρηκτική κατάσταση. Η γεωγραφική θέση, η εκτεταμένη ακτογραμμή, το πλήθος νησιών και βραχονησίδων, η πυκνή ναυτιλιακή κίνηση και η γεινίαση της με τρίτες χώρες διέλευσης και προέλευσης των μεταναστών, οι πολύ μικρές αποστάσεις των νησιών του ανατολικού Αιγαίου

από τα τουρκικά παράλια, καθιστούν την Ελλάδα ένα εύκολο πέρασμα στην γή της ασφάλειας και σταθερότητας, όπως είναι οι χώρες της Ευρώπης. Το πρόβλημα επιδεινώνεται διαρκώς αφού εσχάτως, παρατηρείται μετατόπιση του μεταναστευτικού ρεύματος από τη Δυτική προς την Ανατολική Μεσόγειο αυξάνοντας έτσι την πίεση στα σύνορα της χώρας μας, ιδιαίτερα στην ελληνοτουρκική μεθόριο.

Η Ελλάδα καθημερινά γίνεται αποδέκτης εκατοντάδων παράνομων μεταναστών οι οποίοι εισέρχονται από την Τουρκία στις περιοχές του Έβρου αλλά και στα νησιά Χίο, Σάμου και Μυτιλήνη. Το φαινόμενο αυτό έχει πάρει τεράστια έξαρση από το 2014 με αποτέλεσμα η χώρα να μην μπορεί να διαχειριστεί σωστά τον μεγάλο πληθυσμό που εισέρχεται. Δεν υπάρχουν οι απαραίτητες δομές και το προσωπικό το οποίο θα μπορέσει να βοηθήσει στο φαινόμενο της υποδοχής και φιλοξενίας των παράνομων μεταναστών. Τα νησιά που δέχονται καθημερινά μετανάστες στις δομές φιλοξενίας έχουν γεμίσει με αποτέλεσμα τόσο η τοπική κοινωνία όσο και το κράτος να μην μπορούν να διαχειριστούν σωστά τους μετανάστες και να δημιουργούνται εντάσεις και προβλήματα.

Χαρακτηριστική είναι και η αναφορά του AntónioGuterres από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες στις 9 Οκτωβρίου 2015 απηύθυνε έκκληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να παράσχει «μαζική υποστήριξη» στην Ελλάδα για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν από την καθημερινή άφιξη στη χώρα 6.000 προσφύγων, το σύνολο των οποίων από την αρχή του 2015 αγγίζει τις 400,000. (<http://www.unhcr.org>)

Οι αριθμοί δυστυχώς πολλαπλασιάζονται ανεξέλεγκτα, ξεπερνώντας κάθε έννοια γεωμετρικής προόδου. Σε νέα ανακοίνωση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, στις 20 Οκτωβρίου 2015 η εκπρόσωπος της Αρμοστείας Μελίσα Φλέμινγκ, ανέφερε ότι το όριο των 500.000 αφίξεων λαθρομεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα. Δηλώνοντας επί λέξει τα εξής: "Το όριο αυτό ξεπεράσθηκε χθες με την άφιξη στα νησιά του Αιγαίου περίπου 8.000 ανθρώπων, που ανέβασαν το σύνολο σε 502.500με τον συνολικό αριθμό των αφίξεων στην Ευρώπη μέσω της Μεσογείου υπερβαίνει πλέον τις 643.000 ανθρώπους.

Η παράνομη μετανάστευση είναι μια πολυδιάστατη κατάσταση και αποτέλεσμα του νομικού και θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζει τη διέλευση των διεθνών συνόρων. Η ακολουθούμενη από τις χώρες υποδοχής μεταναστών πολιτική, η οποία είναι ένας συνδυασμός αυστηρότερων συνοριακών ελέγχων και υιοθέτησης περιορισμών στη νόμιμη μετανάστευση, αποτελεί το κατάλληλο έδαφος για τη δημιουργία μιας παράνομης αγοράς που συνίσταται στην υποβοήθηση - μεταφορά των μεταναστών για παράνομη είσοδο σε άλλο κράτος με μεγάλες οικονομικές απαιτήσεις για τις εγκληματικές οργανώσεις.(<http://eur-lex.europa.eu/> Οδηγία 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου της 28-11-2002 για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής)

Η διακίνηση παράτυπων μεταναστών, έχει αναχθεί σε μια αναπτυσσόμενη δραστηριότητα και προσοδοφόρο πηγή για τις εγκληματικές οργανώσεις για τρεις κυρίως λόγους:

- Υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για διεθνή μετανάστευση, ως επί το πλείστον σε χώρες προέλευσης αλλά και σε κάποια έκταση σε χώρες υποδοχής. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, που

ανακοινώθηκαν σε ομιλία του στις 8 Οκτωβρίου 2015,.... η κρίση των προσφύγων θα διαρκέσει κάποια χρόνια ..υπογραμμίζοντας ότι..... η Ευρώπη θα πρέπει να βρει μια απάντηση στην μεταναστευτική κρίση.... προσθέτοντας ότι ....μόνο στην Αφρική υπάρχουν 8,5 εκατομμύρια πρόσφυγες που μπορεί να θελήσουν να έρθουν στην Ευρώπη. (<http://www.newsbeast.gr/world/arthro>)

- Αυξάνονται οι περιορισμοί που επιβάλλονται στη νόμιμη μετανάστευση από τις ανεπτυγμένες χώρες, δημιουργώντας ζήτηση για εναλλακτικές, παράνομες οδούς μετανάστευσης.
- Οι σχετικά χαμηλοί κίνδυνοι εντοπισμού, δίωξης και σύλληψης που σχετίζονται με τη διακίνηση παράνομων μεταναστών συγκρινόμενοι με άλλες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος.

Η Ελληνική Αστυνομία πέραν των λοιπών καθηκόντων της που αφορούν την εσωτερική ασφάλεια της χώρας, είναι επιφορτισμένη με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης μέσω των χερσαίων συνόρων, των αεροδρομίων και τον έλεγχο διαβατηρίων στα πλοία και στα ελληνικά λιμάνια. Ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την είσοδο, τη διαμονή και την απασχόληση των αλλοδαπών στην Ελλάδα, εκτός από τους τομείς που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Λιμενικού Σώματος -Ελληνική Ακτοφυλακή. Σήμερα στη χώρα για την επιτήρηση των χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων, στον τομέα της πρόληψης της παράνομης μετανάστευσης, τον εντοπισμό μεταναστών, την πάταξη των κυκλωμάτων διακινητών, την αρωγή στους πρόσφυγες αλλά και την έγκαιρη παρέμβαση σε επιχειρήσεις έρευνας – διάσωσης, χρησιμοποιείται ένα σύνολο συστημάτων από τους αρμόδιους φορείς σε συνεργασία με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς.

Η εικόνα από τις κάμερες τοποθετημένες σε ιστούς κατά μήκος των συνόρων επεξεργάζεται αυτόματα, σημαίνοντας συναγερμό στο επιχειρησιακό κέντρο σε κάθε απόπειρα προσέγγισης ανθρώπων. Αποδέκτες της εικόνας από τη συνοριογραμμή είναι το επιχειρησιακό κέντρο με έδρα την Ορεστιάδα, και το Κέντρο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων & Μετανάστευσης στο αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ.

Για την επιτήρηση των συνόρων η Ελληνική Αστυνομία χρησιμοποιεί:

- Θερμικές κάμερες που παρέχουν εικόνα (χωρίς παραμορφώσεις). Λειτουργούν με τη θερμική ακτινοβολία που εκπέμπουν ζώντες οργανισμοί και τα αντικείμενα, ακόμη και κάτω από αντίξοες συνθήκες (σκόνη, καπνός, η ομίχλη, συνεχείς δονήσεις κ.λ.π.)
- Κάμερες ημέρας και νύχτας
- Τηλέμετρα laser
- Παλμικά ραντάρ επιφάνειας
- Αθόρυβες γεννήτριες
- Συστήματα επικοινωνιών και μεταφοράς δεδομένων

- X-ray συστήματα, για την πραγματοποίηση των ελέγχων στα σύνορα, με στόχο τον εντοπισμό των παράνομων μεταναστών, ειδικά για εκείνους που κρύβονται στα μεγάλα φορτηγά και δεν μπορεί να βρísκεται από το συνηθισμένο οπτικό ελέγχου. (Μιχαήλ Ι ΛΑΜΠΡΑΚΗ 2016)

Figure3-1 Επιχειρησιακό κέντρο φύλαξης συνόρων

3.3. ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η κρατική ασφάλεια αναφέρεται στην προστασία του κράτους και πολιτεύματος κυρίως από ομάδες που δρουν στο οργανωμένο έγκλημα αλλά και ομάδες αντιεξουσιαστικού χώρου. Καθημερινά εργάζονται διάφορες υπηρεσίες και φορείς από όλα τα υπουργεία προκειμένου να υπάρχει ομαλή ροή της καθημερινότητας των πολιτών. Σημαντική συμβολή αποτελεί και μια ειδική υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας και συγκεκριμένα της ασφάλειας του Αρχηγείου. Η υποδιεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας αποτελεί το θεμέλιο λίθο στην διατήρηση της ασφάλειας του κράτους και της καθημερινής ομαλότητας στην ζωή των πολιτών.

Η Υποδιεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας διαρθρώνεται στα ακόλουθα Τμήματα:

1. Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτιστικών Ζητημάτων, το οποίο είναι αρμόδιο για τη συλλογή πληροφοριών, που αφορούν σε σοβαρά κοινωνικά ή πολιτιστικά ζητήματα και την ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων τάξης, ασφάλειας και τροχαίας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.). Επίσης, παρακολουθεί εθνικού ενδιαφέροντος και σημασίας ζητήματα, ενημερώνοντας σχετικά τις αρμόδιες αρχές και εφαρμόζει τη νομοθεσία για την παράνομη εγκατάσταση ή εκπομπή ραδιοηλεκτρονικών σταθμών ή κεραιών ή αναμετάδοσης σημάτων ή ασυρμάτου επικοινωνίας.
2. Τμήμα Προστασίας του Κράτους και του Δημοκρατικού Πολιτεύματος, το οποίο είναι αρμόδιο για την πρόληψη και καταστολή σοβαρών ενεργειών ή απειλών που στρέφονται κατά της ασφάλειας του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος. Στο πλαίσιο αυτό, προβαίνει ιδίως στην αναζήτηση, συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση πληροφοριών και στοιχείων για τη δράση ατόμων ή οργανωμένων ομάδων που ενεργούν πράξεις που στρέφονται κατά της ασφάλειας του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος ή πράξεις βίας κατά προσώπων ή πραγμάτων, καθώς και στην παρακολούθηση των δραστηριοτήτων αυτών, συνεργαζόμενο άμεσα προς τούτο με τη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας/Α.Ε.Α., τη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.) και τη Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών.
3. Τμήμα Όπλων και Εκρηκτικών, το οποίο είναι αρμόδιο για την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για τα όπλα και εκρηκτικά και την έκδοση των σχετικών αδειών
4. Τμήμα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, το οποίο είναι αρμόδιο για τη διερεύνηση και δίωξη αδικημάτων που διαπράττονται σε βάρος προσώπων ή ομάδας προσώπων αποκλειστικά και μόνο λόγω της φυλετικής ή εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής ή του θρησκευμάτός τους, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της αναπηρίας τους. Ειδικότερα, το Τμήμα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας για την αντιμετώπιση της αποστολής του:
  - a. παρεμβαίνει αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν υποβολής σχετικής έγκλησης, μήνυσης ή καταγγελίας στη διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων που αφορούν στη διάπραξη, στην προπαρασκευή ή στην καθ' οιονδήποτε τρόπο δημόσια προτροπή, πρόκληση ή διέγερση σε διάπραξη, αδικημάτων ή στην εκδήλωση πράξεων ή ενεργειών που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία σε βάρος προσώπων ή ομάδας προσώπων λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών και της εθνικής ή εθνοτικής τους καταγωγής,
  - b. συλλέγει, επεξεργάζεται και αξιοποιεί κατάλληλα πληροφορίες και στοιχεία που αφορούν στη διάπραξη ή την προπαρασκευή αδικημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά,
  - c. συντονίζει και καθοδηγεί τα Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας των Τμημάτων Κρατικής Ασφάλειας των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής στην εκπλήρωση της αποστολής τους,
  - d. αναπτύσσει συνεργασίες με συναρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και φορείς, καθώς και με άλλους κοινωνικούς φορείς και οργανώσεις, στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής του και της αποτελεσματικότερης διαχείρισης περιστατικών ρατσιστικής βίας,

- e. αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ή παρέχει συνδρομή σε πρωτοβουλίες άλλων αρχών, υπηρεσιών και φορέων που έχουν σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας,
  - f. επιτηρεί χώρους και περιοχές, στις οποίες υπάρχει αυξημένος κίνδυνος εκδήλωσης ρατσιστικών επιθέσεων
  - g. συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και φορείς, καθώς και με φορείς και εκπροσώπους ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων που έχουν δεχθεί ή υπάρχει κίνδυνος να δεχθούν ρατσιστικές επιθέσεις, προς το σκοπό αποτελεσματικότερης διαχείρισης του περιστατικού και πληρέστερης προστασίας των ομάδων αυτών,
  - h. τηρεί ειδικό αρχείο καταγραφής των περιστατικών ρατσιστικής βίας στα οποία επιλαμβάνεται,
  - i. ενημερώνει τα θύματα ή τους καταγγέλλοντες περιστατικά ρατσιστικής βίας για τα δικαιώματά τους,
  - j. μεριμνά για την ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών σε περιπτώσεις που απαιτείται η παροχή ιατροφαρμακευτικής ή νοσοκομειακής περίθαλψης ή ψυχολογικής υποστήριξης σε θύματα ρατσιστικής επίθεσης, καθώς και για την παρουσία διερμηνέα εφόσον αυτό ζητηθεί ή κριθεί αναγκαίο,
  - k. ενημερώνει άμεσα τον αρμόδιο εισαγγελέα, σε κάθε περίπτωση που επιλαμβάνεται προανακριτικά σε υποθέσεις ρατσιστικής βίας και σε σοβαρά περιστατικά το Υπουργείο Εξωτερικών της χώρας των θυμάτων της ρατσιστικής επίθεσης,
  - l. συντάσσει, κατά το μήνα Ιανουάριο κάθε έτους, έκθεση αναφορικά με τις υποθέσεις ρατσιστικής βίας στις οποίες επιλήφθηκε κατά το προηγούμενο έτος, την οποία υποβάλλει ιεραρχικά στο Τμήμα Κοινωνικών Ζητημάτων και Αντιμετώπισης Ρατσισμού της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας /Α.Ε.Α.
5. Στα Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας των Υποδιευθύνσεων Κρατικής Ασφάλειας των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, στα Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας των Τμημάτων Κρατικής Ασφάλειας των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, καθώς και στα Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας των Υποδιευθύνσεων Ασφάλειας και των Τμημάτων Ασφάλειας των Διευθύνσεων Αστυνομίας των Γενικών Περιφερειακών Αστυνομικών Διευθύνσεων λειτουργεί ενιαίος αριθμός τηλεφωνικών καταγγελιών και ενημέρωσης, μέσω του οποίου είναι δυνατή η άμεση υποβολή καταγγελιών για περιστατικά ρατσιστικής βίας και η παροχή σχετικής ενημέρωσης στους ενδιαφερόμενους.
6. Οι λοιπές υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάζονται με τα ως άνω Τμήματα και Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας, στο πλαίσιο της περιοχής δικαιοδοσίας τους και υποχρεούνται να ενημερώνουν και να παρέχουν τη συνδρομή τους σε αυτά για την εκπλήρωση της αποστολής τους.
7. Τα Τμήματα Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας των Υποδιευθύνσεων Κρατικής Ασφάλειας των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, μετά από έγκριση ή διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας δύνανται να επιλαμβάνονται της διερεύνησης

αδικημάτων της καθ' ύλην αρμοδιότητάς τους και σε περιοχές δικαιοδοσίας των Γενικών Επιθεωρητών Αστυνομίας Νοτίου Ελλάδος και Βορείου Ελλάδος, αντίστοιχα, αν λόγω της βαρύτητας του τρόπου, των μέσων και των ειδικών συνθηκών τέλεσής τους συγκινούν ιδιαίτερα την κοινή γνώμη ή είναι δυνατόν να επηρεάσουν δυσμενώς το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών ή απαιτούν ιδιαίτερη εμπειρία και εξειδικευμένη γνώση προς αποκάλυψη των δραστών και συλλογή των απαραίτητων στοιχείων για την παραπομπή τους στη δικαιοσύνη ή πιθανολογείται η ανάπτυξη οργανωμένης ρατσιστικής δράσης σε ευρύτερες περιοχές μιας ή περισσότερων Διευθύνσεων Αστυνομίας. Σε κάθε περίπτωση, ενημερώνονται αρμοδίως ο οικείος Γενικός Περιφερειακός Αστυνομικός Διευθυντής και ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αστυνομίας οι οποίοι παρέχουν, εφόσον ζητείται, κάθε σχετική συνδρομή και διευκόλυνση μέσω των καθ' ύλην αρμοδίων υπηρεσιών τους. Μετά την ολοκλήρωση των ενεργειών του προσωπικού των Τμημάτων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας που επιλαμβάνονται κατά τα προαναφερόμενα, υποβάλλεται από τον Διευθυντή της οικείας Υποδιεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας σχετική αναφορά στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας, στην οποία εκτίθενται τα αδικήματα που διαπιστώθηκαν, οι συνθήκες βεβαίωσής τους και κάθε άλλο σχετικό με αυτά στοιχείο..

8. Με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν θίγονται οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς επίσης και οι συναφείς αρμοδιότητες άλλων υπηρεσιών του Σώματος που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις. (Κρατική Ασφάλεια και προστασία ΦΕΚ 14/Α/9-2-2017)

Κεφάλαιο 4.

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ

Παρόλο που οι αναφορές σε τρομοκρατικές πράξεις ή γενικά στην τρομοκρατία ανά τους αιώνες είναι εκατοντάδες, δεν υπάρχει ένας διεθνώς αποδεκτός ορισμός, καθώς η τρομοκρατία περιλαμβάνει πολλές έννοιες. Ο όρος τρομοκρατία χρησιμοποιήθηκε επίσημα στις Βρυξέλλες το 1930 στη διεθνή διάσκεψη για την ενοποίηση του Ποινικού Κώδικα, χωρίς ωστόσο να αναλυθεί και να στοιχειοθετηθεί σαφώς επιστημονικός ορισμός.

Η λέξη τρομοκρατία προέρχεται από το λατινογενή όρο terrorism που σημαίνει μέθοδος επικράτησης με τον τρόμο (terror), με την επιβολή βίας ή με την επιβολή πολύ σκληρών μέτρων. Η τρομοκρατία γενικά, αποτελεί τη “συστηματική” χρήση ή την απειλή χρήσης βίας, πάντα ως αντίδραση ή άσκηση πίεσης από οργανωμένες ομάδες με πολιτικά, θρησκευτικά ή άλλα ιδεολογικά κίνητρα εναντίον ατόμων, ομάδων ή περιουσιών, με απώτερο στόχο τις κυβερνήσεις από τις οποίες προσδοκούν κάποια πολιτικά οφέλη — κέρδη (όχι την κατάληψη εδάφους). Βασικά χαρακτηριστικά της τρομοκρατίας είναι η ανωνυμία και η μυστικότητα των μελών της όχι όμως και των οργανώσεων.(...) Παραδοσιακά, το ιδεολογικό της υπόβαθρο είναι θρησκευτικό και πολιτικό, βρίσκει πρόσφορο έδαφος για στρατολόγηση ατόμων στις κοινωνίες που μαστίζονται από υψηλά επίπεδα πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, θρησκευτικών και άλλων διακρίσεων καθώς και από έλλειμμα δημοκρατίας και σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

(Αγγελική Διαμάντη, 2008)

Ο **WalterLaqueur** χρησιμοποιεί τον απλό και ευρύ ορισμό ότι «τρομοκρατία είναι η παράνομη χρήση δύναμης, για την επίτευξη ενός πολιτικού στόχου, με τη στόχευση αθώων ανθρώπων» (Laqueur, 1977). Ο **ToreBjorgo** υποστηρίζει ότι «η τρομοκρατία είναι περισσότερο ένα σύνολο μεθόδων μάχης, παρά μια αναγνωρίσιμη ιδεολογία ή κίνημα, και περιλαμβάνει προμελετημένη χρήση βίας, εναντίον (κυρίως) αμάχων, προκειμένου να επιτευχθεί μια ψυχολογική επίδραση φόβου στους έμμεσους και όχι άμεσους στόχους» (Bjorgo, 2005).

Είναι επομένως εύκολα αντιληπτό ότι, καθένας που προσπαθεί να καταπιαστεί με το θέμα του ορισμού, πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη τα λόγια του **WalterLaqueur** που προειδοποιεί: «οι διαμάχες για έναν λεπτομερή και πλήρη ορισμό της τρομοκρατίας θα συνεχίσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα και δεν θα υπάρξει καμία αξιοσημείωτη συμβολή στην κατανόηση της τρομοκρατίας» (Blackbournetal., 2013).

Ο νομικός ορισμός της τρομοκρατίας έχει πολύ μεγάλη σημασία. Αυτό συμβαίνει τόσο επειδή καθορίζει ποιες πράξεις θεωρούνται τρομοκρατικές και ως εκ τούτου ποιος θεωρείται τρομοκράτης, αλλά και όσο επειδή ο ορισμός της τρομοκρατίας πυροδοτεί μια σειρά

αμφιλεγόμενων αστυνομικών, δικαστικών και εισαγγελικών αρμοδιοτήτων (Hodgson and Tadros, 2013). Ο ακριβής ορισμός της τρομοκρατίας είναι σημαντικός τόσο για την κοινωνία, όσο και για την κυβέρνηση, στις προσπάθειες επιτυχών ερευνών και διώξεων των τρομοκρατών, εντός του ισχύοντος δικαστικού συστήματος (Bruce, 2013).

(ΒΑΓΓΕΛΗΣ Γεώργιος , 2015)

4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο όρος **«τρομοκρατία»** ήταν αρκετά δημοφιλής κατά τη διάρκεια της **Γαλλικής Επανάστασης**. Σε αντίθεση με τη σύγχρονη χρήση του, εκείνη την εποχή ο όρος **"τρομοκρατία"** είχε αναμφισβήτητη θετική χροιά και απόχρωση. Το **"σύστημα ή το καθεστώς τρόμου (systemorrégime de laterruer)"** του 1793-1794 - από το οποίο προήλθε η αγγλική λέξη - χρησιμοποιήθηκε ως μέσο για την αποκατάσταση της τάξης, κατά τη διάρκεια της αναρχικής περιόδου, που επακολούθησε μετά τις αναταραχές του 1789. Ως εκ τούτου, σε αντίθεση με την τρομοκρατία όπως αυτή ορίζεται σήμερα, δηλαδή ως μία επαναστατική ή αντικυβερνητική δραστηριότητα από μη κρατικούς ή υποεθνικούς δρώντες, το **"καθεστώς τρόμου"** ήταν ένα όργανο διακυβέρνησης, που τέθηκε σε εφαρμογή από την πρόσφατα συσταθείσα επαναστατική κυβέρνηση. Σκοπός του ήταν να εδραιώσει την εξουσία της νέας κυβέρνησης, εκφοβίζοντας τους **"επαναστάτες"**, τους ταραχοποιούς και όλους τους άλλους αντιφρονούντες, τους οποίους το νέο καθεστώς θεωρούσε ως **«εχθρούς του λαού»**. Παρά την απόκλιση αυτή από τη μεταγενέστερη έννοια της, η **«τρομοκρατία»** της Γαλλικής Επανάστασης εξακολουθεί να μοιράζεται τουλάχιστον δύο βασικά κοινά χαρακτηριστικά, με την παραλλαγή της στην σύγχρονη εποχή. Καταρχάς, το **«καθεστώς τρόμου»** δεν ήταν ούτε τυχαίο, ούτε άνευ διακρίσεων, όπως συχνά η τρομοκρατία παρουσιάζεται σήμερα, αλλά ήταν οργανωμένο, στοχευόμενο και συστηματικό. Δεύτερον, ο στόχος και η δικαιολόγηση του - όπως και στη σύγχρονη τρομοκρατία - ήταν η δημιουργία μιας **«νέας και καλύτερης κοινωνίας»**, στη θέση του πρότερου διεφθαρμένου και αντιδημοκρατικού πολιτικού συστήματος (Hoffman, 2006).

Οι περισσότεροι έχουν μια αόριστη ιδέα ή εντύπωση, για το τι είναι η τρομοκρατία, αλλά στερούνται ενός συγκεκριμένου, ακριβούς και αληθινά επεξηγηματικού ορισμού της λέξης. Η ασάφεια αυτή έχει υποκινηθεί, εν μέρει, από τα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης, τα οποία στην προσπάθεια τους να μεταφέρουν ένα συχνά σύνθετο και πολύπλοκο μήνυμα, μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα, στον τηλεοπτικό αέρα ή στον έντυπο τύπο, οδηγούν αρκετές φορές στην ταξινόμηση βίαιων πράξεων ως **«τρομοκρατία»** (Hoffman, 2006). Ωστόσο, ένας καθολικός ορισμός παραμένει άπιαστο και απατηλό όνειρο, επειδή διαφορετικοί φορείς, οργανισμοί και κυβερνητικές υπηρεσίες υιοθετούν διαφορετικούς ορισμούς, προκειμένου να ταιριάζει καλύτερα στον ιδιαίτερο ρόλο τους και τις προτιμήσεις τους. (Bruce, 2013)

Το πιο περίεργο χαρακτηριστικό της τρομοκρατίας, όπως δηλώνει και το περίφημο ρητό **«όταν κάποιος χαρακτηρίζεται τρομοκράτης, κάποιος άλλος τον χαρακτηρίζει μαχητή της ελευθερίας»**, είναι ότι **«το ίδιο είδος δράσης περιγράφεται με διαφορετικό τρόπο από διαφορετικούς παρατηρητές, ανάλογα με το πότε και το που συνέβη και ποια πλευρά υποστηρίζει ο κάθε παρατηρητής»** (Tofangsaz, 2015).

Ακόμα και εντός του ακαδημαϊκού χώρου, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανόμοιων ορισμών του όρου "τρομοκρατία" (Collins, 2014). Εκτεταμένες αναζητήσεις βιβλιογραφίας έχουν πραγματοποιηθεί στο διαδίκτυο, με την εισαγωγή **λέξεων-κλειδιών**, σε ευρέως χρησιμοποιούμενες μηχανές αναζήτησης, όπως η "Google" και η "Yahoo". Οι λέξεις-κλειδιά που έχουν χρησιμοποιηθεί, είναι «**terrorism**» (συν τα παράγωγά της, όπως «**terror**», «**terrorist**» κλπ) και «**definition**» (συν τα παράγωγά του, όπως «**define**», «**defining**»). Οι αναζητήσεις αποκάλυψαν ένα μεγάλο αριθμό αναφορών, πλην όμως η συντριπτική πλειοψηφία αυτών είχαν δημοσιευθεί για έτερους σκοπούς και όχι για εμβάθυνση της επιστημονικής έρευνας (Bruce, 2013).

(ΒΑΓΓΕΛΗΣ Γεώργιος , 2015)

4.2. Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ

Το φαινόμενο της τρομοκρατίας στην Ελλάδα αρχίζει να εμφανίζεται το 1974 στα χρόνια της μεταπολίτευσης. Η επτάχρονη δικτατορία (1967-1974), εν μέρει καθυστέρησε την ανάπτυξη της τρομοκρατίας και ουσιαστικά αρχίζει να διαμορφώνεται με την εμφάνιση του Επαναστατικού Λαϊκού Αγώνα (Ε.Λ.Α.) το 1974 και της Επαναστατικής Οργάνωσης 17 Νοέμβρη (Ε.Ο. 17Ν) το 1975. Η ιδεολογία τους κατατάσσεται στο χώρο της αριστερής τρομοκρατίας, όπου δρα κατά της εξουσίας, του κράτους και των υποστηρικτών του. Η τακτική και η στρατηγική των ελληνικών οργανώσεων ακολούθησαν από την εμφάνισή τους, ένα λίγο πολύ. Πιο αναλυτικά: Οι τρομοκρατικές οργανώσεις - ομάδες έχουν συγκεκριμένη δομή και διαδικασίες όπου λαμβάνονται οι συλλογικές αποφάσεις, τα μέλη της οργάνωσης έχουν συνήθως ρόλους λειτουργικά διαφορετικούς, υπάρχουν αναγνωρισμένοι ηγέτες σε θέσεις επίσημης ηγεσίας και έχει συλλογικούς στόχους τους οποίους επιδιώκει ως ομάδα, με συλλογική ευθύνη για τις πράξεις της συγκεκριμένο *modus operandi*, δρώντας συνήθως κατά του κράτους.

Εκτός όμως από τον Ε.Λ.Α και τη 17Ν, έχουν απασχολήσει την ελληνική κοινωνία και άλλες μικρότερης δράσης τρομοκρατικές οργανώσεις όπως: η τρομοκρατική οργάνωση Ιούνης '78, 1η Μάη, Αντικρατική Πάλη, Επαναστατική Αλληλεγγύη, Επαναστατικοί Πυρήνες, Ε.Ο. Χρ. Κασσίμης, Ομάδες Λαϊκής Αντίστασης, Λαϊκός Αγώνας, Αυτόνομος Αντιεξουσιαστικός Πυρήνας, Οργάνωση Αντιεξουσιαστικών Κομμουνιστών, Λαϊκή Αγωνιστική Συσπείρωση κ.α. και η τελευταία και πιο σύγχρονη η οποία είναι ενεργή στο προσκήνιο είναι οι πυρήνες της φωτιάς.

Για να είναι πετυχημένη η δράση μιας τρομοκρατικής οργάνωσης εξαρτάται από την καλή οργάνωσή της και από τον τρόπο δράσης της. Οι περισσότερες τρομοκρατικές οργανώσεις διαχωρίζονται σε μικρότερες ολιγομελείς ομάδες, όπου παίρνουν εντολές για τους στόχους, τον τρόπο και τον χρόνο δράσης, από τα ηγετικά στελέχη. Ο διαχωρισμός αυτός οφείλεται αφενός, στην ασφάλεια των μελών της οργάνωσης, δηλαδή να μην γνωρίζονται τα άτομα των διαφόρων υποομάδων μεταξύ τους, ώστε αν συλληφθεί κάποιο μέλος από την αστυνομία να μην είναι σε θέση να κάνει αποκαλύψεις και να προδώσει τους υπολοίπους και αφετέρου, οι διάφορες υπό-ομάδες εξειδικεύονται σε διάφορους τομείς δράσης. Έτσι, τα μέλη της μιας υπό-ομάδας εκπαιδεύονται στις ληστείες, της άλλης στις ανατινάξεις ή στους εμπρησμούς.

Για να συνεχίσει την ύπαρξή της μια τρομοκρατικής οργάνωσης μια απ' τις σημαντικότερες προϋποθέσεις είναι οι οικονομικοί πόροι που πρέπει να εξασφαλίσει, είτε για τη μίσθωση καταφυγίων και εξαγορά συνειδήσεων είτε για την προμήθεια εκρηκτικών υλών και έκδοση πλαστών διαβατηρίων ή ταυτοτήτων. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι απόκτησης χρημάτων είναι οι απαγωγές, οι ληστείες τραπεζών ή χρηματοπιστολών αλλά και η οικονομική βοήθεια που προσφέρουν οι λεγόμενοι “ συμπαθούντες ” την οργάνωση.

Επίσης, η καλή οργάνωση των τρομοκρατικών οργανώσεων οφείλεται και σε άλλους σημαντικούς παράγοντες όπως: τα μέτρα ασφαλείας που παίρνουν τα μέλη της ομάδας ώστε να μην συλληφθούν από την αστυνομία, η πληροφόρηση σχετικά με τις κινήσεις των αντιπάλων της, η μυστικότητα με την οποία περιβάλλει την κάθε της ενέργεια, τόσο στο στάδιο της απόφασης όσο και στη διάρκεια της εκτέλεσης, ο προσεκτικός και λεπτομερής σχεδιασμός κάθε τρομοκρατικής οργάνωσης και η ανάθεσή της στα κατάλληλα πρόσωπα που θα εξασφαλίσουν την επιτυχημένη έκβασή της και τέλος η ικανότητα της να αποκομίζει πολιτικά οφέλη χάρη στη δημοσιότητα που παίρνουν οι πράξεις της. (ΔΙΑΜΑΝΤΗ Αγγελική , Μεσολόγγι, 2008)

4.3. ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Περίπτωση του Παρισιού:

Στις 13 Νοεμβρίου 2015 πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι πολλαπλό τρομοκρατικό χτύπημα με αποτέλεσμα το θανάσιμο τραυματισμό 129 ατόμων και τον τραυματισμό τουλάχιστον ακόμα 350. Οι επιθέσεις έγιναν με ποικίλους τρόπους και επικεντρώθηκαν στο 10ο και 11ο διαμέρισμα του Παρισιού όπως και στο στάδιο SAINT DENIZ όπου διεξαγόταν εκείνη τη στιγμή ποδοσφαιρικός αγώνας. Την ευθύνη των επιθέσεων ανέλαβε το Ισλαμικό Κράτος (The Economist, 2015).

Οι επιθέσεις ξεκίνησαν στις 21.16' στο 10ο δημοτικό διαμέρισμα του Παρισιού όπου η πρώτη ομάδα δράσης πυροβόλησε θαμώνες που βρισκόταν σε ένα καφέ μπαρ, έπειτα επιτεθήκαν στο εστιατόριο η Μικρή Καμπότζη (LE PETIT CAMBODGE) και στη συνέχεια σε ένα Ιταλικό εστιατόριο (The Economist, 2015).

Οι επόμενες επιθέσεις σημειώθηκαν από την δεύτερη ομάδα δράσης των τρομοκρατών που αποτελούνταν από τρία άτομα οι οποίοι ήταν ζωσμένοι με εκρηκτικά και με αντικειμενικό σκοπό να ανατιναχτούν εντός του γηπέδου SAINT DENIZ όπου διεξάγονταν ο φιλικός αγώνας ποδοσφαίρου μεταξύ των εθνικών ομάδων Γερμανίας και Γαλλίας (BBC, 2015).

Ο πρώτος δράστης ανατινάχτηκε σε ένα μπαρ που γειτνίαζε το στάδιο γύρω στις 21.30' τοπική ώρα με αποτέλεσμα να θανατωθούν πέντε άτομα και να τραυματιστούν άλλοι τόσοι. Οι άλλες δύο επιθέσεις αυτοκτονίας σημειώθηκαν στον εξωτερικό χώρο του γηπέδου και είχαν ως αποτέλεσμα τον θανάσιμο τραυματισμό των δραστών (The Economist, 2015) .

Κατά τις 21.50' δύο δράστες επιτέθηκαν με πυροβολισμούς με αυτόματα όπλα στους θαμώνες στο εστιατόριο LA BELLE ÉQUIPE στο 11ο διαμέρισμα του Παρισιού με αποτέλεσμα τον θανάσιμο τραυματισμό 18 από αυτούς (BBC, 2015).

Το τέταρτο σκέλος της επίθεσης σημειώθηκε στο Θέατρο Μπατακλαν κατά της 22. 00' τοπική ώρα . Κατά την διάρκεια της επίθεσης διεξαγόταν συναυλία και στον χώρο είχαν συγκεντρωθεί περί τα 1500 άτομα (BBC, 2015). Οι δράστες της επίθεσης ήταν τέσσερις και οπλισμένοι με όπλα AK 47 Καλάσνικοφ και αποτελούσαν την τρίτη ομάδα δράσης (The Economist, 2015). Κατά την αρχική φάση της επίθεσης κατά την εισβολή στον συναυλιακό χώρο άρχισαν να πυροβολούν αδιακρίτως κατά των ακροατών και έπειτα όταν η κατάσταση εξελίχθηκε σε ομηρία οι δράστες άρχισαν να βασανίζουν και να νεκροσουλούν σύμφωνα με μαρτυρίες στους νεκρούς (The newsbomb, 2016) .

Η επίθεση έληξε με είσοδο των Γαλλικών ειδικών δυνάμεων στο χώρο γύρω στις 00.15' όταν οι δράστες άρχισαν να σκοτώνουν τους ομήρους. Τελικά και οι τέσσερις δράστες πέθαναν οι τρεις με την ανατίναξη των γιλέκων με εκρηκτικά που είχαν πάνω τους ο δε τέταρτός πυροβολήθηκε και ανατινάχτηκαν τα εκρηκτικά που είχε πάνω του (BBC, 2015). Συνολικά θανατώθηκαν 87 άτομα που παραβρίσκονταν στο χώρο της συναυλίας (The Economist, 2015).

Η Γαλλική κοινωνία υπέστη ένα άνευ προηγουμένου σοκ από το τρομοκρατικό χτύπημα καθώς ουδέποτε είχε διανοηθεί μιας τέτοιας έκτασης τρομοκρατικό χτύπημα στο Παρίσι . Σημειώνεται ότι η Γαλλική κοινωνία είναι από τις πιο ανοιχτές παγκοσμίως και πολυπολιτισμικές και ένα τέτοιο χτύπημα είχε ως αποτέλεσμα και η κοινωνική της διάρθρωση να υποστεί σημαντικό πλήγμα. Επισημαίνεται ότι οι τρομοκράτες που εκτέλεσαν τα χτυπήματα του Ιανουαρίου και Νοεμβρίου 2015 είχαν Γαλλική υπηκοότητα, οι περισσότεροι των οποίων είχαν εκπαιδευτεί στο Ισλαμικό κράτος στην περιοχή της Συρίας (Lequesne, 2016). Καταληκτικά , η Γαλλία υπήρξε ανεκτή στο τρομοκρατικό γεγονός τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

(Κωνσταντίνος Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ, 2016)

Η Περίπτωση των Βρυξελλών:

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις Βρυξέλλες σημειώθηκαν στις 22 Μαρτίου 2016 . Οι δράστες των επιθέσεων έδρασαν ως δύο ομάδες δράσης προκειμένου να πραγματοποιήσουν τις επιθέσεις τους με την μέθοδο της επίθεσης αυτοκτονίας η μεν πρώτη στο Διεθνές αεροδρόμιο των Βρυξελλών ZAVENTEM και η έτερη στο σταθμό του Μετρό MAALBEEK στις Βρυξέλλες (Sendhu, 2015). Ο απολογισμός ήταν να δολοφονηθούν 32 άτομα και να τραυματιστούν περίπου 340. Για το Βέλγιο υπήρξε η χειρότερη τρομοκρατική επίθεση της ιστορίας του. Την ευθύνη των επιθέσεων ανέλαβε το Ισλαμικό Κράτος.

Οι τρομοκράτες έδρασαν σε δύο ομάδες επιθέσεων . Την πρώτη επίθεση την εκτέλεσαν συνολικά τρία άτομα στις 7.58' ώρα της 22 Μαρτίου 2016 στο χώρο αναχωρήσεων του αεροδρομίου ZAVENTEM (Sendhu, 2015) . Δύο δράστες πυροδότησαν τα εκρηκτικά με τα οποία ήταν ζωσμένοι ενώ ένα τρίτο γιλέκο αυτοκτονίας δεν πυροδοτήθηκε πιθανότερο λόγω των κρουστικών κυμάτων των άλλων εκρήξεων και σε μετέπειτα χρόνο εξουδετερώθηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Βελγίου. Ο τρίτος αποτελούσε τον βοηθό για την εκτέλεση της πράξης. Τα θύματα που πέθαναν ανήλθαν σε δώδεκα άτομα.

Η δεύτερη επίθεση αυτοκτονίας συνέβη στις 9.11' τοπική ώρα της ίδια μέρας στο σταθμό του μετρό MAALBEEK και σημειώθηκε στο μεσαίο βαγόνι συρμού το οποίο βρισκόταν εν κινήσει (Sendhu, 2015). Την επίθεση εκτέλεσαν δύο άτομα από τα οποία ο ένας πυροδότησε τα

εκρηκτικά τα οποία μετέφερε πάνω του ενώ ο άλλος αποτελούσε συνεργό και βοηθό για την εκτέλεση της πράξης . Αποτέλεσμα ήταν να πεθάνουν συνολικά 20 άτομα.

Το Βασίλειο του Βελγίου θεωρείται το κέντρο της Ευρώπης . Η πρωτεύουσα του είναι η πολιτική πρωτεύουσα της ΕΕ ενώ είναι και η έδρα του ΝΑΤΟ. Το Βέλγιο πρακτικά είναι χωρισμένο σε δύο αυτόνομες περιοχές την Βελόνια και τη Φλάνδρα και συχνά δεν γίνεται κατορθωτό να σχηματιστεί βιώσιμη κυβέρνηση χωρίς όμως να έχει απειληθεί ποτέ με ακυβερνησία και στασιμότητα η χώρα. Το Βέλγιο έχει 11 εκατομμύρια πολίτες, εκ των οποίων το 6% υπολογίζονται ότι είναι Μουσουλμάνοι (The Guardian, 2016).

Οι πολίτες του Βελγίου ένοιωσαν για πρώτη φορά να απειλείται ο τρόπος ζωής τους καθώς και να στερείται της πρότερης ασφάλειας η πρωτεύουσα της Ευρώπης. Είναι αξιοσημείωτο ότι το Βέλγιο ως πρωτοστάτης της ΕΚΑΧ ήταν υπέρμαχος της ελευθερίας και διακίνησης αγαθών και ανθρώπων στην ΕΕ. Όμως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα οι ιδέες του ευρωπαϊκού οικοδομήματος δέχτηκαν πλήγμα και ο ευρωσκεπτικισμός άρχισε να κάνει την εμφάνισή του . Το μεγαλύτερο πολιτικό μειονέκτημα που εμφάνισε το Βέλγιο μετά τα χτυπήματα της 22 Μαρτίου 2016 αφορά της έλλειψη συλλογικής εθνικής ταυτότητας (Hooghe, 2016).

Η Βελγική κυβέρνηση εφάρμοσε κατασταλτικά και προληπτικά μέτρα για να διαχειριστεί το συμβάν και έγιναν προσπάθειες να ψηφιστούν νομικά αντίμετρα. Σημαντικό κομμάτι για την βελτίωση της αντίδρασης αποτέλεσε ο συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών. Σε προληπτικό επίπεδο άμεσα μετά τις επιθέσεις δόθηκε προτεραιότητα ώστε να ενισχυθούν τα μέτρα φύλαξης στα δύο πυρηνικά εργοστάσια που διαθέτει ώστε να αποφευχθούν τυχόν επιθέσεις εναντίον τους με την αποστολή επιπλέον στρατιωτών. Αυτήν την στιγμή φυλάσσονται από 140 στρατιώτες. Υπήρχε βάσιμη πληροφόρηση ότι μπορεί να ήταν στόχοι των Μελών του Ισλαμικού κράτους. Αποφασίστηκε η δημιουργία μιας νέας δύναμης ταχείας αντίδρασης η οποία θα αποτελείται από 1600 αστυνομικούς και θα είναι υπεύθυνη για την φύλαξη δικαστηρίων, πρεσβειών και των δύο πυρηνικών εργοστασίων. Θα έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις τρομοκρατικές επιθέσεις και θα απαλλάξουν πιθανώς το στρατό από τη φύλαξη στόχων. (Enikos.gr, 2016)

Σε επίπεδο διαχείρισης της κρίσης το Βέλγιο έδειξε μια εικόνα συγκεχυμένη ως προς τι επιδίωκε και σε αρκετά ζητήματα ασφαλείας υπήρξε ολιγωρία όπως αναφέρθηκε ενώ ο συντονισμός και ο κατακερματισμός των υπηρεσιών ασφαλείας ήταν πολύ κακός. Ενώ είχαν προηγηθεί οι επιθέσεις στο Εβραϊκό Μουσείο και στο Παρίσι ουδέποτε προσάρμοσε και συντόνισε τους κρατικούς φορείς στο επίπεδο που έπρεπε.

(Κωνσταντίνος Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ, 2016)

4.4. ΝΟΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1) Μετά τη μεταπολίτευση το πρώτο νομοθέτημα, που θεσπίστηκε για να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της τρομοκρατίας, ήταν ο νόμος **774/1978 «περί καταστολής της τρομοκρατίας και προστασίας του δημοκρατικού πολιτεύματος»**, ο οποίος τουλάχιστον – σε αντίθεση με τους νόμους που ακολούθησαν – χαρακτηριζόταν από μια σχετική εντιμότητα του νομοθέτη,

αφού δεν έκανε λόγο για οργανωμένο έγκλημα αλλά μόνο για τρομοκρατία σε συνδυασμό μάλιστα με την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

(Ι. Μανωλεδάκης, Σάκκουλας 2002)

Στο ίδιο το κείμενο του νόμου δεν υπήρχε ορισμός της τρομοκρατίας, ούτε και του τρομοκρατικού εγκλήματος, αλλά γινόταν γενικά και αφηρημένα αναφορά στον όρο «ομάδα». Συγκεκριμένα ως «ομάδα» χαρακτηριζόταν η σύμπραξη δύο τουλάχιστον ατόμων, με συνέπεια να μπορεί να υπαχθεί στην έννοια αυτή κάθε μορφής συναυτουργία. Μάλιστα ως «τρομοκρατική ομάδα» χαρακτηριζόταν όχι μόνο η ομάδα που είχε ως σκοπό την τρομοκράτηση των πολιτών και τον εκβιασμό των κρατικών οργάνων, αλλά και εκείνη που χρησιμοποιούσε εκρηκτικές ύλες εν γένει, εφόσον η χρήση τους έθετε σε κίνδυνο πρόσωπα.

Πέρα από την έλλειψη ορισμού για την τρομοκρατία, το εν λόγω νομοθέτημα διεύρυνε αρκετά την έννοια της τρομοκρατικής ομάδας καθώς και της συμμετοχής σε αυτήν, αφού δεν περιόριζε και δεν προσδιόριζε καν την έννοια της «συμμετοχής», γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα μια υπερβολική και ανεπίτρεπτη άμβλυνση του αξιοποίνου. Άμεσο επακόλουθο αυτών των ατελειών, αλλά και της υπερβολικής σύμπτωσης της δικαστικής με την νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία, ήταν να εφαρμοστεί ο νόμος σε αναρχικούς διαδηλωτές και περιστασιακούς χρήστες αυτοσχέδιων εκρηκτικών μηχανισμών μικρής εμβέλειας και εντελώς ακίνδυνων για τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα ανθρώπων. Αξίζει να σημειωθεί ότι θεωρήθηκε ως συμμετοχή σε τρομοκρατική ομάδα, η απλή συμμετοχή σε ομαδική διαδήλωση, επειδή ορισμένα άτομα έκαναν χρήση αυτοσχέδιων βομβών χωρίς να αποδεικνύεται καμία συμμετοχή των καταδικασθέντων στις τελούμενες αξιόποινες πράξεις, παρά μόνο να καταφάσκετε η απλή συμμετοχή σε διαδήλωση κατά την οποία άλλα άτομα διαδήλωναν ειρηνικά και άλλα άτομα εκτρέπονταν στην τέλεση αξιόποινων πράξεων.

(Ι. Μανωλεδάκης, Σάκκουλας 2002, σελ. 3.)

Η κριτική που ασκήθηκε στον ν. 774/1978 ήταν δριμύτατη από μεγάλο μέρος της επιστήμης. Ενδεικτικά ο Γ.- Α. Μαγκάκης είχε χαρακτηρίσει το όλο νομοθέτημα αντισυνταγματικό εξαιτίας της αοριστίας του νόμου ως προς την έννοια της τρομοκρατίας, αφού το άρθρο 7 § 1 του Συντάγματος απαιτεί να ορίζονται με σαφήνεια στον ποινικό νόμο τα στοιχεία της προβλεπόμενης αξιόποινης πράξης και ζητούσε την κατάργησή του. Ο καθηγητής Ι. Μανωλεδάκης ασκώντας κριτική και επί της ουσίας, πέρα από την αντισυνταγματικότητα που και ο ίδιος διέκρινε, θεώρησε ότι ο συγκεκριμένος νόμος συντηρούσε την καθ' όλα απορριπτέα ιδεολογία: «κάθε δυναμικός αντίπαλος της εξουσίας είναι τρομοκράτης» και χαρακτηρίζοντάς τον अपαράδεκτο, επέμενε επίσης στην κατάργησή του. Βασική του θέση ήταν, πως η υπάρχουσα νομοθεσία ρύθμιζε με επάρκεια τα προβλεπόμενα εγκλήματα και πως μια αυταρχοποίηση της κοινωνικής ζωής θα είχε ολέθρια αποτελέσματα για τα ατομικά δικαιώματα στο σύνολό τους. Επιπλέον και προσπαθώντας να περιορίσει το εύρος εφαρμογής του ν. 774/1978 εισήγαγε το κριτήριο του στενού και ειδικά προσδιορισμένου δεσμού προσώπων με αυστηρά περιορισμένο αριθμό και προϋποθέσεις συμμετοχής, για να θεωρηθεί ότι υφίσταται «τρομοκρατική ομάδα». Η αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου νομοθετήματος κρίθηκε στην πράξη, το αποτέλεσμα, πέρα από την διεύρυνση της ποινικής καταστολής και τον περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων, ήταν μηδενικό: κανένας τρομοκράτης δεν συνελήφθηκε ούτε και

οδηγήθηκε ενώπιον της δικαιοσύνης. Ο ν. 774/1978 καταργήθηκε από τη βουλή με το ν. 1366/1983, χωρίς να αντικατασταθεί από κάποιον άλλο «τρομονόμο».

- (Γ.- Α. Μαγκάκης, «Ερμηνεία του ν. 774/1978 Περί καταστολής της τρομοκρατίας και προστασίας του δημοκρατικού πολιτεύματος», σε Νομικό Βήμα 1980, σελ. 1018 επ., σελ.1020-2021.
- Ι. Μανωλεδάκης, «Τροποποιήσεις, μεταρρύθμιση και ιδεολογικός αποχρωματισμός του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα», Δίκαιο και Πολιτική, τεύχος 1/1982 σελ.41
- Μελέτες για εμβάθυνση στο Ποινικό Δίκαιο Ε΄ 2001, σελ. 358 επ./ Μανωλεδάκης, Ιδιωτική γνωμοδότηση σε Αρμενόπουλος 1981, σελ. 366 επ.)

2) Ο δεύτερος (αντι)τρομοκρατικός νόμος ήταν ο ν. 1916/1990, ο οποίος σε αντίθεση με τον ν. 774/1978 έφερε τον υποκριτικότατο τίτλο «για την προστασία της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα», αφού σε ολόκληρο το νομοθέτημα, με εξαίρεση την πρόβλεψη του άρθρου 1 («όποιος συγκροτεί ή συμμετέχει σε οργάνωση ή ομάδα δύο ή περισσότερων προσώπων»), δεν γινόταν πουθενά λόγος για «οργανωμένο έγκλημα», αλλά και επιπλέον από τις αναφερόμενες στο εν λόγω νόμο αξιόποινες πράξεις εξέλειπαν παντελώς τα οικονομικά εγκλήματα, που χαρακτηρίζουν κατεξοχήν την οργανωμένη εγκληματικότητα. Το ότι στο στόχαστρο του νομοθέτη ήταν αποκλειστικά και μόνο οι οργανώσεις πολιτικής βίας και όχι η εν γένει οργανωμένη εγκληματικότητα, φάνηκε και από την περιοριστική απαρίθμηση στο άρθρο 1 § 1 των αξιόποινων πράξεων που υπαγόταν στη ρύθμιση του νόμου, όπου με εξαίρεση τα εγκλήματα διακίνησης και εμπορίας ναρκωτικών, όλα τα υπόλοιπα εγκλήματα σχετίζονταν με τη λεγόμενη «τρομοκρατική δραστηριότητα».

Από τις πιο προβληματικές ρυθμίσεις του ν. 1916/1990 ήταν εκείνη του άρθρου 6. Στο εν λόγω άρθρο και δη στην παράγραφο 1, οριζόταν ότι ο εισαγγελέας μπορεί να απαγορεύσει τη δημοσίευση δια του τύπου και δια των Μ.Μ.Ε. ανακοινώσεων-προκηρύξεων κλπ. οργανώσεων ή ομάδων ή μελών τους, που υπάγονταν στην πρόβλεψη του νόμου. Ο ψευδεπίγραφος τίτλος του νόμου καταδεικνυόταν πεντακάθαρα από τη συγκεκριμένη διάταξη, αφού δεν υπάρχει ούτε μια καταγεγραμμένη περίπτωση αποστολής προκήρυξης από δράστες οργανωμένης οικονομικής εγκληματικότητας. Επιπλέον προέβλεπε αυστηρές ποινικές και παρεπόμενες διοικητικές κυρώσεις – με παραδοχή μάλιστα αντικειμενικής ποινικής ευθύνης – για τους φορείς του τύπου και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, οι οποίοι δημοσίευαν ανακοινώσεις, προκηρύξεις και κάθε είδους δηλώσεις «των οργανώσεων ή ομάδων της παραγράφου 1 του άρθρου 1» παρά τη σχετική εισαγγελική απαγόρευση. Ζήτημα, που άγγιζε τα όρια της φαιδρότητας, επίσης τέθηκε και με την γραμματική διατύπωση που επέλεξε ο νομοθέτης για την τιμωρία της απαγορευμένης δημοσίευσης προκηρύξεων, αφού από το γράμμα του νόμου συναγόταν ότι η ποινική κύρωση αφορούσε τον εισαγγελέα και όχι τους φορείς του τύπου.

Πέρα όμως από την κακοτεχνία που χαρακτήριζε τον ίδιο το νόμο, η εφαρμογή του ν. 1916/1990 οδήγησε σε φαιδρά αποτελέσματα, όπως η λεγόμενη δίκη των εκδοτών, στην οποία σημειωτέον είχαν καταθέσει ως μάρτυρες υπεράσπισης οι καθηγητές νομικής Ευάγγελος Βενιζέλος, Νίκος Παρασκευόπουλος και Δημήτρης Τσάτσος . Είναι πασιφανές ότι η

προηγουμένως αναφερθείσα ρύθμιση ήταν έκθετη από συνταγματικής άποψης, αφού παραβίαζε ευθέως την συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία του τύπου και το δικαίωμα της ενημέρωσης των πολιτών. Αλλά και στο ζήτημα της ειδικής και γενικής προληπτικής λειτουργίας των ποινικών νόμων, η αποτελεσματικότητα του 1916/1990 ήταν μηδενική, στο βαθμό που σε μια πραγματική δημοκρατία ο διάλογος ακόμα και με τους τρομοκράτες – ιδίως όταν εμφανίζονται πολιτικό σκεπτικό για τις πράξεις τους – δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποκλείεται. Διότι διαφορετικά, η πολιτεία εμφανίζεται (πέρα από την ανικανότητά της να εμποδίσει την εγκληματική δραστηριότητα) ανίκανη να αντιπαραθέσει στη λογική της βίας το λόγο της νομιμότητας.

(Ι. Μανωλεδάκης, Σάκκουλας 2002 σελ. 6)

Η κριτική που ασκήθηκε στο εν λόγω νομοθέτημα ήταν δριμεία από διάφορους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς και όχι μόνο από νομικούς κύκλους. Από τη νομική θεωρία ενδεικτικά αναφέρονται εδώ οι κριτική των Κώστα Μπέη, Γεωργίου Παπαδημητρίου, Ιωάννη Μανωλεδάκη, αλλά και των καθηγητών νομικής που κατέθεσαν στη δίκη των εκδοτών. Από τις υπόλοιπες ρυθμίσεις του ν. 1916/1990 αξίζει να σημειωθούν εδώ ο αποκλεισμός των μικτών ορκωτών δικαστηρίων, αφού η εκδίκαση των προβλεπόμενων σ' αυτόν κακουργημάτων και των συναφών προς αυτά πλημμελημάτων ανατέθηκε αποκλειστικά στο Εφετείο Αθηνών και μάλιστα με πενταμελή σύνθεση στο πρώτο και επταμελή σύνθεση στον δεύτερο βαθμό, καθώς επίσης και μια σειρά επαχθών για τους κατηγορούμενους μέτρων, κατά παρέκκλιση των εγγυήσεων του ουσιαστικού αλλά κυρίως του δικονομικού ποινικού δικαίου (π.χ. η αποδέσμευση από το απόρρητο των επιστολών, ο αποκλεισμός της αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους κ.ά.).

(Κ. Μπέης, 1991)

Η τύχη του δεύτερου αντιτρομοκρατικού νόμου ήταν η ίδια με αυτή του πρώτου, δηλαδή καταργήθηκε με τον ν. 2172/1993 χωρίς να αντικατασταθεί άμεσα από άλλο νομοθέτημα, ενώ καίριος ήταν ο σχολιασμός του καθηγητή Ι. Μανωλεδάκη αμέσως μετά την κατάργησή του ν. 1916/1990, ο οποίος χαρακτήριζε το όλο νομοθέτημα αντισυνταγματικό, κλασικό παράδειγμα συμβολικής νομοθεσίας, αδικαιολόγητα περιοριστικό και παρεκκλίνον από τις αρχές του δικονομικού και σωφρονιστικού δικαίου και ουσιαστικά χωρίς συμβολή στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, αφού το αποτέλεσμα ήταν και πάλι μηδενικό.

3) Το 2001 και προφανώς λόγω των διεθνών πιέσεων, ενόψει των ολυμπιακών αγώνων του 2004 στην Αθήνα, αλλά και σε πλήρη αρμονία με την διεθνή τάση για σκλήρυνση του θεσμικού πλαισίου της ποινικής καταστολής, με απώτερο (αν και όχι διακηρυγμένο) στόχο τον αποτελεσματικότερο έλεγχο μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού ως εν δυνάμει υπόπτων, θεσπίστηκε το τρίτο κατά σειρά νομοθέτημα, που αφορούσε όμως τόσο την τρομοκρατία όσο και την οργανωμένη οικονομική εγκληματικότητα. Ο νόμος 2928/2001 μάλιστα έφερε τον μεγαλεπήβολο τίτλο «για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων». Η άμεση στοχοθεσία του πάντως ήταν οι «τρομοκρατικές» οργανώσεις ή οι οργανώσεις πολιτικής βίας και αυτό φάνηκε σύντομα με τις υποθέσεις και τις εκδικάσεις σε 1ο και 2ο βαθμό των υποθέσεων της «17 Ν» και του «Ε.Λ.Α.»

(Χ. Παπαχαραλάμπους, «Ο νόμος 1916/1990 ως περίπτωση συμβολικής ποινικής νομοθεσίας», σε Υπεράσπιση 1992, σελ. 1368 Ι. Μανωλεδάκης, σε Υπεράσπιση 1994 σελ. 481.)

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο νομοθέτης στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν επέλεξε να ποινικοποιήσει αυτοτελώς τις αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων, αλλά προτίμησε μια ριζική αλλαγή του άρθρου 187 του Π.Κ., που στην προηγούμενη από τον νόμο 2928/2001 μορφή του, τιμωρούσε τα εγκλήματα της σύστασης και της συμμορίας και εντάσσεται στο κεφάλαιο της «Επιβουλής της δημόσιας τάξης» του Π.Κ. Ο ν. 2928/2001 ήταν αυτός που λόγω συγκυρίας(;) εφαρμόστηκε κατά την εκδίκαση των υποθέσεων της «17N» και του «Ε.Λ.Α.» και δημιούργησε έντονες συζητήσεις και διαφωνίες εξαιτίας των εξαιρετικών ρυθμίσεων που εισήγαγε και των συνακόλουθων νομικών ζητημάτων που ανέκυπταν.

4) Το 2004, ούτε καν τρία χρόνια από τη θέση σε ισχύ του ν. 2928/2001, θεσπίστηκε ο ν. 3251/2004 για τις τρομοκρατικές πράξεις, που αποτέλεσε μάλιστα μία από τις πρώτες νομοθετικές πρωτοβουλίες της νέας κυβέρνησης. Είχαν βέβαια μεσολαβήσει οι πολύνεκρες επιθέσεις στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης, στο μετρό και σε δημόσιο λεωφορείο του Λονδίνου, στο σιδηροδρομικό σταθμό της Μαδρίτης αλλά και στο σχολείο του Μπεσλάν της Ρωσίας. Αποτέλεσμα των ανωτέρω άλλωστε ήταν να προκληθεί ένα διεθνές ενδιαφέρον για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών, που αποτέλεσαν και έναυσμα για την λήψη αλλά και επιτάχυνση διαδικασιών αυταρχοποίησης και αυστηροποίησης της ποινικής καταστολής (ακόμη και σε πολύ πρώιμο στάδιο με αστυνομικά κυρίως μέτρα) σε παγκόσμιο επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή πάντως χρήζει το γεγονός ότι πέρα από την αύξηση των επαπειλούμενων ποινών για τα λεγόμενα τρομοκρατικά εγκλήματα, που λειτουργεί κατά βάση και κατά κοινή πλέον παραδοχή σε συμβολικό επίπεδο, η διεθνής ποινική τάση χαρακτηρίζεται και από την θέσπιση νέων «ειδικών ανακριτικών» μεθόδων, αποκλειστικά αστυνομικού τύπου, και μάλιστα σε ένα πολύ πρώιμο στάδιο. Το πρώιμο αυτό στάδιο τις μετατρέπει κατ' ουσίαν από ανακριτικές σε προ-ανακριτικές σχετιζόμενες με υπόπτους εν γένει και όχι με κατηγορούμενους ή τουλάχιστον εξειδικευμένους υπόπτους, ή όπως ορθά έχει επισημανθεί με τον λεγόμενο «εσωτερικό εχθρό»

(Ν. Παρασκευόπουλος, «Ασφάλεια του κράτους και ανασφάλεια δικαίου» - Αστυνόμευση και δικονομικές ρυθμίσεις, σε Α. Μανιτάκης – Α. Τάκης (επιμ.), «Τρομοκρατία και Δικαιώματα», Εκδόσεις Σαββάλας – Αθήνα 2004, σελ. 49-55)

Η απόφαση - πλαίσιο για τον ορισμό των τρομοκρατικών πράξεων, την οποία και ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη ο ν. 3251/2004, αποτέλεσε έκφανση της προηγουμένως περιγραφείσας διεθνούς ποινικής κινητικότητας. Κι εδώ βέβαια ο πρωταρχικός ρόλος των Η.Π.Α. ήταν κάτι παραπάνω από εμφανής, στο βαθμό που η ίδια η υπερδύναμη δηλώνει με κάθε τρόπο ότι και το ποινικό δίκαιο αποτελεί μέρος της εξωτερικής πολιτικής και παράγοντας ρύθμισης των εξωτερικών της σχέσεων με συμμάχους και μη.

(ΘΕΟΧΑΡΗΣ Θεοχάρης 2007)

Ο νόμος 3251/2004

Με το νόμο 3251/2004, ο οποίος φέρει τον τίτλο «Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του ν. 2898/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις» και τέθηκε σε ισχύ σε ελάχιστο χρονικό διάστημα από την ψήφιση του προηγούμενου αντιτρομοκρατικού νόμου, επανέρχεται στο κείμενο του νόμου ο όρος «τρομοκρατική πράξη» που δεν είχε χρησιμοποιηθεί μετά την κατάργηση του νόμου 774/1978. Το ερώτημα που εκτίθεται εκ νέου επιτακτικά, είναι κατά πόσον ο νέος νόμος, που στην πραγματικότητα ενσωματώνει ως εσωτερικό δίκαιο τις διατάξεις της απόφασης – πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2001, συμβάλλει στην αποσαφήνιση και στον εννοιολογικό προσδιορισμό του ιδεολογικά φορτισμένου και κριθέντος τόσο από το νομοθέτη του 1990, όσο και από το νομοθέτη του 2001 ως ακατάλληλου να περιλαμβάνεται σε νομοθετικό κείμενο, όρου «τρομοκρατία».

(Ι. Μανωλεδάκη, Ασφάλεια και ελευθερία, σελ. 129)

Η βασική καινοτομία του νέου νόμου συνίσταται στην εισαγωγή, για πρώτη φορά στο ελληνικό δίκαιο, της έννοιας της τρομοκρατικής πράξης ως μεμονωμένης δράσης ενός προσώπου. Παρά την επισήμανση στην Εισηγητική Έκθεση ότι η ρύθμιση αυτή «είναι γενικά περιορισμένης σημασίας», απάλειψη της έννοιας της ομάδας ως προϋπόθεση για την τρομοκρατική δράση προκαλεί ποικίλους προβληματισμούς.

Στο νέο άρθρο 187Α ΠΚ, όπου μεταφέρεται κατ' ουσίαν η ρύθμιση της απόφασης – πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, τυποποιούνται πλέον ως τρομοκρατικές πράξεις μια σειρά από κοινά εγκλήματα (πράξεις ποινικά κολάσιμες κατά τις διατάξεις του Ειδικού Μέρους του ΠΚ), εφόσον αυτά χαρακτηρίζονται από ένα αντικειμενικό στοιχείο, ότι δηλαδή τελούνται με τρόπο, σε έκταση ή υπό συνθήκες που είναι δυνατόν να βλάψουν σοβαρά μία χώρα ή έναν διεθνή οργανισμό και από ένα υποκειμενικό στοιχείο, ότι δηλαδή τελούνται με σκοπό να εκφοβίσουν σοβαρά έναν πληθυσμό, να εξαναγκάσουν μία δημόσια αρχή ή έναν διεθνή οργανισμό να εκτελέσει οποιαδήποτε πράξη ή να αποσχει από αυτήν ή να βλάψουν σοβαρά ή να καταστρέψουν τις θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές, οικονομικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού. Από το υποκειμενικό αυτό μέγεθος αντλούνται επιπλέον αντικειμενικοί όροι, καθώς ο σκοπός τέλεσης ενός εγκλήματος γίνεται δεκτό ότι περιορίζει το εύρος της αξιόποινης συμπεριφοράς σε εκείνες μόνο τις πράξεις που είναι αντικειμενικά πρόσφορες να οδηγήσουν στην πραγμάτωσή του.

Υπό τον ως άνω ορισμό, τα στοιχεία που διακρίνουν την τρομοκρατική πράξη δεν μπορούν να προσδιοριστούν επαρκώς, γιατί δεν καθίσταται σαφές πότε μια μεμονωμένη πράξη μπορεί να δημιουργήσει σοβαρό κίνδυνο για μία χώρα ή έναν διεθνή οργανισμό. Η ασάφεια οφείλεται ιδίως στο γεγονός ότι η έννοια του κράτους είναι όρος πολυσήμαντος και εμφανίζει πλείονες επιφάνειες προσβολής. Συγκεκριμένα, το κράτος στην αντικειμενική εννοιολογική του σύνθεση δεν εκφράζει ένα, αλλά περισσότερα αυτόνομα έννομα αγαθά, όσα και οι αντικειμενικές έννοιες που το συγκροτούν, όπως η (εσωτερική) πολιτική του υπόσταση ή πολίτευμα, η διεθνής του εμφάνιση, που περιλαμβάνει την εδαφική ακεραιότητα, διεθνείς σχέσεις, αμυντική του θωράκιση, πολιτειακή εξουσία, η δημόσια τάξη, η στρατιωτική υπηρεσία αλλά και τα οικονομικά του συμφέροντα.

(Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, 2004,)

Δεν είναι, λοιπόν, καθόλου σαφές πότε μία πράξη μπορεί να βλάψει το κράτος, πολύ δε περισσότερο όταν η δυνατότητα αυτή δεν συναρτάται μόνο με στοιχεία της πράξης, αλλά και με τις συνθήκες υπό τις οποίες κάθε φορά τελείται. Επιπλέον, η πράξη δεν χρειάζεται να είναι καθεαυτή πρόσφορη να καταλύσει τις θεμελιώδεις δομές του κράτους, αλλά αρκεί να είναι πρόσφορη να εξαναγκάσει μια αρχή σε πράξη ή παράλειψη, κάτι που αυτομάτως διευρύνει σημαντικά τον κύκλο των συμπεριφορών που μπορούν να χαρακτηριστούν ως τρομοκρατικές. Κατ' αυτό τον τρόπο, πράξεις ή σσνος σημασίας μπορούν να χαρακτηριστούν ως τρομοκρατικές, όπως επί παραδείγματι η απεργία των εργαζομένων στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, αν κριθεί ότι ενόψει των συνθηκών υπό τις οποίες λαμβάνει χώρα (π.χ. κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων) είναι πράξη πρόσφορη να βλάψει σοβαρά τη χώρα.

Το στοιχείο της αοριστίας επισημαίνεται και στην Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, όπου εν συνεχεία προτείνεται η περιστολή της ενδεχόμενης υπερβολικής διεύρυνσης του αξιοποίνου με τελολογική συστολή. Πουθενά, όμως, δεν προβλέπεται σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας των ποινών η δυνατότητα του εφαρμοστή του δικαίου όχι πλέον να εφαρμόζει το νόμο αλλά να διαπλάθει δίκαιο. Εξάλλου, ουδεμία εγγύηση παρέχεται ως προς το αν οι εισαγγελείς ή οι δικαστές πράγματι θα εφαρμόσουν το νόμο μέσω τελολογικής συστολής.

Το δε επικαλούμενο επιχείρημα ότι η νομοθέτης δεν είχε ουδεμία άλλη δυνατότητα παρά να μεταφέρει αυτούσια τα όσα ορίζει η απόφαση – πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προσκρούει σε πληθώρα ενστάσεων, καθώς αφενός το Σύνταγμα υπερέχει παντός νομοθετικού ή συμβατικού κειμένου, αφετέρου δε στο άρθρο 34 παρ. 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρεται ότι ο σκοπός των αποφάσεων – πλαίσιο είναι η «προσέγγιση» και όχι απαραίτητα η ταύτιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών.

(ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011)

Κεφάλαιο 5.

Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η τρομοκρατία αποτελεί απειλή για την ασφάλεια, τις δημοκρατικές αξίες και τα δικαιώματα καθώς και για τις ελευθερίες των ευρωπαϊών πολιτών αλλά και ολόκληρου του Κόσμου. Η ΕΕ ως ένας *suigeneris* οργανισμός, οφείλει να τηρεί και να προασπίζει τις αρχές και τις αξίες πάνω στις οποίες θεμελιώθηκε. Οι προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει είναι πολλές και μια διαχρονική αποτελεί η εξελισσόμενη διάσταση των μορφών της Τρομοκρατίας. Ένα παλιό φαινόμενο που μετά 9/11/2001 συνέβαλε στη μετεξέλιξη του ευρωπαϊκού συστήματος ασφάλειας και οδήγησε σε μια συνεργασία σε α) θέματα πληροφοριών, β) αστυνομική συνεργασία, γ) αμοιβαία δικαστική συνδρομή και άλλες μορφές δικαστικής συνεργασίας, δ) διοικητική συνεργασία και ε) σε πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Η τρομοκρατία αποτελεί ένα φαινόμενο αρκετά παλιό, ωστόσο μόνο μετά τα τραγικά και ανεπάντιστα κρούσματα τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου, απέκτησε διεθνική υπόσταση και αντίστοιχη αντιμετώπιση. Για την ακρίβεια, στα τέλη της δεκαετίας του '60 και στις αρχές του '70, εντοπίζονται οι απαρχές της ευρωπαϊκής πολιτικής μέσα από μια συντονισμένη συνεργασία κρατών για την αντιμετώπιση τρομοκρατικών δράσεων. Υιοθέτησαν μια πολιτική δυο επιπέδων, που προερχόταν από το επιχειρησιακό και νομικό χαρακτήρα της. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, δημιουργήθηκε ένα φόρουμ TREVΙ, το 1976 από τα 12 κράτη της ΕΚ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και για τον συντονισμό της αστυνόμευσης στην ΕΚ. Για την ίδρυση του φόρουμ Trevι προηγήθηκαν μια σειρά διακυβερνητικών συναντήσεων για την τρομοκρατία το 1971 και το 1972. Εν τέλει το Συμβούλιο Υπουργών συνήλθε στη Ρώμη τον Δεκέμβριο του 1975, όπου ο υπουργός Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου James Callaghan πρότεινε και οι Υπουργοί συμφώνησαν, να συγκροτηθεί μια ειδική ομάδα εργασίας υπεύθυνη για την καταπολέμηση ζητημάτων της τρομοκρατίας. Σε νομικό επίπεδο το 1977, υιοθετήθηκε η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη Καταστολή της Τρομοκρατίας και δυο χρόνια αργότερα υπογράφηκε η Συμφωνία του Δουβλίνου, κατά την οποία διατυπώθηκαν μια σειρά μέτρων στον ευρύτερο τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Συγκεκριμένα συνεκφώνησαν μεθόδους και μέσα για την καταπολέμηση της μάστιγος των ναρκωτικών, του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης και της τρομοκρατίας, και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών.

Με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Συνθήκη του Μάαστριχτ σηματοδότησε ένα νέο στάδιο στη διαδικασία δημιουργίας «μιας ολοένα στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης». Η ΕΕ στηριζόταν σε τρεις πυλώνες: τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (ΔΕΥ). Ειδικότερα στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα η ΕΕ, ήταν υπεύθυνη για τη καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της σοβαρής εγκληματικότητας, της διακίνησης ναρκωτικών και της διεθνούς απάτης. Έτσι προέβη στη δημιουργία μιας

Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ), δηλαδή μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομίας που λειτουργεί στη βάση ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αστυνομικών δυνάμεων για την εύρεση και την καταστολή Τρομοκρατικών Οργανώσεων. Στη συνέχεια η Συνθήκη του Άμστερνταμ που τέθηκε σε ισχύ την 1 Μαΐου του 1999, τροποποίησε ορισμένες διατάξεις της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση των οικονομικών δικαιωμάτων των πολιτών, την ανάπτυξη μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) καθώς και τη βελτίωση της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων. Έτσι η διακυβερνητική συνεργασία στους τομείς της αστυνομικής και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις ενισχύθηκε με τον ορισμό συγκεκριμένων στόχων και καθηκόντων και με τη δημιουργία νέου νομικού μέσου παρόμοιου με οδηγία. Παράλληλα τα μέσα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας ενδυναμώθηκαν με τη δημιουργία μιας νέας θέσης, του «Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου υπευθύνου για την ΚΕΠΠΑ», και μιας νέας δομής, της «Μονάδας Σχεδιασμού Πολιτικής και Έγκαιρης Προειδοποίησης». Αργότερα πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 1999 συνάντηση στο Τάμπερε της Φιλανδίας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και τα συμπεράσματα της Προεδρίας του Τάμπερε σκιαγράφησαν τον οδικό χάρτη για το Χώρο της Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης για τα επόμενα πέντε χρόνια. Εκεί υιοθετήθηκε και το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, στην κοινή προσπάθεια για την εδραίωση ενός κοινού δικαστικού δικαίου.

Παρά τις προγενέστερες δράσεις της ΕΕ για την Τρομοκρατία, οι επιθέσεις στο Δίδυμοι Πύργους και στο Πεντάγωνο (9/11/2001) οδήγησαν στη υιοθέτηση μιας αποτελεσματικότερης ευρωπαϊκής αντιτρομοκρατικής πολιτικής. Ακόμη η δυσαρέσκεια στο χώρο της Ευρώπης αλλά και εκτός που συνοδευόταν από την υποτίμηση του ρόλου της ΕΕ, σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο προκλήσεων και διαχείριση κρουσμάτων όπως της Τρομοκρατίας, συνέβαλε στο να αναδειχτεί ο επεμβατικός και πρωταγωνιστικός ρόλος της ΕΕ με την υιοθέτηση μιας αποτελεσματικής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας. Αφενός ενδυναμώθηκαν, οι υπάρχων δομές της δηλαδή επεκτάθηκαν τα καθήκοντα της Eurojust και της Europol ενώ για την πλήρη κάλυψη των αναγκών ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Πληροφοριών (European Union Intelligence Service). Σε συνεργασία η ΕΕ και οι ΗΠΑ μέσω της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Πληροφοριών εργάστηκαν μετά την 9/11/2001 για την αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας. Δηλαδή το Δεκέμβριο του 2001, η Ευρωπαϊκή Ένωση οργάνωσε έναν κατάλογο προσώπων, ομάδων και οντοτήτων που εμπλέκονται σε τρομοκρατικές πράξεις και οφείλουν παγκοσμίως να υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα. Η κοινή θέση 2001/931 / ΚΕΠΠΑ, ήταν μια σειρά από πρόσθετα μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή της απόφασης 1373 (2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Ενώ για πρώτη φορά υιοθετήθηκε ένας κοινό ορισμός της Τρομοκρατίας, από το Συμβούλιο το 2001 για τη διευκόλυνση εύρεσης και καταστολής της Τρομοκρατίας.

Οι βομβιστικές τρομοκρατικές επιθέσεις στη Μαδρίτη στις 11 Μαρτίου 2004, οδήγησαν αφενός σε μια πρακτική αναγνώριση ότι η Τρομοκρατία δεν έχει σύνορα και το Συμβούλιο της ΕΕ, προέβη σε "Δήλωση κατά της τρομοκρατίας" στις Βρυξέλλες, στις 29 Μαρτίου του 2004 εκφράζοντας τη συμπόνια του και την αλληλεγγύη του στα θύματα και στον Ισπανικό λαό, αναγνωρίζοντας ότι η Τρομοκρατία αφορά όλους. Έτσι δεσμεύτηκαν στη καταπολέμηση όλων των μορφών τρομοκρατίας σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές της Ένωσης, τις διατάξεις του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και τις υποχρεώσεις που καθορίζονται στην απόφαση 1373 (2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Για αυτό το λόγο τέθηκε σε εφαρμογή η Δήλωση Αλληλεγγύης ενάντια στη Τρομοκρατία στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ασφάλειας

.Δηλαδή η ρήτρα αλληλεγγύης αποτελεί μια κοινή πολιτική δέσμευση των κρατών μελών και των υπό προσχώρηση κρατών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 42 του σχεδίου Συντάγματος της Ευρώπης. Έτσι ακολουθώντας το πνεύμα της αλληλεγγύης αλλά και των αρχών της ΕΕ, όλα τα κράτη μέλη ανεξαιρέτως σε περίπτωση που κάποιο μέλος εισηγηθεί τη ρήτρα αλληλεγγύης, τα υπόλοιπα κράτη μέλη οφείλουν να παράσχουν προστασία και βοήθεια χωρίς να έχουν το δικαίωμα αποποίησης της ευθύνης λόγω της σημαντικής οικονομικής και πολιτικής αξίας της ΕΕ παγκοσμίως και του ρόλου της στη θέσπιση και διασφάλιση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας.

Το 2005, το Συμβούλιο ενέκρινε την αντιτρομοκρατική στρατηγική της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας παγκοσμίως και για την ενίσχυση της ασφάλειας της Ευρώπης. Η στρατηγική επικεντρώνεται σε τέσσερις πυλώνες: στη πρόληψη, προστασία, καταδίωξη και αντίδραση. Η αντιτρομοκρατική στρατηγική αναγνωρίζει τη σπουδαία σημασία και την αναγκαία η συνεργασία με χώρες εκτός της ΕΕ και με διεθνείς φορείς και οργανισμούς για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση. Όμως οι νέες μορφές της Τρομοκρατίας, όπως οι μεμονωμένοι δράστες τρομοκρατικών επιθέσεων, οι αλλοδαποί μαχητές και η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τους τρομοκράτες, οδήγησε στη στρατηγική αναθεώρηση τον Ιούνιο του 2014. Τον Δεκέμβριο του 2014, το Συμβούλιο ενέκρινε κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της αναθεωρημένης στρατηγικής από τα κράτη μέλη. Ακόμη το Συμβούλιο τόνισε ότι η τρομοκρατία είναι ένα φαινόμενο που δεν πρέπει να συνδέεται με οποιαδήποτε θρησκεία, εθνικότητα, πολιτισμό ή εθνοτική ομάδα. Με αφορμή μάλιστα τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην ΕΕ και σε άλλες χώρες μας αξίζει να σημειωθεί ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και η πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης παραμένουν προκλήσεις που η ΕΕ οφείλει να ανταπεξέλθει.

(ΠΑΠΑΠΑΥΛΟΥ Αθηνά, 2019)

5.1. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΩΝΑΣ ΚΕΠΠΑ- ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Η εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφάλειας, αποτελούν βασικές συνιστώσες της κρατικής υπόστασης και, ως εκ τούτου ο συντονισμός τους συνιστά πρόκληση για την αυτονομία της εθνικής κυριαρχίας και των κρατών μελών σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Σε θεσμικό επίπεδο, πέρα από το τομέα του εμπορίου και της ανάπτυξης, η ΕΕ όρισε δυο πολιτικές: η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ). Μέσω αυτών εκφράζεται η εξωτερική πολιτική της Ένωσης και στο πυρήνα τόσο της ΚΕΠΠΑ όσο και η ΚΠΑΑ, διατυπώνονται οι νομικά δεσμευτικοί κανόνες στη λήψη αποφάσεων και συνεισφορά πόρων από τα κράτη μέλη.

Η ΚΕΠΠΑ, αποτέλεσε μετεξέλιξη της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας (ΕΠΣ), ένα πρώιμο στάδιο πολιτικής διαβούλευσης και ανταλλαγής απόψεων επί ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής. Θεσπίστηκε το 1993 από τη συνθήκη του Μάαστριχτ, θέτοντας τα θεμέλια του νέου πλαισίου συλλογικής δράσης. Η ΚΕΠΠΑ διέπετε από τις αρχές των γενικών διατάξεων που ισχύουν για το σύνολο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, επιδιώκει την υλοποίηση των στόχων της και ασκείται σύμφωνα με αυτήν. Δηλαδή απώτερες επιδιώξεις τις αποτελούν η διαφύλαξη της ειρήνης, η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας και η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, της

δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η ΚΠΑΑ, αποτελεί ένα συγκεκριμένο σύνολο πολιτικών στο ευρύτερο σύνολο των φιλοδοξιών της πολιτικής και των θεσμών που αποτελούν την ΚΕΠΠΑ. Δηλαδή αποτελεί ένα μέρος συνέχειας των συνθηκών , εξασφαλίζοντας στην ΕΕ επιχειρησιακή ικανότητα μέσω της χρήσης στρατιωτικών και πολιτικών μέσων. Στη βάση αυτή οργανώθηκαν επιχειρήσεις Petersberg που αποτελούσαν «κοινές δράσεις αφοπλισμού , ανθρωπιστικές αποστολές και αποστολές διάσωσης , στρατιωτικές συμβουλές και αρωγή , πρόληψη των συγκρούσεων και διατήρηση της ειρήνης , αποστολές μαχίμων δυνάμεων στη διαχείριση των Κρίσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών της ειρήνης , και επιχειρήσεις σταθεροποίησης μετά το πέρας των συγκρούσεων»(άρθρο 43ΣΕΕ). Ωστόσο για τη αντιμετώπιση προβλημάτων και τη διατήρηση της ειρήνης μετά την αποτυχημένη ανάπτυξης του μιας «ισχυρής δύναμης ταχείας αντίδρασης» το 2003, η ΕΕ προέβη σε μια απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2004 , για την ίδρυση μάχιμων μονάδων της ΕΕ , ταγμάτων 1.500 στρατιωτών , ικανών να αναπτυχθούν με προειδοποίηση δέκα ημερών. Από το 2007, 17 μάχιμες μονάδες συγκεντρώθηκαν, όμως το κόστος επιβάρυνε τα κράτη-μέλη αναλογικά δημιουργώντας προβλήματα εξάρτησης της ΕΕ από τα κράτη μέλη . Ακόμη στα πλαίσια του στόχου της ΚΕΠΠΑ συστάθηκε και Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας(ΕΟΑ) στη κατεύθυνση μιας πιο ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής αγοράς για την αμυντική έρευνα και τις προμήθειες.

Με τη συνθήκη της Λισαβόνας, δημιουργήθηκε ένα ξεχωριστό κεφάλαιο αναφερόμενο στη λειτουργία της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας(ΚΠΑΑ).Έτσι συμβολικά η ΚΠΑΑ αναβαθμίστηκε από «Ευρωπαϊκή» σε «Κοινή» Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας αντικαθιστώντας την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ) .Η ΚΕΠΠΑ αποτελεί μία πολιτική της ένωσης που βασίζεται σε μη στρατιωτικά και στρατιωτικά μέσα , τα οποία διαθέτουν τα κράτη-μέλη, προκειμένου να συμβάλουν στους στόχους που καθόρισε το συμβούλιο, ενώ δεσμεύονται να βελτιώσουν προοδευτικά τις στρατιωτικές δυνατότητες του . Ωστόσο η μεταβολή που παρουσιάστηκε στην ονομασία της δεν επιδρά σε κανένα πεδίο ως προς το τρόπο διεξαγωγής των σχέσεων της με την ΚΕΠΠΑ. Διότι η ΚΠΑΑ αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα της ΚΕΠΠΑ. Αν η ΚΕΠΠΑ θεωρείται διακυβερνητική η ΚΠΑΑ αποτελεί το διακυβερνητικό τμήμα αυτής. Διότι η αρχή της ομοφωνίας το συμβούλιο εφαρμόζεται χωρίς εξαίρεση, και αυτό δεν μπορεί να μεταβληθεί σε κανένα επίπεδο ούτε καν από το ίδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο γιατί η ρήτρα γεφύρωσης του άρθρου 31 παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται στον τομέα της ΚΠΑΑ . Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΚΠΑΑ στηρίζεται στην ομοφωνία κατά το πλείστον , με μοναδική εξαίρεση, τη δυνατότητα της εποικοδομητικής αποχής σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1, ενώ παράλληλα οι εξαιρέσεις που ισχύουν στην περίπτωση της ΚΕΠΠΑ, αυτόματα αποκλείονται στην ΕΠΑΑ ακόλουθα με το άρθρο 31 παρ. 4. Στο σύνολο, το νέο κείμενο της Συνθήκης της Λισαβόνας επαναλαμβάνει τις ήδη υπάρχουσες αλλαγές της Συνταγματικής Συνθήκης.

Ακόμη η Εξωτερική πολιτική της Ένωση, διαμορφώνεται βάσει των γενικών προσανατολισμών και των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών διαμορφώνοντας την κοινή εξωτερική πολιτική η οποία καθορίζεται από το ευρωπαϊκό συμβούλιο το οποίο εκδίδει και τις αναγκαίες αποφάσεις με τη μεταρρυθμιστική συνθήκη επέρχεται η καταλυτική κατάλυση των κοινών στρατηγικών που ίσχυαν στις προηγούμενες συνθήκες, διότι σαν μέσο έκφρασης και άσκησης κοινής εξωτερικής πολιτικής αποδείχτηκε ανεπαρκές. Ενώ η λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ υλοποιείται μέσα από τον κανόνα της ομοφωνίας και την περιορισμένη

απόκλιση του Συμβουλίου υπουργών, από αυτόν στις περιπτώσεις έκδοσης απόφασης που καθορίζει τη δράση της ένωσης βάση απόφαση του ευρωπαϊκού συμβουλίου που αφορά τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της ένωσης, έκδοσης απόφασης που καθορίζει τη δράση της ένωσης μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου διατυπώθηκε κατόπιν συγκεκριμένου αιτήματος που του υπέβαλε το ευρωπαϊκό συμβούλιο εξ ιδίας πρωτοβουλίας με πρωτοβουλία του υπουργού, υιοθέτηση απόφασης προβλέπει την εφαρμογή δράσεις, οι θέσεις της ένωσης και έκδοση απόφασης για το διορισμό ειδικού εντεταλμένου. Διατηρείται η εποικοδομητική αποχή καθώς και ο μηχανισμός αναστολής της ειδικής πλειοψηφίας που ισχύει και στις προγενέστερες συνθήκες ενώ για την ΚΕΠΠΑ εισιτήριο της Λισαβόνας περιλαμβάνει και επιπλέον ρυθμίσεις πέρα των προαναφερόμενων στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα προβλέποντας το άρθρο 42 ότι η ΚΕΠΑ εξασφαλίζει την ένωση επιχειρησιακή ικανότητα βασισμένη σε μη στρατιωτικά και στρατιωτικά μέσα, η χρήση των μέσων αυτών θα γίνεται εκτός της ένωσης προκειμένου να διασφαλίζεται η διατήρηση της ειρήνης Η πρόληψη των συγκρούσεων και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας σύμφωνα με τις αρχές του καταστατικού χάρτη του ΟΗΕ.

(ΠΑΠΑΠΑΥΛΟΥ Αθηνά, 2019)

5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το νομοθετικό σώμα της Ε.Ε. το οποίο εκλέγεται άμεσα από τους πολίτες της Ε.Ε. κάθε 5 χρόνια, αποτελείται από 705 Ευρωβουλευτές και έχει τρεις κύριες αρμοδιότητες: νομοθετικές, εποπτικές και δημοσιονομικές. Είναι αρμόδιο μεταξύ άλλων, να εγκρίνει τις νομοθετικές πράξεις της ΕΕ μαζί με το Συμβούλιο της Ε.Ε βάσει των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να αποφασίζει για διεθνείς συμφωνίες και για θέματα διεύρυνσης, να εξετάζει το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής και να της ζητά να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις, να ασκεί δημοκρατικό έλεγχο σε όλα τα όργανα της Ε.Ε, να εκλέγει τον πρόεδρο της Επιτροπής και να εγκρίνει την Επιτροπή ως σώμα, να καταρτίζει μαζί με το Συμβούλιο τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. και να εγκρίνει τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε., δηλαδή το «Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο» και να συμβάλει ενεργά σε θέματα τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους ηγέτες των κρατών μελών της Ε.Ε., τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Ύπατο Εκπρόσωπο για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και συνεδριάζει κατόπιν πρωτοβουλίας του προέδρου του, προκειμένου να καθορίσουν την ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα. Ο πρόεδρος εκλέγεται από το ίδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για μια θητεία δυόμισι ετών, ανανεώσιμη μόνο μία φορά και είναι ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον έξω κόσμο. Το όργανο αυτό αντιπροσωπεύει το υψηλότερο επίπεδο πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.. Είναι ένα από τα επτά επίσημα θεσμικά όργανα της ΕΕ και οι συνεδριάσεις του (συνήθως κάθε τρεις μήνες) έχουν τη μορφή συνόδων κορυφής ανάμεσα στους ηγέτες των χωρών της ΕΕ, υπό την προεδρία μονίμου προέδρου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τις γενικές κατευθύνσεις και πολιτικές

προτεραιότητες της Ε.Ε., ασχολείται με σύνθετα ή ευαίσθητα θέματα που δεν μπορούν να επιλυθούν σε χαμηλότερο επίπεδο διακυβερνητικής συνεργασίας, καθορίζει την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας λαμβάνοντας υπόψη τα στρατηγικά συμφέροντα της Ε.Ε καθώς και θέματα άμυνας και επιλέγει και ορίζει τους υποψηφίους για ορισμένα υψηλά αξιώματα της Ε.Ε, όπως του προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για κάθε ζήτημα που θα προκύψει, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για την αντιμετώπισή του ή να παραπέμψει το ζήτημα στο Συμβούλιο της Ε.Ε.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στο Συμβούλιο συνεδριάζουν οι υπουργοί όλων των κρατών μελών της Ε.Ε., ανάλογα με τον προς συζήτηση τομέα πολιτικής, προκειμένου να συζητήσουν, να τροποποιήσουν και να θεσπίσουν νομοθετικές πράξεις και να συντονίσουν πολιτικές. Οι υπουργοί έχουν την εξουσία να δεσμεύουν τις κυβερνήσεις τους να αναλάβουν τις δράσεις που συμφωνήθηκαν στις συνεδριάσεις. Το Συμβούλιο, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, είναι το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της Ε.Ε., διαπραγματεύεται και θεσπίζει τη νομοθεσία της Ε.Ε. από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με βάση τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συντονίζει τις πολιτικές των χωρών της ΕΕ, χαράσσει την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ε.Ε. με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, συνάπτει συμφωνίες μεταξύ της Ε.Ε. και άλλων χωρών ή διεθνών οργανισμών και εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΕ - από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.(ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Παρασκευή-Νεκταρία , 2018).

5.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ EUROPOL, EUROJUST- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, FRONTEX

EUROPOL

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) είναι ο αρμόδιος οργανισμός της ΕΕ για την επιβολή του νόμου και αποστολή του είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας ασφαλέστερης Ευρώπης, βοηθώντας τις αρχές επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της ΕΕ. Καθώς βρίσκεται στο κέντρο της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφάλειας, η Europol προσφέρει ένα μοναδικό φάσμα υπηρεσιών:

- υποστήριξη των επιτόπιων επιχειρήσεων επιβολής του νόμου,
- αποτελεί κόμβο πληροφοριών για εγκληματικές δραστηριότητες
- κέντρο εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της επιβολής του νόμου.

Η Europol απασχολεί περίπου 100 αναλυτές εγκλημάτων, οι οποίοι συγκαταλέγονται μεταξύ των καλύτερα εκπαιδευμένων της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα αναλυτικής ικανότητας στην ΕΕ. Οι αναλυτές χρησιμοποιούν τα πλέον σύγχρονα εργαλεία για την υποστήριξη των ερευνών των εθνικών υπηρεσιών σε καθημερινή βάση. Για να παρέχει στους εθνικούς εταίρους μια ευκρινέστερη εικόνα των προβλημάτων

εγκληματικότητας που έχουν να αντιμετωπίσουν, η Ευροπολ εκπονεί τακτικές μακροπρόθεσμες αναλύσεις για το έγκλημα και την τρομοκρατία.

Επικεφαλής της Ευροπολ είναι ο διευθυντής, ο οποίος είναι ο νόμιμος εκπρόσωπός της και διορίζεται από το Συμβούλιο της ΕΕ. Το διοικητικό συμβούλιο της Ευροπολ παρέχει στρατηγική καθοδήγηση και επιβλέπει την εκτέλεση των καθηκόντων του οργανισμού. Περιλαμβάνει έναν υψηλόβαθμο εκπρόσωπο από κάθε χώρα της ΕΕ και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κάθε χώρα διαθέτει μια Εθνική Μονάδα Ευροπολ, η οποία αποτελεί τον σύνδεσμο μεταξύ της κεντρικής Υπηρεσίας και των άλλων εθνικών οργανισμών.

Η καθημερινή δραστηριότητά βασίζεται στη στρατηγική της. Οι συγκεκριμένοι στόχοι της καθορίζονται στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της. Το 2010 η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε πολυετή κύκλο πολιτικής για να διασφαλίσει την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου και άλλων φορέων (εντός και εκτός ΕΕ) σχετικά με το σοβαρό διεθνές και οργανωμένο έγκλημα. Η συνεργασία αυτή βασίζεται στην αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα σε όλες του της μορφές του, όπως και αυτής του οικονομικού ευρωπαϊκού εγκλήματος.

Από τις πρακτικές της Ευροπολ επωφελούνται οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου, που έχουν επιχειρησιακή στήριξη όλο το 24ωρο, οι κρατικές υπηρεσίες / ιδιωτικές εταιρείες που συνεργάζονται με την Ευροπολ και τέλος τα κράτη μέλη της ΕΕ, που υποστηρίζονται στις έρευνες, τις επιχειρησιακές δραστηριότητες και τα σχέδιά τους για την αντιμετώπιση κοινών εγκληματικών αλλά και ηλεκτρονικών και οικονομικών απειλών.

(Οργανισμοί και άλλοι φορείς της Ε.Ε., «Ευροπολ», ηλεκτρονική πηγή : https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el)

Eurojust – Ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη

Η Eurojust ιδρύθηκε το 2002 με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε από την Απόφαση 2009/426/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008 και έχει ως αποστολή την υποστήριξη και την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος που επηρεάζει την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το έργο της Eurojust είναι η βελτίωση της αποδοτικότητας των εθνικών δικαστικών και διωκτικών αρχών κατά την αντιμετώπιση του σοβαρού διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου και του οικονομικού εγκλήματος που λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της Ένωσης και η γρήγορη και αποτελεσματική παραπομπή των εγκληματιών στη δικαιοσύνη. Το όραμα της Eurojust είναι να αποτελέσει τον κύριο δρώντα και το κέντρο εμπειρογνωμοσύνης για την αποτελεσματική δράση κατά του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κάθε ένα από τα 28 κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου το οποίο κατά την περίοδο συγγραφής της παρούσας πτυχιακής τελούσε υπό καθεστώς αποχώρησης από την Ε.Ε.) αποσπά ένα ανώτερο εκπρόσωπο στην έδρα της Eurojust στη Χάγη. Οι εκπρόσωποι αυτοί είναι έμπειροι εισαγγελείς, δικαστές ή και αστυνομικοί με

αντίστοιχες αρμοδιότητες. Συγκεκριμένα προσπαθούν να φέρουν σε πέρας την εντολή της Eurojust ως προς το συντονισμό των εθνικών αρχών σε κάθε στάδιο της έρευνας και της δίωξης εγκλημάτων. Ακόμη, επιλύουν τα πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν από τις διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών. Τα Εθνικά Μέλη υποστηρίζονται από αναπληρωτές, βοηθούς και αποσπασμένους εθνικούς εμπειρογνώμονες. Στην περίπτωση ύπαρξης συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και μιας τρίτης χώρας, τότε δύνανται να εργάζονται στη Eurojust Δικαστές-Σύνδεσμοι από τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα. Επί του παρόντος, υπάρχουν αποσπασμένοι Δικαστές-Σύνδεσμοι στη Eurojust από τη Νορβηγία και τις ΗΠΑ. Η πρόσφατη νομοθεσία της ΕΕ προβλέπει επίσης ότι η Eurojust δύναται να τοποθετήσει Δικαστές-Συνδέσμους σε τρίτες χώρες. Συνολικά η Eurojust υποστηρίζεται από προσωπικό περίπου 260 ατόμων, το οποίο διασφαλίζει τη γρήγορη απόκριση σε αιτήματα βοήθειας από τις εθνικές αρχές και άλλα όργανα της ΕΕ.

Η συγκεκριμένη υπηρεσία ασχολείται με περίπου 2000 υποθέσεις ετησίως ενώ διεξάγει περίπου 200 συντονιστικές συναντήσεις ετησίως. Στις συναντήσεις αυτές έρχονται σε επαφή οι εθνικές δικαστικές και διωκτικές αρχές από τα κράτη μέλη και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, από τρίτες χώρες. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων αυτών, επιλύονται ζητήματα που σχετίζονται με υποθέσεις και αναπτύσσονται σχέδια επιχειρησιακών δράσεων, όπως ταυτόχρονες συλλήψεις και έρευνες. Οι συντονιστικές συναντήσεις εστιάζουν σε συγκεκριμένα παραδείγματα εγκλημάτων τα οποία προσδιορίζονται ως προτεραιότητες από το Συμβούλιο της ΕΕ: τρομοκρατία, διακίνηση ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων, απάτη, διαφθορά, έγκλημα στον κυβερνοχώρο (cybercrime), νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος) και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την ύπαρξη ομάδων οργανωμένου εγκλήματος.

Η Eurojust έχει τις εξουσίες που αναφέρονται σε διάφορα θέματα. Παραδείγματος χάρη, αποκρίνεται σε αιτήματα βοήθειας από τις αρμόδιες εθνικές αρχές των κρατών μελών. Αντίστοιχα, η Eurojust μπορεί να ζητήσει από τα κράτη μέλη να αναλάβουν έρευνες ή διώξεις για συγκεκριμένες πράξεις. Η συγκεκριμένη ευρωπαϊκή υπηρεσία βοηθά επίσης στην επίλυση συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε περιπτώσεις όπου περισσότερες από μία εθνικές αρχές είναι σε θέση να αναλάβουν την έρευνα ή τη δίωξη για μια συγκεκριμένη υπόθεση. Η Eurojust διευκολύνει την εκτέλεση διεθνών δικαστικών «εργαλείων», όπως το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Παρέχει τη χρηματοδότηση για τη σύσταση και τις επιχειρησιακές ανάγκες των Κοινών Ομάδων Έρευνας.

Το έργο της Eurojust βασίζεται στις στενές σχέσεις με τους εταίρους της. Οι εταίροι αυτοί είναι τόσο οι εθνικές αρχές και τα όργανα της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF – σε υποθέσεις ποινικών αδικημάτων όπου θίγονται τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Frontex), το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων της ΕΕ (Sitcen), η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικής Εκπαίδευσης (EJTN), όσο και κάθε άλλο όργανο το οποίο είναι αρμόδιο βάσει των διατάξεων που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο των Συνθηκών.

Συνοπτικά η Eurojust καταβάλλει προσπάθειες προκειμένου να εξασφαλίσει την ανάπτυξη συνεργασιών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος (όπου η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών αποτελεί ένα σημαντικό μέρος)

παρέχοντας τον καλύτερο δυνατό συντονισμό και συνεργασία για τη διασφάλιση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους τους πολίτες της ΕΕ και την κοινή αντιμετώπιση μεταξύ άλλων διασυνοριακών εγκλημάτων και του οικονομικού.

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, “OLAF- Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης”, ηλεκτρονική πηγή: http://ec.europa.eu/anti-fraud/home_el)

(ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Βασίλειος , 2017)

FRONTEX

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (FRONTEX), ιδρύθηκε με βάση την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 07/05/2002. Στο κείμενο προβλεπόταν η σύσταση ενός κοινού φορέα των ενασχολούμενων με τη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων. Ο φορέας αυτός θα επιφορτιζόταν τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών. Το σχέδιο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Ιουνίου 2002, ώστε να εκπληρωνόταν ο παραπάνω σκοπός, όπως είχε διατυπωθεί στη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο Οργανισμός αυτός συστάθηκε με τον κανονισμό (2007/2004) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και βασικός λόγος ύπαρξης του Οργανισμού είναι η προστασία των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις παράνομες ροές αγαθών και ανθρώπων. Πιο συγκεκριμένα τα βασικά χαρακτηριστικά του Οργανισμού μπορούν να παρατεθούν ως εξής:

1. Συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.
2. στην εκπόνηση ενός προτύπου κοινής και ολοκληρωμένης αξιολόγησης των κινδύνων και την προετοιμασία των αναλύσεων των γενικών και ειδικών κινδύνων. Στην παροχή συνδρομής στα κράτη μέλη για την επαγγελματική κατάρτιση των εθνικών συνοριακών φρουρών τους μέσω ανάπτυξης κοινών κανόνων επαγγελματικής κατάρτισης, παρέχοντας επίσης κατάρτιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο στους εκπαιδευτές των εθνικών συνοριακών φρουρών, οργανώνοντας σεμινάρια και προσφέροντας συμπληρωματική επαγγελματική κατάρτιση στους υπαλλήλους των αρμόδιων διοικήσεων.
3. στην παρακολούθηση της εξέλιξης της έρευνας στον τομέα του ελέγχου και της εποπτείας των εξωτερικών συνόρων.
4. στη συνδρομή στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν μια κατάσταση που απαιτεί ενισχυμένη τεχνική και επιχειρησιακή βοήθεια στα εξωτερικά τους σύνορα.
5. στην παροχή στα κράτη μέλη της αναγκαίας στήριξης για την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού. Ο Οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιήσει τους οικονομικούς πόρους της Ένωσης που είναι διαθέσιμοι γι' αυτόν το σκοπό και οφείλει να καταρτίσει κατάσταση των ορθών πρακτικών απομάκρυνσης των υπηκόων τρίτων στην χωρών που βρίσκονται παράνομα στα κράτη μέλη.

6. αποστολή ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα (RABIT) στα κράτη μέλη σε κατάσταση επείγουσας και εξαιρετικής πίεσης, η οποία οφείλεται, για παράδειγμα, σε μμαζική εισροή παράνομων μεταναστών.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (FRONTEX), ιδρύθηκε λοιπόν με τον κανονισμό 2007/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών. Ο κανονισμός έχει ως νομική βάση το άρθρο 62 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο καθορίζει την αναγκαιότητα λήψης μέτρων από τα κράτη μέλη, στα πρόσωπα που διέρχονται των συνόρων της Ε.Ε. Βασική αποστολή του FRONTEX είναι ο συντονισμός των κρατών μελών για τη συνεργασία στο ζήτημα της διαχείρισης των συνόρων. Ως μέσα επίτευξης αυτού του στόχου, προκρίνονται η εκπαίδευση των εθνικών συνοριοφυλάκων, τελωνειακών και αστυνομικών υπαλλήλων, η επαγγελματική κατάρτιση τους, η συστηματική ανάλυση γενικών και ειδικών κινδύνων κ.α. Ο Οργανισμός επίσης παρακολουθεί τις εξελίξεις που συμβαίνουν στον τομέα των ερευνών και του ελέγχου, καθώς και της επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων.

(Χιντή Γ. Βιργινίας-Μαρίας, 2012)

5.4. ΣΥΣΤΗΜΑ SCHENKEN

Το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS) είναι ένα σύστημα πληροφοριών (βάση δεδομένων) που επιτρέπει σε αρμόδιες αρχές των κρατών μελών Σένγκεν να διαθέτουν - ανταλλάσσουν πληροφορίες, σχετικά με ορισμένες κατηγορίες ανθρώπων και αντικειμένων. Αποτελεί επομένως σημαντικό στοιχείο για την εύρυθμη λειτουργία του χώρου ασφάλειας, ελευθερίας και δικαιοσύνης. Έτσι, επιτρέπει να τεθούν σε εφαρμογή οι διατάξεις που προβλέπονται τόσο σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων όσο και σχετικά με τη δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων και την αστυνομική συνεργασία.

Τα κράτη μέλη τροφοδοτούν το σύστημα με πληροφορίες μέσω εθνικών δικτύων (N-SIS) που είναι συνδεδεμένα με ένα κεντρικό σύστημα (C-SIS). Αυτό το σύστημα πληροφοριών έρχεται να συμπληρώσει ένα δίκτυο γνωστό ως SIRENE (αίτηση συμπληρωματικών πληροφοριών για εθνικές καταχωρήσεις), το οποίο είναι η ανθρώπινη επαφή του SIS.

Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) είναι σύστημα πληροφοριών ευρείας κλίμακας που περιέχει καταχωρήσεις προσώπων και αντικειμένων, παραμένει σε λειτουργία επί 24ώρου βάσεως και επί 7 ημέρες την εβδομάδα και αποτελείται:

- από ένα κεντρικό σύστημα (το «κεντρικό SIS II»),
- από ένα εθνικό σύστημα (το «N.SIS II») σε κάθε κράτος μέλος (εθνικά συστήματα δεδομένων, τα οποία είναι συνδεδεμένα στο κεντρικό SIS II),
- από μια υποδομή επικοινωνίας μεταξύ του κεντρικού συστήματος και των εθνικών συστημάτων, που παρέχει ένα εικονικό δίκτυο με απόκρυψη, το οποίο χρησιμοποιείται για τα στοιχεία του SIS II και για την ανταλλαγή δεδομένων

μεταξύ των αρχών που έχουν αναλάβει την ανταλλαγή όλων των συμπληρωματικών πληροφοριών (γραφεία SIRENE).

Οι αρχές, που είναι επιφορτισμένες με τους ελέγχους στα σύνορα και τις άλλες αστυνομικές και τελωνειακές εξακριβώσεις στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους μέλους, θα διαθέτουν δικαίωμα πρόσβασης στις καταχωρίσεις. Κατ' επέκταση, οι εθνικές δικαστικές αρχές θα μπορούν επίσης να έχουν πρόσβαση στο σύστημα, στο πλαίσιο των καθηκόντων τους. Σε κάθε περίπτωση, οι χρήστες θα μπορούν να έχουν πρόσβαση μόνο στα δεδομένα που τους είναι αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Τα στοιχεία που έχουν αποτελέσει αντικείμενο επεξεργασίας στο SIS II δεν θα μεταβιβάζονται προς τρίτες χώρες ή προς διεθνείς οργανισμούς ούτε θα τίθενται στη διάθεσή τους. Οι Εθνικές υπηρεσίες, γνωστές ως τμήματα SIRENE (Supplementary Information Request at the National Entries), που συστάθηκαν σε όλες τις χώρες Σένγκεν προκειμένου να συμβάλλουν στη συγκέντρωση συμπληρωματικών πληροφοριών για το SIS, ενεργώντας ως σημεία επαφής μεταξύ του κράτους μέλους που δημιουργεί μία καταχώριση και του κράτους μέλους που επιτυγχάνει την ταυτοποίηση, χρησιμοποιούνται και για το SIS II.

Για να εξασφαλιστεί η επικοινωνία μεταξύ των κρατών μελών, ειδικά κατά την εισαγωγή μίας καταχώρισης, την ανάληψη δράσης βάσει αυτής, τη διευθέτηση πολλαπλών καταχωρίσεων, τη διαχείριση της ποιότητας δεδομένων αλλά και της άσκησης δικαιωμάτων πρόσβασης του SIS II, θεσπίστηκε το εγχειρίδιο SIRENE. Πρόκειται για ένα σύνολο οδηγιών όπου περιγράφονται οι γενικές και ειδικές διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν οι αρμόδιες Αρχές για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις ακόλουθες κατηγορίες καταχωρίσεων:

- καταχωρίσεις για άρνηση διαμονής ή εισόδου (πρώτος πυλώνας)
- καταχωρίσεις για τους σκοπούς συλλήψεων, παραδόσεων ή εκδόσεων (αυτή και οι επόμενες κατηγορίες υπάγονται στον τρίτο πυλώνα)
- καταχωρίσεις για εξασφαλισθέντα πρόσωπα
- καταχωρίσεις που ζητήθηκαν για δικαστική διαδικασία
- καταχωρίσεις για διακριτικούς και ειδικούς ελέγχους
- καταχωρίσεις για αντικείμενα με σκοπό την κατάσχεση ή τη χρήση τους ως αποδεικτικά στοιχεία.

Τα δεδομένα του SIS II εισάγονται, ενημερώνονται, καταργούνται και εξετάζονται μέσω των διαφόρων εθνικών συστημάτων. Το κεντρικό σύστημα, που εξασφαλίζει τον έλεγχο και την τεχνική διαχείριση, είναι εγκατεστημένο στο Στρασβούργο (Γαλλία), ενώ το κεντρικό σύστημα κινδύνου, που μπορεί να εξασφαλίσει όλες τις λειτουργίες του κυρίου κεντρικού συστήματος σε περίπτωση βλάβης, είναι εγκατεστημένο κοντά στο Σάλτσμπουργκ (Αυστρία). Οι φωτογραφίες και τα δακτυλικά αποτυπώματα αρχικά θα χρησιμοποιούνται μόνο για την επαλήθευση της ταυτότητας υπηκόου τρίτης χώρας που ανευρέθει μετά από αναζήτηση στο SIS II με βάση τα αλφαριθμητικά δεδομένα. Η ταυτοποίηση βάσει βιομετρικών δεδομένων θα μπορεί να γίνει μόλις καταστεί δυνατό από τεχνική άποψη.

5.5. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ

Ο ρόλος του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου είναι η ομοιόμορφη τήρηση του ευρωπαϊκού δικαίου, κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συνθήκης και των νομικών πράξεων που θεσπίζονται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ή την Επιτροπή. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, πολλές σημαντικές εκ των οποίων αναφέρονται στις υποσημειώσεις αυτού του βιβλίου, εδραιώνουν το κύρος του ευρωπαϊκού δικαίου, στο οποίο υπόκεινται οι κυβερνήσεις, τα εθνικά δικαστήρια, τα εθνικά κοινοβούλια και οι πολίτες των κρατών μελών. Αν και το ευρωπαϊκό δίκαιο θεσπίζεται από νομοθετικά όργανα, συχνά τροποποιείται από αυτά σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο παίζει επομένως σημαντικό ρόλο στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με το να διευκρινίζει ασαφείς νομικές διατάξεις, οι οποίες θεσπίζονται ενίοτε υπό την πίεση επίτευξης συμφωνίας μεταξύ νομοθετών διαφόρων αντιλήψεων προασπίζοντας διάφορα εθνικά συμφέροντα. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται σύμφωνα με τις Συνθήκες:

- επί των προσφυγών που ασκούνται από κράτος μέλος, θεσμικό όργανο ή φυσικά ή νομικά πρόσωπα
- προδικαστικός, κατόπιν αιτήματος εθνικών δικαστηρίων, επί της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης ή επί του κύρους πράξεων που εκδόθηκαν από τα θεσμικά όργανα
- επί των λοιπών περιπτώσεων που προβλέπονται από τις Συνθήκες. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ελέγχει τη νομιμότητα των νομοθετικών πράξεων, των πράξεων του Συμβουλίου, της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, εκτός των συστάσεων και γνωμών, και των πράξεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων. Ελέγχει επίσης τη νομιμότητα των πράξεων των λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης που προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα

Ανώτατη δικαστική εξουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ερμηνεύει με συνέπεια και ομοιομορφία το ευρωπαϊκό δίκαιο και επιβάλλει τον σεβασμό του απ' όλα τα κράτη μέλη και τους υπηκόους των. Εκτός από τη φυσική τάση των κυβερνήσεων να ερμηνεύουν αυτό το δίκαιο σύμφωνα με τα συμφέροντά των κρατών τους, είναι ένα δίκαιο νέο και όχι πολύ γνωστό. Γι' αυτό οι εθνικοί δικαστές, που είναι και οι πρωτοβάθμιοι κριτές των κανόνων και των συμπεριφορών ως προς το ευρωπαϊκό δίκαιο, μπορούν να στρέφονται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με προδικαστικές προσφυγές για να ζητήσουν μίαν ερμηνεία ή εκτίμηση της ισχύος των διατάξεων του ευρωπαϊκού δικαίου (άρθρο 267 ΣΛΕΕ). Ενώ συνήθως οι προδικαστικές προσφυγές είναι προαιρετικές, είναι υποχρεωτικές όταν καμία εσωτερική δικαιοδοτική προσφυγή δεν είναι πια δυνατή, δηλαδή όταν το δικαστήριο το οποίο πρέπει να εφαρμόσει την ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι η τελευταία εθνική δικαστική αρχή. Με τις

προδικαστικές αποφάσεις του το Δικαστήριο παίζει το ρόλο νομικού συμβούλου, του οποίου η γνώμη δεσμεύει τους ενδιαφερόμενους. Η προδικαστική προσφυγή χαιρεί εκτίμησης από τους εθνικούς δικαστές και ζωογονεί τη συνεργασία μεταξύ τους και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Το Δικαστήριο έχει πλήρη δικαιοδοσία για την εκδίκαση των υποθέσεων που σχετίζονται με τον σεβασμό ή την ερμηνεία των ευρωπαϊκών κανόνων περί ανταγωνισμού. Οι επιχειρήσεις στις οποίες επιβάλλεται ποινή από την Επιτροπή για παράβαση αυτών των κανόνων, μπορούν να εφεσιβάλλουν την απόφαση της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου. Αυτό εκφράζεται τόσο επί της βασιμότητας της απόφασης της Επιτροπής όσο και επί της ορθότητας της ποινής που επιβλήθηκε στην επιχείρηση. Το Δικαστήριο εκδικάζει επίσης τις υποθέσεις που αφορούν την αστική ευθύνη της Ένωσης για βλάβες που έχουν προκληθεί από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων ή των εντεταλμένων απ' αυτήν ατόμων κατά την άσκηση των καθηκόντων.

(ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Σοφία-Σταυρούλα, ΡΟΥΜΕΛΗ Κωνσταντίνα- Μαρία, 2012)

Βιβλιογραφία

ΤΣΑΠΑΡΗΣ Παράσχος ,Μάιος 2010 <<Η Αστυνομία των πόλεων από την Ελληνική Αστυνομία, την Δημοτική Αστυνομία και την Λιμενική Αστυνομία>>

Γεώργιος Π. ΔΟΥΡΟΣ, Σεπτέμβριος 2014 << Χρειάζεται η Ελληνική Αστυνομία ένα ιδιαίτερο μοντέλο οργάνωσης και διοίκησης ανθρωπίνου δυναμικού διαφορετικό από αυτό που ισχύει στον υπόλοιπο δημόσιο τομέα>>

Astynomia. Gr

Νόμος 2800/2000, ΦΕΚ 41/Α/29-02-2000, Αναδιάρθρωση υπηρεσιών Υπουργείου Δημοσίας Τάξης

ΤΣΕΛΕΠΗΣ Φώτιος , ΑΝΔΡΕΑΚΟΣ Ευάγγελος , ΚΟΥΤΣΟΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. Γεώργιος , Απρίλιος 2018 <<Διαχείριση αλλαγής οργανισμού με εστίαση στους ανθρωπίνους πόρους- Η περίπτωση της Ελληνικής Αστυνομίας>>

Οργανικοί νόμοι και κανονισμοί της Ελληνικής Αστυνομίας

Χρήστος Γ. ΓΕΩΡΓΟΓΙΑΝΝΗΣ,2012<< Εκπαίδευση και ανάπτυξη του προσωπικού στην Ελληνική Αστυνομία: προσδιοριστικοί παράγοντες, μέθοδοι, αξιολόγηση αποτελεσματικότητας >>

ΣΕΛΕΜΙΔΟΥ Αλεξία, Μάιος 2019<< Η επικοινωνία της Ελληνικής Αστυνομίας με ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο: Η περίπτωση της εκπαίδευσης>>

Άρθρα 1,2,5,7 του Π.Δ. 254/2004 Α-238

Άρθρα 1,2,3 του Π.Δ. 120/2008 Α-182

Τάχος, Α. (1990). *Δίκαιο της Δημόσιας Τάξης*. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, Σπηλιωτόπουλος, Ε. (2017). *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, Χρυσανθάκης, Χ. (2006). *Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, <<Η αρχή της νομιμότητας συνάγεται ερμηνευτικά από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3, 5 παρ. 3, 43 παρ. 1, 50, 78 παρ. 1, 82 παρ. 2, 83, 94 και 95 του Συντάγματος. 26 Άρθρο 2 παρ. 1 εδ. α΄ Π.Δ. 120/2008>>

Χρυσόγονος, Κ. (2006). *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 90 , Τάχος, Α. (1990), *ό.π.*, σελ. 54. Περίπτωση defacto κάμψης της αρχής της νομιμότητας αποτελεί το φαινόμενο της «θεμιτής παρανομίας» που συνιστά παραλλαγή της αρχής της νομιμότητας και όχι αποδοχή της αρχής της σκοπιμότητας καθώς η παραβιαζόμενη νομιμότητα αντικαθίσταται, πρόσκαιρα, από μια νέα νομιμότητα που ελέγχεται δικαστικά. Έτσι, Τάχος, Α. (1990), *ό.π.*, σελ. 51.

Περίπτωση de jure κάμψης της αρχής της νομιμότητας αποτελεί η εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 566/1977 «Περί καταστάσεως πολιορκίας» κατ' άρθρο 48 παρ. 1 του Συντάγματος

Γ.ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ , Ιανουάριος 2019<< Η συμπεριφορά του ένστολου προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας υπό το πρίσμα των αρχών και κανόνων του διοικητικού δικαίου>>

ΑΛΕΞΙΑΔΗ Σ. << Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας 1989>>

ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ Π. Θεόδωρος, 2002<< Δημόσια ασφάλεια και αντεγκληματική πολιτική>>

ΙΕΡΩΝΥΜΑΚΗ Αναστασία, ΚΑΛΤΣΑ Μαρία , Ηράκλειο 2007 , <<Αντεγκληματική πολιτική στην Ελλάδα και ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας>>

ΤΣΙΦΤΣΟΓΛΟΥ Άννα , Αθήνα 2013<< Δημόσια Ασφάλεια: θέτοντας τα όρια στο δικαίωμα ιδιωτικού δικαίου>>

Προεδρικό Διάταγμα , Άρθρο 100 του Ν. 141 ΦΕΚ Α-58/1991

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2016, Οι οικονομίες των Κρατών Μελών, Ευρωπαϊκές Προβλέψεις- Άνοιξη 2016.

Γιάννης Μάρκοβιτς, 2013, “Στα ίχνη του Οικονομικού Εγκληματία”, σελ. 18.

10 Κουράκης Ν, 2007, “Οικονομικά Εγκλήματα Ι”, μέρος ΙΙ.

11 Williams, K.S. , 2004, “Textbook on Criminology “, Oxford University Press.

12 Sutherland, E.H., 1940, “White Collar Criminality“, American Sociological Review, Vol.5, σελ. 10

Πρόγραμμα «Θαλής», Πα. Μακ. – «Η σκιώδης οικονομία (παραοικονομία) στην Ελλάδα: Μέγεθος αίτια και επιπτώσεις

Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας

Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας

Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας, 2016, Ηλεκτρονικό Έγκλημα

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Βασίλειος Ιανουάριος 2017<<GlobalEconomicCrimeSurvey 2016, “AdjustingtheLensofEconomicCrime”, PwC 2016, σελ. 19>>

<http://www.unhcr.org/>

<http://eur-lex.europa.eu/> Οδηγία 2002/90/EK του Συμβουλίου της 28-11-2002 για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής

<http://www.newsbeast.gr/world/arthro/1983416>

Μιχαήλ Ι ΛΑΜΠΡΑΚΗ Ιανουάριος 2016<< Σύγχρονα συστήματα ελέγχου και προστασίας συνόρων στην αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης .Η περίπτωση της Ελλάδας >>

Κρατική Ασφάλεια και προστασία ,ΦΕΚ 14/Α/9-2-2017

ΔΙΑΜΑΝΤΗ Αγγελική , Μεσολόγγι 2002,<< Η τρομοκρατία στα πλαίσια του κοινωνικού προβλήματος της βίας>>

ΒΑΓΓΕΛΗΣ Γεώργιος , Πειραιάς 2015<< Τρομοκρατία και όπλα μαζικής καταστροφής >>

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ Γ. Κων/νος , Σεπτέμβριος 2016<< Επιθέσεις Ισλαμικής τρομοκρατίας : Διδάγματα, αξιολόγηση κινδύνου και της απειλής, συμπεράσματα για την ασφάλεια της Ελληνικής Δημοκρατίας>>

Ι.ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ << Ασφάλεια και Ελευθερία>> Αθήνα- Θεσσαλονίκη , σελ 2,3,6, 129

Γ.- Α. ΜΑΓΚΑΚΗΣ, «Ερμηνεία του ν. 774/1978 Περί καταστολής της τρομοκρατίας και προστασίας του δημοκρατικού πολιτεύματος», σε Νομικό Βήμα 1980, σελ. 1018 επ., σελ.1020-2021.

Ι. ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ, «Τροποποιήσεις, μεταρρύθμιση και ιδεολογικός αποχρωματισμός του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα», Δίκαιο και Πολιτική, τεύχος 1/1982 σελ.41 Μελέτες για εμβάθυνση στο Ποινικό Δίκαιο Ε΄ 2001, σελ. 358

Ι. ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ, Ιδιωτική γνωμοδότηση σε Αρμενόπουλος 1981, σελ. 366

Κ. ΜΠΕΗΣ,«Το δικαίωμα πληροφόρησης και ο ν. 1916/1990» σε Υπεράσπιση 1991, σελ. 987

Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ,«Ζητήματα συνταγματικότητας του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 1916/1990» σε Υπεράσπιση 1991, σελ. 997

Χ. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, «Ο νόμος 1916/1990 ως περίπτωση συμβολικής ποινικής νομοθεσίας», σε Υπεράσπιση 1992, σελ. 1368

Ι. ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ, σε Υπεράσπιση 1994 σελ. 481

Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ, «Ασφάλεια του κράτους και ανασφάλεια δικαίου» - Αστυνόμευση και δικονομικές ρυθμίσεις, σε Α. Μανιτάκης – Α. Τάκης (επιμ.), «Τρομοκρατία και Δικαιώματα», Εκδόσεις Σαββάλας – Αθήνα 2004, σελ. 49-55

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Θεοχάρης << Η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας από την Ελληνική έννομη τάξη για το οργανωμένο έγκλημα και τις τρομοκρατικές επιθέσεις>>

Ε. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ΠοινΔικ 2004, σελ. 773

ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ελένη , Δεκέμβριος 2011 << Η ποινική αξιολόγηση της τρομοκρατίας >>

ΠΑΠΑΠΑΥΛΟΥ Αθηνά, 2019 << Οι στρατηγικές καταπολέμησης της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις ΗΠΑ >>

ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Παρασκευή- Νεκταρία, Δεκέμβριος 2018 << Η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική μετά την συνθήκη της Λισαβόνας >>

Οργανισμοί και άλλοι φορείς της Ε.Ε., «Europol», ηλεκτρονική πηγή :
https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, “OLAF-Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης”, ηλεκτρονική πηγή: http://ec.europa.eu/anti-fraud/home_el

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Βασίλειος , 2017 << Το οικονομικό έγκλημα στην περίοδο της οικονομικής κρίσης. Πολιτικές και μέτρα αντιμετώπισης >>

ΧΙΝΤΗ Γ. Βιργινία- Μαρία , 2012 << Τα φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης >>

Μιχαήλ Ι ΛΑΜΠΡΑΚΗ 2016 << Σύγχρονα συστήματα ελέγχου και προστασίας συνόρων στην αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Η περίπτωση της Ελλάδας.>>

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Σοφία- Σταυρούλα, ΡΟΥΜΕΛΗ Κων/να- Μαρία , Μεσολόγγι 2012 << Το ευρωπαϊκό δικαστήριο και ο ρόλος του στην διαμόρφωση της κοινοτικής νομοθεσίας >>